

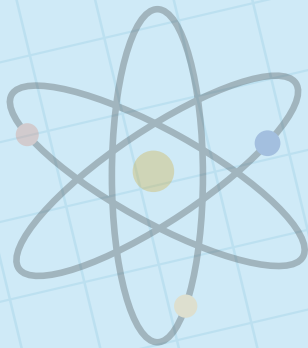

ประสบการณ์

การจัดระบบ กลไกหนุนเสริม

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประสบการณ์

การจัดระบบ กลไกหนุนเสริม

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

371.2607
ส 691.ป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ประสบการณ์การจัดระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
กรุงเทพฯ: 2567
ISBN: 978-616-270-483-3

1. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. กลไกหนุนเสริม 3. ชื่อเรื่อง

ประสบการณ์การจัดระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 39/2567

ISBN

978-616-270-483-3

พิมพ์ครั้งที่ 1

ตุลาคม 2567

จำนวนพิมพ์

1,200 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2529

โทรสาร : 0 2243 1129

Web site : www.onec.go.th

สำนักพิมพ์

บริษัท เอส.บี.เค. การพิมพ์ จำกัด

92/6 หมู่ที่ 3 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ 10540

โทรศัพท์ 0 2178 8794-5

โทรศัพท์ 098 794 1644

โทรสาร 0 2178 8796

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และการปฏิรูป การจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และสร้างผู้เรียนที่สามารถดำเนิน ชีวิตในโลกยุคใหม่ที่มีความพร้อมเผชิญกับความผันผวน (Disruption) ได้อย่างมีคุณภาพ และการพัฒนา หลักสูตรหรือการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา นั้น จะต้องอาศัย กลไกหรือกระบวนการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ 2566 - 2567 จึงได้ดำเนินการศึกษา และพัฒนาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้แนวทาง วิธีการ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับ ระบบกลไกหนุนเสริมฐานสมรรถนะของสถานศึกษา สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง หน่วยงาน ต้นสังกัด และสถานศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของผู้ทำหน้าที่หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจได้นำไปปรับประยุกต์ใช้การพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และได้รวบรวม เรียบเรียง สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จาก การวิจัยจัดทำเป็นเอกสาร “**ประสบการณ์การจัดการระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ**” ขึ้น ประกอบไปด้วย ตอนที่ 1 ระบบกลไกหนุนเสริม ตอนที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เสนอความเชื่อมโยง ระหว่าง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และการประเมินผล ฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) และแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 10 แนวทาง ตอนที่ 3 ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่นำเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะตามแนวทางต่าง ๆ หลากหลาย 8 แนวทาง รวมทั้งประสบการณ์การ จัดกลไกหนุนเสริม การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินฐานสมรรถนะ และส่วนที่ 4 ขมวดความคิดปิดท้าย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้วิจัย ผู้บริหาร ครู และ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในโครงการฯ ที่ได้มุ่งมั่นและทุ่มเทในการพัฒนาระบบกลไกหนุนเสริม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รวมถึงได้ร่วมกันออกแบบแนวทางการจัด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการจำเป็น และความสามารถหลากหลาย ของผู้เรียนรายบุคคล ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวอย่างให้กับสถานศึกษาที่สนใจ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สถานศึกษาให้จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายอรรถพล สังขวาสี)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

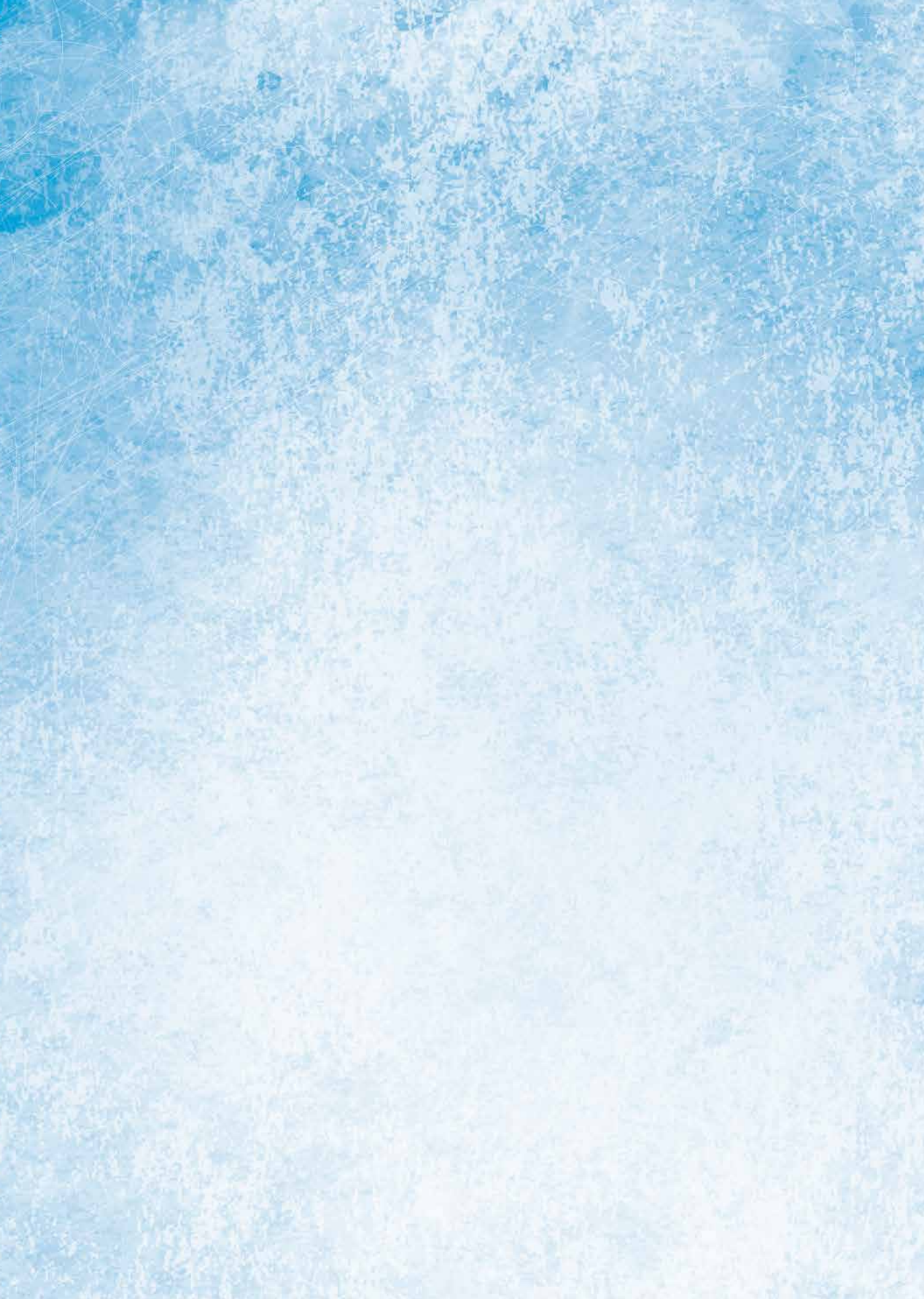
เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	จ
ตอนที่ 1 ระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1
ตอนที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน	5
• ความเชื่อมโยงระหว่าง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และการประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA)	6
• แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	10
ตอนที่ 3 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	17
ส่วนที่ 1 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ	21
• จากหลักธรรมสู่การน้อมนำไปในชีวิต	21
ส่วนที่ 2 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ	23
• BBL เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ	23
• โครงการสานสู่สมรรถนะ	26
• รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) สู่การพัฒนาสมรรถนะ	27
ส่วนที่ 3 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ	39
• หน่วยการเรียนรู้เสน่ห์ฟักข้าว	39
• ร่วมคิดพิชิตปัญหา	41
• สสารเรียงระบำ	42
ส่วนที่ 4 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวคิดพหุปัญญา	44
• Fath mAth “คิดเลขเร็ว ² ”	44
• มโนราห์ตัวอ่อน ฟ้อนรำร้ายทำให้เกิดสมรรถนะ	52
• วิ่งๆๆๆ : กรีฑานำพาสู่การพัฒนาสมรรถนะ	55

สารบัญ

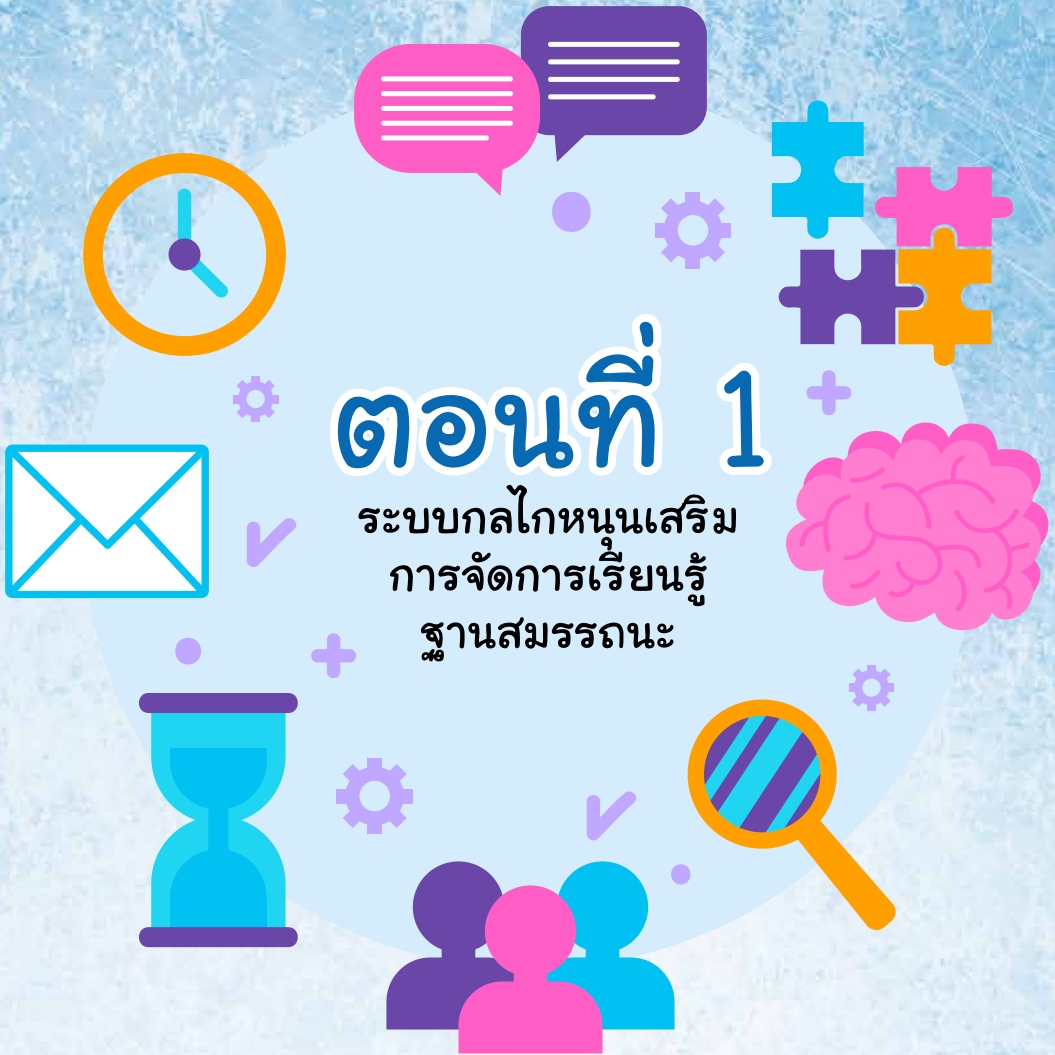
ส่วนที่ 5	ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน	58
	• พอเพียง เลี้ยงตัว	58
	• บูรณาการฐานชุมชน	70
	• จิกดี เศรษฐีโนนจิก	76
ส่วนที่ 6	ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะตามแนวคิดมอนเตสซอรี	78
	• มอนเตสซอรีที่ศรีนครินทร์	78
ส่วนที่ 7	การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ	87
	• ประชาอุทิศกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ	87
ส่วนที่ 8	ประสบการณ์การจัดกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการประเมินผลฐานสมรรถนะ	90
	• จิตวิทยาสติ : กลไกขับเคลื่อนเขยื้อนฐานสมรรถนะ โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา	90
	• ถนนคนเดินกับการประเมินสมรรถนะ	98
ตอนที่ 4	ขมวดความคิดปิดท้าย	104
	คณะผู้จัดทำ	106

ตอนที่ 1

ระบบกลไกหนุนเสริม
การจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

ตอนที่ 1

ระบบกลไกหนุนเสริม การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย นั้น จำเป็นต้องมีการช่วยเหลือสนับสนุนจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ต่อเนื่อง และเหมาะสมกับพื้นฐาน ประสบการณ์ ความต้องการ และปัญหาของครูแต่ละคน

ระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นชุดขององค์ประกอบ และกระบวนการดำเนินการที่มีการทำงานอย่างสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกัน ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถออกแบบ และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะ โดยจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว ได้คิด ปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะสำคัญ และได้มีโอกาสนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะสำคัญ มาประยุกต์ใช้ร่วมกันในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในการทำงาน และการแก้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

จากการศึกษาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่ามี 2 ส่วน คือ 1) ระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะภายในสถานศึกษา และ 2) ระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะภายนอกสถานศึกษา

ในส่วนระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะภายในสถานศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบ และจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จนั้น พบว่าในแต่ละสถานศึกษามีการวางระบบกลไกแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า ระบบกลไกที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ ระบบกลไกร่วม และระบบกลไกเฉพาะ รายละเอียด ดังนี้

1. ระบบกลไกร่วม เป็นระบบกลไกที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และใช้ในการขับเคลื่อนงาน ประกอบด้วย 6 กลไกลดลง ได้แก่

- 1) การทบทวนต้นทุนการทำงาน
- 2) การจัดกลยุทธ์การทำงานที่เหมาะสมกับต้นทุน และบริบทของตนเอง
- 3) การสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสมโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีรองรับการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
- 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ แรงจูงใจและสร้างวัฒนธรรมการทำงานตามกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community)
- 5) การใช้วงจรคุณภาพในการขับเคลื่อนการบริหารงานการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ Plan - Do - Check - Act ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ในการปรับปรุงการทำงานอย่างเป็นระบบ
- 6) การสร้างเครือข่ายการทำงาน

2. ระบบกลไกเฉพาะ เป็นระบบกลไกที่แต่ละสถานศึกษาได้นำมาใช้อย่างเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย

- 1) ระบบกลไกที่กำหนดเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จุดเน้นและเหมาะสมสอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา
- 2) ระบบกลไกที่เหมาะสมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เลือกใช้
ในส่วนระบบกลไกนอกสถานศึกษา ในการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของสถานศึกษา มีระบบกลไกสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้
 - 1) ระบบกลไกการจัดฐานความรู้ และประสบการณ์ โดยเฉพาะองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
 - 2) ระบบกลไกการจัดหา เตรียมโค้ชและพี่เลี้ยงที่มีคุณลักษณะ 5 ประการ คือ
 - 1) เป็นกัลยาณมิตรในลักษณะ **ชวนคิดชวนทำ**
 - 2) มีความ **ชัดเจน** ในบทบาทและองค์ความรู้
 - 3) สามารถ **ชี้ช่อง** หาทางออกในการทำงานพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้
 - 4) พร้อม **ชื่นชม** เสริมกำลังใจ
 - และ 5) **เชื่อมโยง** ซึ่งเป็นคุณลักษณะของการมีมุมมองการทำงานอย่างเป็นองค์รวม สามารถเชื่อมโยงการทำงานกับกิจกรรม โครงการ และเครือข่ายต่าง ๆ
 - 3) การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
 - 4) ระบบกลไก ดำเนินการ 4 ขั้นตอน (4 P) คือ ขั้นตรวจสอบเบื้องต้น (Preliminary Verification) ขั้นเตรียมการทำงาน (Preparation) ขั้นการปฏิบัติงานสร้างสมรรถนะ (Practicing / Practical) และขั้นการเผยแพร่ผลผลิต (Production/ Publishing)

ตอนที่ 2

การพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียน

ตอนที่ 2

การพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน

ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนนั้นมีแนวคิด หลักการ แนวทาง และความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างการทำงานต่าง ๆ หลายส่วน ดังนั้นเพื่อความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในส่วนนี้จะเสนอข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้ 1) ความเชื่อมโยงระหว่าง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency - based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency - based Assessment: CBA) และ 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 10 แนวทาง รายละเอียด ดังนี้

1. ความเชื่อมโยงระหว่าง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency - based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency - based Assessment: CBA)

ในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิด และลักษณะของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) และความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และการประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) เป็นการจัดการประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาโดยมีสมรรถนะเป็นเป้าหมายสำคัญ นั่นคือเน้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ เจตคติ คุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น **“การปฏิบัติ”** โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ทักษะคุณลักษณะและเจตคติที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนและเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น มีโอกาสได้ฝึกฝน โดยการใช้สิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่กำหนดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ นำความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว - ช้าแตกต่างกันได้ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนให้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บทบาทดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และเกิดสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1

มีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) อย่างชัดเจน

มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เลือกใช้เทคนิควิธีการสอน รูปแบบการสอน สื่อที่หลากหลายและมีการจัดสถานการณ์/งานให้ผู้เรียนปฏิบัติได้สำเร็จตามสมรรถนะที่กำหนด

2

3

มีการสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้เพื่อการนำตนเองและส่งเสริมให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

ผู้เรียนแต่ละคนมีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติงานที่กำหนด

4

5

เน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์

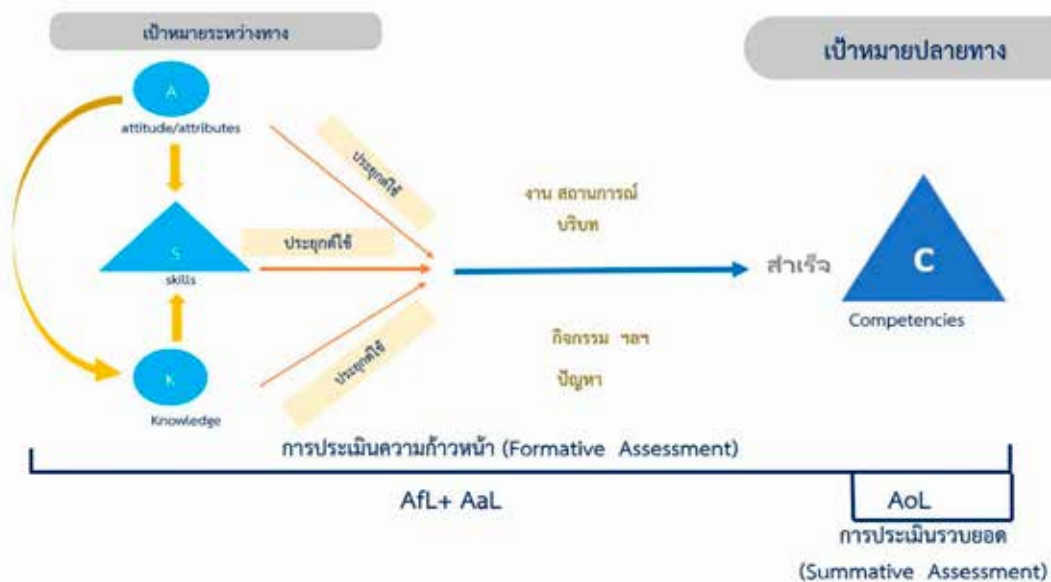
ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) ในการประเมินความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคน

6

การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency - based Assessment: CBA) เป็นการประเมิน ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ถือว่าการประเมิน เป็นกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยผู้เรียนมีการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning : AaL) เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตน ให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ส่วนผู้สอนทำหน้าที่ในการสังเกต และเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำ ผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นเป็น การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning : AfL) ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จากชิ้นงาน จากการปฏิบัติงาน รวมไปถึง การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน ส่วนการประเมินรวบยอด (Summative Assessment) เพื่อตัดสินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AoL) จะมุ่งวัดสมรรถนะ องค์รวม ที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) รวมทั้งหลักฐานการเรียนรู้อื่น ๆ (Evidences) โดยผู้เรียนรับรู้เกณฑ์การประเมินตั้งแต่ต้น

ในส่วนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินผลฐานสมรรถนะนั้น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์และต้องดำเนินการร่วมกับแบบคู่ขนาน ดังแผนภาพ

แผนภาพข้างต้น แสดงความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์และการดำเนินการร่วมกับแบบคู่ขนาน อย่างชัดเจนระหว่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินผลฐานสมรรถนะ แผนภาพ อธิบายให้เห็นว่าในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนนั้นต้องอาศัยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การ จัด ประสบการณ์ งาน และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ทั้งประเมินเป็นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment as Learning: AaL) ร่วมกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for

Learning: AfL) โดยผู้สอนมีการสังเกตและเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาเป้าหมายการเรียนรู้ตามแผนภาพจะพบว่า มีทั้ง **เป้าหมายระหว่างทาง** และ **เป้าหมายปลายทาง** ในส่วนเป้าหมายระหว่างทาง มี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skill: S) และคุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/Attitude: A) โดยการพัฒนาใน ช่วงต้นต้องเน้นการจัดกิจกรรม และประสบการณ์เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายระหว่างทาง ซึ่งหากให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์ที่เข้มข้นในการพัฒนาด้านคุณลักษณะ และเจตคติ (Attribute/Attitude: A) ก่อนในช่วงแรกจนเกิดผลอย่างชัดเจนและ คุณลักษณะ และเจตคติ (Attribute/Attitude: A) ที่พัฒนาแล้วนั้นจะเป็น **พลังหนุนนำ** ให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการกำกับและพัฒนาตนเองอย่างจริงจังให้ตนเองเรียนรู้จนบรรลุเป้าหมายด้านความรู้ (Knowledge: K) มากขึ้นและเร็วขึ้น อีกทั้งคุณลักษณะ และเจตคติ (Attribute/Attitude: A) ที่พัฒนาแล้วนั้น **จะสนับสนุน**ให้เกิดการฝึกฝน ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง จนคล่องแคล่วเกิดเป้าหมายด้านทักษะ (Skill: S) ในขณะที่เดียวกันที่ผู้เรียนมีความรู้ (Knowledge: K) มากขึ้น ก็จะทำให้การฝึกฝนและปฏิบัติจนเกิดทักษะ (Skill: S) มีความถูกต้อง ตามหลักการ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น และเร็วขึ้นด้วย

ในระหว่างการพัฒนาเป้าหมายระหว่างทางทั้ง 3 ด้าน ต้องมีการตรวจสอบว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายระหว่างทางหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยให้ความสำคัญกับการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ทั้งประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning: AaL) โดยผู้เรียน และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของผู้สอน (Assessment for Learning: AfL) โดยการสังเกตและเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น

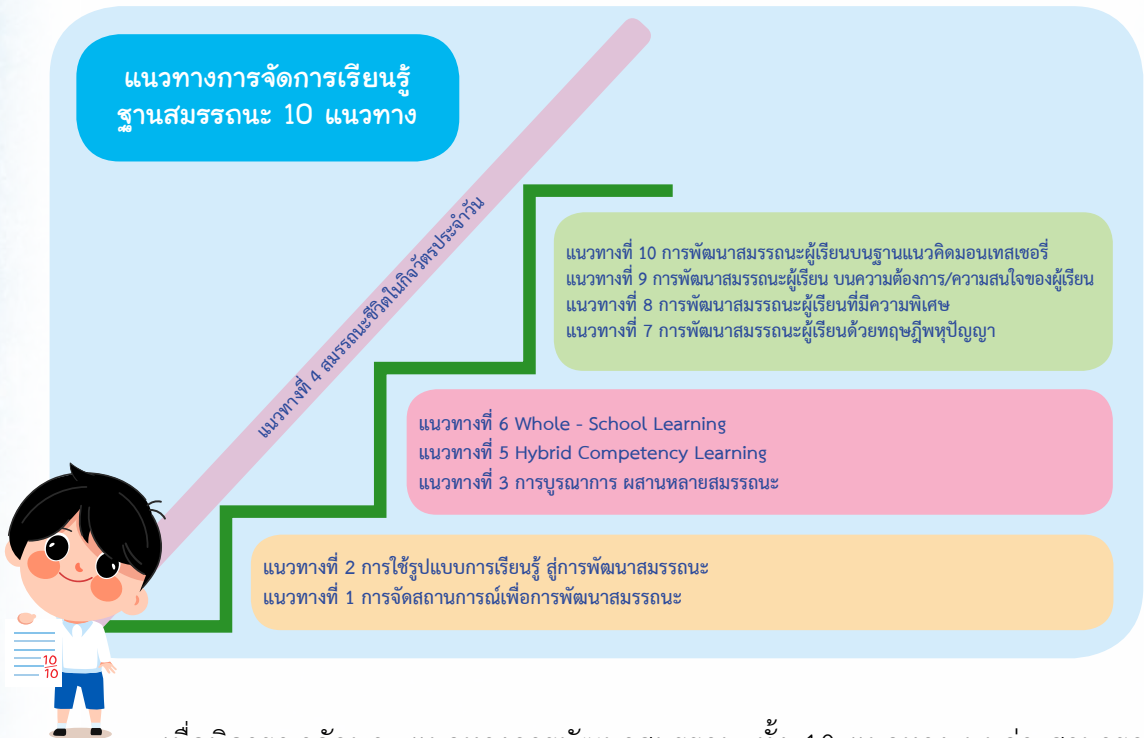
หลังจากผู้เรียนบรรลุเป้าหมายระหว่างทาง ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skill: S) และคุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/Attitude: A) ที่สำคัญจำเป็น **เพียงพอแล้ว** ผู้เรียนจะต้องได้รับประสบการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นงาน สถานการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของผู้เรียน เพื่อให้มีโอกาสในการประยุกต์ใช้ทั้งความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skill: S) และคุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/Attitude: A) นั้น ๆ อย่างประสานกัน โดยในขณะที่ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skill: S) และคุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/Attitude: A) ในงาน สถานการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ก็จะมีการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning: AaL) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของผู้สอน (Assessments for Learning: AfL) โดยผู้สอนมีการสังเกต และเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้คำแนะนำ แก่ผู้เรียนให้พัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังต้องนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนเองด้วย

ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ งาน สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง มีความท้าทายมากขึ้น จนกระทั่งเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายปลายทางที่กำหนดไว้ นั่นคือผู้เรียนเกิดสมรรถนะ หลังจากนั้นก็จะมีการประเมินรวบยอด (Summative Assessment) เพื่อตัดสินผลซึ่งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AoL) ที่มุ่งวัดสมรรถนะองค์รวม ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ในการปฏิบัติงาน ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความสำเร็จ

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

จากการดำเนินโครงการขยายผลการจัดระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษา ในปี 2567 ได้ค้นพบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 10 แนวทาง ดังภาพ

เมื่อพิจารณาลักษณะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 10 แนวทาง พบว่า สามารถจัดได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่ใช้เวลาสั้น ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ 2 - 3 ตัวย่อย (แนวทางที่ 1 - 2) 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เน้นการบูรณาการในลักษณะต่าง ๆ (แนวทางที่ 3 5 และ 6) 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เน้นการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์รอบตัวที่เป็นวิถีชีวิต (แนวทางที่ 4) และ 4) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนรายบุคคล ทั้งความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน (แนวทางที่ 7 - 10) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

การจัดสถานการณ์ เพื่อการพัฒนา สมรรถนะ

แนวทาง/ลักษณะการพัฒนา
ผู้เรียนโดยเน้นการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียน
เกิดการพัฒนา เจตคติ/คุณลักษณะ
(A) ความรู้ (K) และทักษะ (S)
ในช่วงต้นและจัดสถานการณ์สำคัญ
ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เจตคติ/
คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และ
ทักษะ (S)

2-3 ชั่วโมง

- อาจปรับแผน
การจัดการเรียนรู้
ที่มีอยู่เดิม และเติม
สถานการณ์ให้ผู้เรียน
ได้นำความรู้ทักษะ
และคุณลักษณะไปใช้
- แผนการจัดการเรียนรู้
ที่ออกแบบมีลักษณะ
แยกเป็นวิชา แยกเป็น
เรื่องย่อย ๆ

แนวทางที่

การใช้รูปแบบ การเรียนรู้ สู่การพัฒนา สมรรถนะ

แนวทาง/ลักษณะการพัฒนาที่มีการนำ
รูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา
สมรรถนะโดยมีการวิเคราะห์
เชื่อมโยงกับสมรรถนะ/ผลลัพธ์
การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
รูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์
ของรูปแบบการเรียนรู้และเกิด
สมรรถนะ/ ผลลัพธ์การเรียนรู้
ที่มุ่งพัฒนาโดยอาจปรับหรือเพิ่ม
ขั้นตอนย่อย ที่เป็นการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้เพื่อเตรียมเจตคติ/
คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และ
ทักษะ (S) และจัดสถานการณ์
ที่จะประยุกต์ใช้เจตคติ/คุณลักษณะ
(A) ความรู้ (K) และทักษะ (S)
ในการพัฒนาผู้เรียน

อาจจะเป็น
แผนสั้น ๆ
2-3 ชั่วโมง
หรือบางรูปแบบ
การเรียนรู้ใช้เวลา
5-10 ชั่วโมง

ใช้รูปแบบการเรียนรู้
ที่โรงเรียนเคยใช้
อาจเลือกใช้มากกว่า
1 รูปแบบการเรียนรู้
โดยมีการเติมสถานการณ์
ให้ผู้เรียนได้นำความรู้
ทักษะ และคุณลักษณะ
ไปใช้มากขึ้น

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

3

การบูรณาการ ผสานหลาย สมรรถนะ

เป็นการเรียนรู้ในลักษณะ
หน่วยบูรณาการที่สามารถพัฒนา
สมรรถนะด้านต่าง ๆ ได้หลายด้าน
ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนา
สมรรถนะที่สอดคล้องกับหลักการ
จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
แนวทางนี้ใช้สมรรถนะหลัก
หรือ สมรรถนะเฉพาะ หรือ
ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นตัวตั้ง
เป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม
ที่นำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต สังคม
และโลกที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียน
มาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และ
เจตคติ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง
การเรียนรู้กับประสบการณ์ในชีวิต

- ใช้เวลา
10-20 ชั่วโมง

- มีการบูรณาการ
หลายวิชาโดยอาจจะปรับ
จากหน่วยบูรณาการเดิม
และมีการเติมสมรรถนะหลัก
หรือ สมรรถนะเฉพาะ
หรือ ผลลัพธ์การเรียนรู้
ที่ต้องการพัฒนาให้ชัดเจน
และมีการกำหนด
สถานการณ์ให้ผู้เรียน
ได้นำความรู้ ทักษะ
และคุณลักษณะไปใช้
ให้ชัดเจนมากขึ้น

แนวทางที่

4

สมรรถนะชีวิต ในกิจวัตร ประจำวัน

เป็นการส่งเสริมสมรรถนะหลักหรือ
สมรรถนะเฉพาะหรือผลลัพธ์
การเรียนรู้ขณะผู้เรียนปฏิบัติ
กิจวัตรประจำวันจึงเป็นการฝึก/
พัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ ได้อย่างซ้ำ ๆ
เป็นวิธีการส่งเสริมสมรรถนะ
อย่างเป็นธรรมชาติและช่วยปลูกฝังให้
สมรรถนะดังกล่าวมีความมั่นคงถาวร
จากการปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน
เป็นการพัฒนาสมรรถนะอย่าง
สอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต
ประจำวันปกติของนักเรียนสอดคล้อง
กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดในโรงเรียน
และที่บ้าน

- ใช้เวลา
นอก
ตารางเรียน
เป็นการพัฒนา
สมรรถนะผ่าน
สถานการณ์
ที่จัดขึ้น
เป็นประจำ
ทั้งที่บ้าน และ
ที่โรงเรียน

- เป็นการนำกิจกรรม
ที่เกิดในโรงเรียน และ
ที่บ้านเป็นสถานการณ์
สำหรับการพัฒนา
สมรรถนะและการประเมิน
สมรรถนะ

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

5

**การเรียนรู้
รู้สมรรถนะ
แบบผสมผสาน
(Hybrid
Competency
Learning)**

การส่งเสริมสมรรถนะหลัก หรือ สมรรถนะเฉพาะ หรือผลลัพธ์ การเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ ผสมผสานกันทั้งบริบทของที่บ้าน และโรงเรียนโดยการพิจารณา ความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน ตลอดจนความเหมาะสมสอดคล้อง กับสถานการณ์ และในชีวิตจริง แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับ การบูรณาการเรียนรู้ในสถานการณ์ ที่มีความเหมาะสม และสามารถ ผสมผสานวิธีการเรียนการสอน ได้หลากหลาย

- ใช้เวลา 5-10 ชั่วโมง ทั้งเรียนรู้ ที่บ้าน และ ที่โรงเรียน

- โรงเรียนนำ เทคโนโลยีมาใช้ ในการเป็นสื่อกลาง การเรียนรู้ และ ประสานงานกับ ผู้ปกครอง ในการพัฒนา สมรรถนะร่วมกัน

แนวทางที่

6

**การพัฒนา
สมรรถนะ
ผู้เรียนโดย
ใช้ประเด็น
การเรียนรู้
ร่วมกัน
(Whole School
Learning)**

เป็นแนวทางในการส่งเสริม สมรรถนะหลัก หรือ สมรรถนะเฉพาะ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สามารถทำได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน ที่บ้าน ในชุมชนอีกทั้งผ่านการปฏิบัติ กิจกรรมประจำวัน โดยเน้นการเรียนรู้ จากเรื่องราว/ประเด็น/เนื้อหา/ ต้นทุนของโรงเรียนหรือชุมชน/ ผ่านบทเรียนที่มีความหมายร่วมกัน ที่เป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียนและ นำสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งโรงเรียน (Whole - School) สำหรับ นักเรียนทุกชั้น ทุกกลุ่ม ตามลักษณะพื้นฐานความรู้ ระดับพัฒนาการ และประเด็น ที่เป็นความสนใจทั้ง รายบุคคล รายกลุ่ม และชั้นเรียน

- อาจจะใช้เวลา ทั้งภาคเรียน หรือทั้ง ปีการศึกษา

- เรียนรู้ผ่านหน่วย การเรียนรู้ ร่วมกันทั้งโรงเรียน โดยมีการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ ย่อย ๆ
- อาจจะมีการนำ แนวทางที่ 3, 4 และ 5 มาผสมผสานกัน

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

6

**การพัฒนา
สมรรถนะ
ผู้เรียนโดย
ใช้ประเด็น
การเรียนรู้
ร่วมกัน
(Whole School
Learning)
(ต่อ)**

ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างกันในระดับย่อย และความคลุ่มลึกในสิ่งที่เรียน ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน เกิดการเรียนรู้เชิงลึกแนวทางนี้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ได้จริงผ่านสถานการณ์ หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และชีวิตจริง ช่วยปลูกฝังสมรรถนะสำคัญ ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

แนวทางที่

7

**การพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียน
ด้วยทฤษฎี
พหุปัญญา**

การส่งเสริมสมรรถนะหลักหรือ สมรรถนะเฉพาะหรือผลลัพธ์ การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่มี ความสามารถเด่นด้านต่าง ๆ เป็นการพัฒนาสมรรถนะที่เริ่มต้น จากต้นทุนของผู้เรียนทั้งที่เป็น ความสนใจ และความสามารถพิเศษ โดยในการพัฒนาสมรรถนะนั้น ผู้สอนออกแบบกิจกรรม และ ประสบการณ์ที่มีความเฉพาะกับ ผู้เรียน โดยผสมผสานทฤษฎีพหุปัญญา กับหลักการ แนวทางในการพัฒนา สมรรถนะ ซึ่งแนวคิด และหลักการ บางส่วนมีความสอดคล้องกัน

- อาจะจัด เป็นหน่วย การเรียนรู้ ใช้เวลา 10-15 ชั่วโมง หรือจัด กิจกรรม นอกเวลาเรียน เฉพาะผู้เรียน รายบุคคล

- การจัดกิจกรรม มีหลากหลาย ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม จัดการเรียนรู้ ในห้องเรียนปกติ หรือ จัดเป็นชมรม ชุมนุมหรือกิจกรรม เสริมหลักสูตร - สิ่งที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ คือการจัดพื้นที่หรือ สถานการณ์ที่ หลากหลาย ต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ไปใช้ในการทำงาน แก้ปัญหาหรือแสดงออก

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

8

การพัฒนา
สมรรถนะ
ผู้เรียนที่มี
ความพิเศษ

แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะ
ของผู้เรียนที่เน้นการออกแบบ
ผลลัพธ์ กิจกรรม และการวัด
ประเมินผลที่อยู่บนหลักการ
พัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่าง
โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียน
ที่ยืดหยุ่นตามลักษณะเฉพาะ
ระดับความสามารถและความสนใจ
แนวทางนี้สามารถทำได้ทั้ง
ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้น
การทำงานร่วมกันกับผู้ปกครอง
ในทุกขั้นตอน

- ใช้เวลา
10-15 ชั่วโมง
หรือจัด
กิจกรรม
นอกเวลาเรียน
เฉพาะผู้เรียน
ที่มีความพิเศษ
เป็นรายบุคคล

อาจจะจัดเป็น
หน่วยการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนทำกิจกรรม
ร่วมกัน โดยมีการจัด
กิจกรรมพิเศษ
แยกตามลักษณะเฉพาะ
ระดับความสามารถและ
ความสนใจของผู้เรียน

แนวทางที่

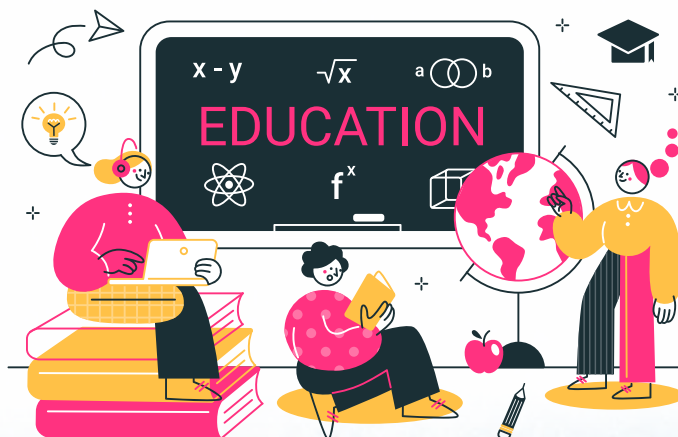
9

การพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียน
บนความต้องการ/
ความสนใจ
ของผู้เรียน

แนวทางในการส่งเสริม
สมรรถนะหลัก หรือ
สมรรถนะเฉพาะ หรือ
ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
ที่เน้นการออกแบบร่วมกัน
ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน
โดยใช้ประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ
เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้
โดยผู้เรียนและผู้สอนมีการเปิดใจ
หาหรือ ปรับแผน และประเมินผล
การเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

- ใช้เวลา
10-15 ชั่วโมง
หรือจัดกิจกรรม
เสริมพิเศษ
นอกเวลาเรียน

อาจจะจัดเป็น
หน่วยการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนทั้งห้อง
สนใจร่วมกัน
หรือจัดกิจกรรมเสริม
พิเศษสำหรับนักเรียน
กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
ที่มีความสนใจ
เรื่องต่าง ๆ
นอกห้องเรียน

ชื่อแนวทาง

ลักษณะ

เวลาที่ใช้

ข้อมูลเสริม

แนวทางที่

10

การพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน บนฐานแนวคิด มอนเตสซอรี

แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนไปพร้อมกับพัฒนาการเรียนรู้ เน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความสุขเข้าใจธรรมชาติ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม มีการปฏิบัติที่สัมพันธ์กับชีวิต บนความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนเปี่ยมไปด้วยศักยภาพเมื่อได้รับการสนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับจังหวะการเรียนรู้ และพัฒนาการเด็กจะพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุดเน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และการลงมือทำโดยใช้ข้อมูลความต้องการและพัฒนาการของเด็กรายบุคคลเป็นตัวตั้ง (individual child's developmental need) เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสรภาพในการเลือกงาน การเคลื่อนไหว และการสื่อสารเน้น Auto education โดยให้เด็กแต่ละคนเลือกงานที่จะทำได้ด้วยตนเอง ทำงานตามจังหวะเวลาของตนเอง บนฐานความเชื่อที่ว่าเด็กเป็นผู้ก่อร่างสร้างตนเอง จากประสบการณ์ด้วยตนเอง (self construction)

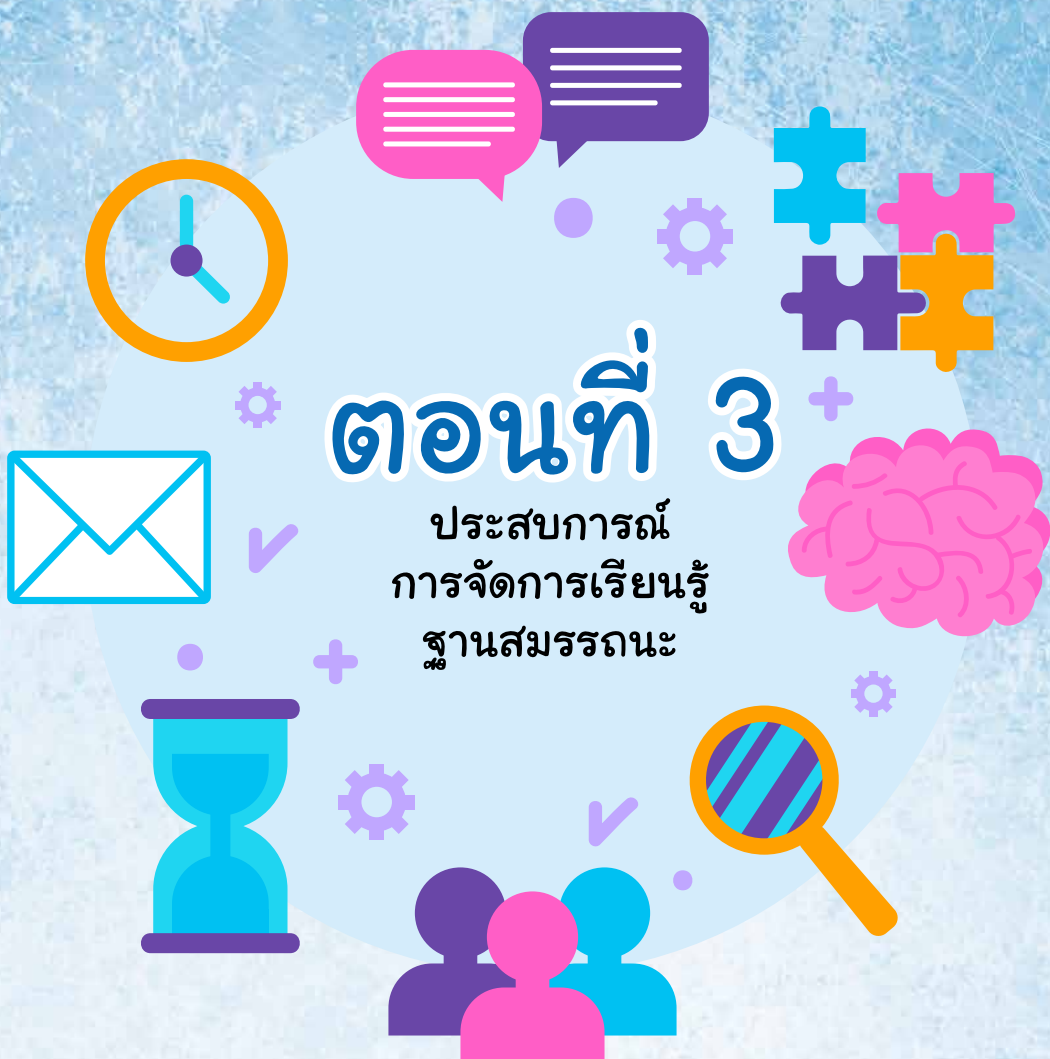
- ใช้เวลาหน่วยการเรียนรู้ละ 10-15 ชั่วโมง

อาจจะจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยรวม และมีการออกแบบกิจกรรมที่มีความเฉพาะเจาะจงบนฐานข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน โดยในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ผู้เรียนจะเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแตกต่างกันหลากหลาย บางครั้งเรียนรู้อย่างเดียว บางครั้งเรียนรู้ออกไปพร้อมกับเพื่อนเป็นกลุ่มย่อย บางครั้งเรียนรู้อย่างเป็นกลุ่มใหญ่ มีการจัดกิจกรรมและจัดสถานการณ์ การเรียนรู้หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น

ตอนที่ 3

ประสบการณ์
การจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

ตอนที่ 3

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ

เกริ่นนำ

จากการที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินโครงการขยายผลการจัดระบบกลไก
หนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขึ้นในปี 2567 ใน 3 จังหวัด โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วม
โครงการ ประกอบไปด้วย โรงเรียนต้นแบบ 4 โรงเรียน และโรงเรียนขยายผล 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น
12 โรงเรียน ดังนี้

จังหวัด	โรงเรียนต้นแบบ	โรงเรียนขยายผล
กรุงเทพมหานคร	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนวัดปุณณवास	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนเสนานิคมโรงเรียนพหลโยธิน (ฟวงเจริญอุปลั๊ก)โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์)โรงเรียนวัดบางสะแกใน
สระแก้ว	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิกโรงเรียนบ้านหนองแสง	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนบ้านท่าเกวียนโรงเรียนบ้านนางาม
สงขลา	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา	<ul style="list-style-type: none">โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุเคราะห์โรงเรียนวัดตาหลวงคง

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 2 ลักษณะ ได้เรียนรู้ข้อมูลสำคัญ 2 ส่วนคือ 1) แนวคิด
แนวทาง และตัวอย่างการจัดระบบกลไกเพื่อหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ
2) แนวคิดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยมีนักวิจัยและพี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลือ
หนุนเสริมการทำงาน สำหรับโรงเรียนขยายผลมีการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนต้นแบบ นักวิจัยและ
พี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

การดำเนินการดังกล่าว ค้นพบองค์ความรู้สำคัญ คือ **หลังจากได้เรียนรู้แนวคิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ทบทวนต้นทุนเดิมที่มีอยู่ และวิเคราะห์เชื่อมโยงต้นทุนการทำงานจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมกับหลักการ และแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่ามีความสอดคล้องกันในหลายส่วน จึงได้ปรับรายละเอียดกิจกรรมและเติมเต็มข้อมูลให้ครบถ้วนชัดเจน สอดคล้องกับหลักการแนวคิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ และนำไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน** ที่สำคัญ คือ มีกิจกรรมเปิดชั้นเรียนเพื่อเปิดรับความคิดเห็นของนักวิชาการกลุ่มต่าง ๆ และโรงเรียนที่ร่วมเรียนรู้ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงงานให้มีความเหมาะสม หลังจากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระสำคัญและได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จนเกิดผลงานและประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางต่าง ๆ

ในส่วนนี้จะนำเสนอผลงานที่เป็นประสบการณ์ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของโรงเรียนต่าง ๆ โดยนำเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในแนวทางต่าง ๆ อีกทั้งนำเสนอประสบการณ์การจัดระบบกลไกการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินฐานสมรรถนะ รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่	โรงเรียนที่นำเสนอประสบการณ์	ชื่อเรื่อง
1. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ	โรงเรียนบ้านนางาม	จากหลักธรรมสู่การน้อมนำไปใช้ในชีวิต
2. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ	โรงเรียนวัดบางสะแกใน	BBL เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ
	โรงเรียนเสนานิคม	โครงการสานสู่สมรรถนะ
	โรงเรียนชุมชนบ้านท่าเกวียน	รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E)
	โรงเรียนบ้านหนองแสง	สู่การพัฒนาสมรรถนะ
3. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ	โรงเรียนวัดปุณณวาส	เสน่ห์ฟักข้าว
	โรงเรียนประชาอุทิศ	ร่วมคิดพิชิตปัญหา
	โรงเรียนพหลโยธิน	สสารเรียงระบำ

ส่วนที่	โรงเรียนที่นำเสนอประสบการณ์	ชื่อเรื่อง
4. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวันและการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยทฤษฎีหุปัญญา	โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุเคราะห์	Fath mAth “คิดเลขเร็ว 2” มโนราห์ตัวอ่อน ฟ้อนรำยรำทำให้เกิดสมรรถนะ
	โรงเรียนวัดตาหลวงคง	วิ่ง ๆ ๆ ๆ : กรีฑาพัฒนาสมรรถนะ
5. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียนโดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน (Whole - School Learning)	โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา	พอเพียง เลี้ยงตัว
	โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุเคราะห์	บูรณาการฐานชุมชน
	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก	จิกดี เศรษฐีโนนจิก
6. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนบนฐานแนวคิดมอนเตสซอรี	โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุเคราะห์	มอนเตสซอรีที่ศรีนครินทร์
7. ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ	โรงเรียนประชาอุทิศ	ประชาอุทิศกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ
8. ประสบการณ์การจัดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินฐานสมรรถนะ	โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา	จิตวิทยาสติ : กลไก
		ขับเคลื่อนเขี่ยฐานสมรรถนะ ถนนคนเดินกับการประเมินสมรรถนะ

ส่วนที่ 1

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการจัดสถานการณ์ เพื่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น เป็นการพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา เจตคติ/คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และทักษะ (S) ในช่วงต้น และจัดสถานการณ์สำคัญให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เจตคติ/คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และทักษะ (S) โดยในส่วนนี้จะเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามแนวทางนี้ของโรงเรียนบ้านนางาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วในหัวข้อจากหลักรรรมสู่การน้อมนำไปใช้ในชีวิต ดังนี้

จากหลักรรรมสู่การน้อมนำไปใช้ในชีวิต

โรงเรียนบ้านนางาม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียน มีลักษณะเป็นชุมชนขนาดเล็ก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชากรส่วนใหญ่จึงมีความผูกพันกับวัดและโรงเรียนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ทั้งที่จัดโดยโรงเรียนและจัดโดยชุมชน อาทิ งานทำบุญกลางบ้าน บุญพระเวส บุญกฐิน บุญเดือนสิบ เป็นต้น ด้วยบริบทข้างต้น นับเป็นกลยุทธ์และโอกาสที่ดีในการนำศักยภาพของ “บวร” คือ บ้าน วัด และโรงเรียน มาส่งเสริมและสนับสนุนสมรรถนะผู้เรียนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

โรงเรียนได้ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง **หลักรรรมนำชีวิต** ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง (มีกิจกรรมการเรียนรู้/สถานการณ์การใช้ความรู้ในชีวิตจริง อีก 1 สัปดาห์) โดยกำหนดสมรรถนะของผู้เรียน 2 ส่วน คือ 1) สมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ คือ การรวมพลังทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการจัดการตนเอง 2) สมรรถนะเฉพาะ คือ การใช้หลักรรรมทางพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่นที่ตนนับถือในชีวิตประจำวัน โดยได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ปลายทางว่า **นักเรียนสามารถเลือกหลักรรรม วางแผน และนำหลักรรรมไปใช้ในชีวิตพร้อมนำเสนอผลการใช้หลักรรรม ประเมินตนเอง และสะท้อนความคิดได้อย่างชัดเจน** สำหรับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม

1. นักเรียนและครูกล่าวทักทายกันเมื่อเข้าชั้นเรียน เตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยการบริหารกาย ศิล 5 ข้อ เพลงบริหารกาย (เพลงแพนกวินแดนซ์) <https://www.youtube.com/watch?v=9cMIJRTakD4>

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกม “ใบ้คำทายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” จะมีคำใบ้จากการตอบคำถามใน mentimeter โดยมีกติกาการเล่น ดังนี้ในแต่ละกลุ่มจะมีเวลาเล่นเกมละ 3 นาที มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ คนที่ออกมาด้านหน้า 1 คน คือคนตอบ คนที่อยู่ในกลุ่มด้านหลัง คือคนใบ้คำตอบ โดยคนที่รับเป็นคนใบ้คำ เมื่อมองเห็นคำที่ได้รับใบ้ห้ามออกเสียงคำนั้น แต่สามารถบอกคำอื่นที่สื่อความหมายถึงคำหรือสิ่งนั้นได้ เวลาจะเริ่มนับเมื่อชูคำใบ้แรกเหนือศีรษะของกลุ่ม กลุ่มที่เหลือจะเป็นกรรมการในการตัดสินว่า คำตอบนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

3. ครู และนักเรียนร่วมกันสรุปหลักธรรมสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในชีวิต

ขั้นที่ 2 เรียนรู้จากประสบการณ์

1. แบ่งกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอข้อมูลปัญหาอบายมุข และสิ่งเสพติดในชุมชน หรือสังคมที่ได้รับมอบหมายให้ไปเก็บข้อมูล หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาอบายมุข และสิ่งเสพติดในชุมชนโดยเลือกใช้หลักธรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา แต่ละกลุ่มนำเสนอ

2. นักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปแนวทางการเลือกใช้หลักธรรมของศาสนา เพื่อแก้ปัญหาให้เหมาะสม

ขั้นที่ 3 เชื่อมสานความรู้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลากเพื่อรับโจทย์สถานการณ์ปัญหาจากครู แล้ววางแผนการแสดงบทบาทสมมติ โดยนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และแสดงบทบาทสมมติ โดยครูกำหนดระยะเวลาในการแสดง กลุ่มละ 3 นาที

2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบการนำหลักธรรมไปใช้แก้ปัญหาของกลุ่มตนเองกับเพื่อน

ขั้นที่ 4 นำสู่ชีวิตประจำวัน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนย้อนคิดถึงปัญหาของตนเองทั้งที่บ้าน และโรงเรียน จากนั้นให้วางแผนการนำหลักธรรมไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และบันทึกผลการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวันทุกวัน

2. นักเรียนแต่ละคนแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อน 3 - 4 คน เพื่อเติมเต็มความคิด

3. ดำเนินการตามที่วางแผนเป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. ครูให้นักเรียนเล่าผลการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เพื่อน 3 - 4 คน จากนั้นครูสุ่มนักเรียน 3 - 4 คน นำเสนอพร้อมสะท้อนคิดและบอกความรู้สึกของตนเอง

ในส่วนการประเมินผลรวบยอดท้ายบทเรียน มีการตรวจบันทึกผลการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน และสังเกตการนำเสนอผลนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ส่วนที่ 2

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะเป็นแนวทาง/ลักษณะการพัฒนาสมรรถนะที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ โดยมีการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะ/ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้ และเกิดสมรรถนะ/ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา โดยอาจจะปรับหรือเพิ่มขึ้นตอนย่อยที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมเจตคติ/คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และทักษะ (S) และจัดสถานการณ์ที่จะประยุกต์ใช้เจตคติ/คุณลักษณะ (A) ความรู้ (K) และทักษะ (S)

สำหรับส่วนที่ 2 จะนำเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ 1) Brain - Based Learning 2) Project - Based Learning และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) ดังนี้

BBL เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

โรงเรียนวัดบางสะแกใน ได้จัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain - Based Learning) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การจัดการในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ โดยนำหลักการเรียนรู้ของสมองมาใช้ ดังนี้ 1) Orchestrated Immersion เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ชับซ้อน และเป็นประสบการณ์ที่แท้จริง 2) Relaxed Alertness เป็นการพยายามกำจัดความกลัวของผู้เรียน และเพิ่มเติมบรรยากาศที่ทำให้หายใจมากขึ้น และ 3) Active Processing เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นเน้นให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่
1

อุ่นเครื่อง (Warm – up) เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมสู่การเรียนรู้ ให้สมองตื่นตัว พร้อมเรียนอาจเป็นการทำกิจกรรมต่าง ๆ การออกกำลังเพื่อขยับกาย ขยายสมอง ก่อนเรียนให้ผู้เรียนเกิดความกระปรี้กระเปร่า

ขั้นที่
2

นำเสนอความรู้ (Present) จัดให้มีสื่อนำเสนอที่จูงใจ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และการรับรู้เนื้อหาของผู้เรียน

ขั้นที่
3

ชั้นลงมือเรียนรู้ – ฝึกทำ – ฝึกฝน (Learn)
จัดโอกาสให้ฝึกฝนและปฏิบัติ

ขั้นที่
4

ชั้นสรุปความรู้ (Summary)
ผู้เรียนสรุปความรู้โดยคำพูดของตนเอง

ขั้นที่
5

ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply) มีการสมมติสถานการณ์ และให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการนำไปใช้จริง ปฏิบัติจริง

ในส่วนนี้ จะเสนอข้อมูลส่วนหนึ่งของแผนการจัดเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง "ปลูกผักปลอดภัย ไร้สารพิษ" กลุ่มสาระการเรียนรู้การจัดการในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ รายวิชา ธรรมชาติวิทยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

การกำหนดสมรรถนะ

1. สมรรถนะเฉพาะ: ทำงานโดยใช้ทรัพยากร พลังงานและเทคโนโลยีอย่างรู้คุณค่า พอเพียงเหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจ ให้เกิดประโยชน์ และคำนึงถึงผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม
2. สมรรถนะหลัก: การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง (การแก้ปัญหา) การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การปลูกพืชเป็นการนำเมล็ดพันธุ์ หน่อ และหัว มาปลูกลงในดินหรือวัสดุอื่นเพื่อให้งอกหรือเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ต่อไปได้ โดยการปลูกพืชให้ได้ผลผลิตดีนั้น ต้องปลูกและดูแลรักษาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ความรู้ (Knowledge : K)
 - นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเตรียมดินและการปลูกผักได้
2. ทักษะ (Skill : S)
 - นักเรียนสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการปลูกพืชผักได้
 - นักเรียนสามารถเตรียมดินและปลูกผักได้
 - นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ที่งานสำเร็จ
3. เจตคติ/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute/Attitude: A)
 - นักเรียนมีความรับผิดชอบ และทำงานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

นักเรียนสามารถปลูกผักที่สนใจด้วยความรับผิดชอบ และนำผักมาปรุงอาหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นอุ่นเครื่อง

- นักเรียนร้องเพลงผักสวนครัว พร้อมกับทำท่าทางประกอบเพลง
- ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทเพลงว่ามีผักอะไรบ้าง สามารถนำมาประกอบอาหารใดได้บ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอความรู้

- ครูนำรูปภาพอาหาร แกงส้ม ให้นักเรียนดูและร่วมกันวิเคราะห์ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้
อาหารชนิดนี้มีผักอะไรบ้าง นักเรียนสามารถปลูกผักเพื่อนำมาประกอบอาหารเองได้หรือไม่ นักเรียนชอบรับประทานผักชนิดใดมากที่สุด นักเรียนจะเลือกปลูกผักชนิดใด เพราะอะไร

- ครูอธิบายขั้นตอนการเตรียมดินและการปลูกผัก

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ - ฝึกทำ - ฝึกฝน

- นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม เลือกเมล็ดพันธุ์ตามความสนใจ (กวางตุ้ง ผักบุ้ง)
- นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกใช้เครื่องมือในการเตรียมดิน
- นักเรียนลงมือปฏิบัติการเตรียมดินตามขั้นตอน โดยครูหมั่นตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ดูแลการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด
- นักเรียนลงมือปฏิบัติปลูกผักในแปลง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 1 ชนิด (กวางตุ้ง ผักบุ้ง) บันทึกผลการปฏิบัติลงในแบบบันทึก พร้อมระบุปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ติดตามการเจริญเติบโตของผักที่ปลูกพร้อมทั้งเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้ไปใช้สำหรับประกอบอาหารตามเมนูที่กลุ่มชื่นชอบ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปความรู้

- แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมทั้งการเตรียมดิน การปลูกผัก การประกอบอาหารตามเมนูประโยชน์ที่ได้รับ ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา และการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ครูและนักเรียนสรุปความรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

- นักเรียนแต่ละคนปลูกผักที่สนใจที่บ้าน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พร้อมรายงานผล และการนำผักมาประกอบอาหาร

- นักเรียนนำเสนอผลการปลูกผัก และการประกอบอาหารของตนเอง

การประเมินผล

ตรวจผลงานการปลูกผักและการนำผักมาทำอาหาร โดยพิจารณา 1) ความถูกต้อง ในการเตรียมแปลงปลูกผัก 2) ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงาน

โครงการสานสู่สมรรถนะ

โรงเรียนเสนานิคม มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning) โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา ตลอดจนการได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อสร้างความเข้าใจและความคิดรวบยอดแบบองค์รวมในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูง และการสื่อสาร

ตัวอย่างที่นำเสนอเป็นภาพรวมรายละเอียด หน่วยแหล่งน้ำบ้านฉัน ที่เน้นให้ผู้เรียนทำโครงการ โดยเสนอข้อมูล ดังนี้ สารการเรียนรู้ทั้งความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) สมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะที่ต้องการพัฒนา ผลลัพธ์การเรียนรู้ งานการเรียนรู้ เครื่องมือ และวิธีการประเมินผล

K

- แผลที่ปาก/ปาก
- ริดสีดวง
- การวางระแนงและทาสีผนัง
- เสนอโมเดล 3 มิติ
- สดุดีพระอรหันต์นิมิต

S

- ไรอาชงักฎา สาธุ และสวดมนต์ภาวนา
- ภาวนา 70 ครั้ง
- ภาวนา 108 ครั้ง
- ภาวนา 108 ครั้ง
- ภาวนา 108 ครั้ง
- ภาวนา 108 ครั้ง

A

- ความสนใจ
- ความตั้งใจ
- ความรับผิดชอบ
- ความซื่อสัตย์
- ความกล้าหาญ
- ความอดทน
- ความสามัคคี
- ความรัก
- ความเมตตา
- ความกตัญญู
- ความซื่อสัตย์
- ความซื่อสัตย์
- ความซื่อสัตย์

สมรรถนะ

ผลสัมฤทธิ์ที่ประเมิน

วิธีการประเมิน

หน่วยที่ 3
แสดงน้ำบ้านฉัน

งานที่ 1 เรียนรู้แหล่งน้ำ

สถานการณ์ 1: เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำในชุมชน

สถานการณ์ 2: เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำในชุมชน

งานที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งน้ำในชุมชน

สถานการณ์ 1: แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งน้ำในชุมชน

สถานการณ์ 2: แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งน้ำในชุมชน

งานที่ 3 ออกแบบสิ่งประดิษฐ์น้ำดื่ม

สถานการณ์ 1: ออกแบบสิ่งประดิษฐ์น้ำดื่ม

สถานการณ์ 2: ออกแบบสิ่งประดิษฐ์น้ำดื่ม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E)สู่การพัฒนาสมรรถนะ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นตอนที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นตอนที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นรูปแบบที่ได้รับค่านิยมอย่างมากในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 - 3 เป็นการเตรียม ASK ส่วนขั้นตอนที่ 4 เป็นการนำ ASK ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และ ขั้นตอนที่ 5 เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในลักษณะให้ผู้เรียนประเมินสิ่งตนเองเรียนรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึกของตน และครูประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

ในส่วนนี้ จะนำเสนอประสบการณ์การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของ 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านท่าเกวียน โรงเรียนบ้านหนองแสง จังหวัดสระแก้ว และโรงเรียนวัดตาหลวงคง จังหวัดสงขลา ซึ่งจะเห็นความแตกต่าง ในการออกแบบ กิจกรรมบนรูปแบบการเรียนรู้เดียวกัน ดังนี้

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วย 5E ที่ท่าเกวียน

โรงเรียนบ้านท่าเกวียน มีจุดเน้นสำคัญ คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ครอบคลุมด้าน ทักษะวิชาการ วิชาชีพ และทักษะชีวิต มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งเสริมและ เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสมและมีความปลอดภัย โดยโรงเรียนมีความสนใจในการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนหลายแนวทาง โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) ซึ่งในส่วนนี้ จะนำเสนอข้อมูลส่วนหนึ่งของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) ในวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

การกำหนดสมรรถนะ

- **สมรรถนะหลัก :** 1) สมรรถนะการสื่อสาร : สามารถเลือกใช้กลวิธีการสื่อสาร อย่างเหมาะสมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร 2) สมรรถนะการคิดขั้นสูง : สามารถสำรวจ วางแผน รวบรวมข้อมูลหรือทรัพยากร แปลความหมายข้อมูล ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์และ สรุปข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ ประเมิน ตัดสินใจ หรือเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา 3) สมรรถนะ การรวมพลังทำงานเป็นทีม : แสดงออกถึงลักษณะของการเป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ กระบวนการทำงานเป็นทีม และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้ง

- **สมรรถนะเฉพาะคณิตศาสตร์ :** 1) ให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สนับสนุนแนวคิดหรือ ข้อคาดการณ์ของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล ให้เหตุผลเชิงตรรกะโดยใช้ข้อเท็จจริง สมบัติต่าง ๆ หรือข้อสรุปทั่วไปทางคณิตศาสตร์ 2) สร้างข้อคาดการณ์ ผ่านการสังเกต ค้นหาลักษณะร่วมที่เกิดขึ้น จากกรณีเฉพาะ โดยใช้มุมมองทางคณิตศาสตร์ ทั้งด้านความรู้ และวิธีการเรียนรู้ เพื่อสร้างข้อสรุป ทั่วไป 3) มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 4) ตระหนัก และเห็นคุณค่าของการใช้คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะปลายทาง

ใช้ความรู้ และเหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการคิดค้นสูตรนำมะนาวได้ โดยใช้อัตราส่วน ที่เหมาะสม และสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engagement)

1. นักเรียนสังเกตมะนาวที่ครูเตรียมไว้ ครูถามนักเรียนว่ามะนาวสามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิด วางแผนว่า มะนาว สามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง แล้วเขียนลงในกระดาษ

3. นักเรียนระดมสมองลงบนกระดาน จากนั้นครูเชื่อมโยงสู่การทำน้ำมะนาวสูตรของตนเอง
ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Exploration)

1. ครูยกตัวอย่างการเขียนอัตราส่วนของการทำน้ำมะนาวโซดา โดยมีหน่วยมิลลิลิตรเท่ากัน ทั้งสามชนิด คือ น้ำมะนาวต่อโซดาต่อน้ำเชื่อม เขียนได้ดังนี้ น้ำมะนาว : น้ำโซดา : น้ำเชื่อม ถ้าสมมติ ทำน้ำมะนาวใส่น้ำมะนาว 1 ml. ใส่น้ำเชื่อม 2 ml. และใส่น้ำโซดา 2 ml. จะเขียนอัตราส่วนได้ดังนี้ 1:2:2 ml.

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับอุปกรณ์ (มะนาว น้ำโซดา น้ำเชื่อม) แล้วช่วยกันออกแบบ คิดสูตรการทำน้ำมะนาวว่าจะต้องใส่อะไรลงไปบ้าง แล้วใส่ไปปริมาณเท่าไร ถึงจะอร่อย ไม่เปรี้ยวเกินไป (ชั้นลองผิดลองถูก) แล้วบันทึกผลสูตรการทำน้ำมะนาวลงในตาราง ให้แล้วเสร็จ พอได้สูตรการทำน้ำมะนาวแล้ว ให้แต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานโดยแบ่งหน้าที่กัน และลงมือทำงานโดยครูกำหนดเวลาในการทำ 15 นาที รวมเวลาตกแต่งแก้วให้สวยงาม

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ว่าการทำน้ำมะนาวโซดากลุ่มตนเองใส่มะนาวต่อน้ำเชื่อมต่อน้ำโซดาลงไปปริมาณเท่าไร แล้วเขียนเป็นอัตราส่วนอย่างไร

4. ให้แต่ละกลุ่มออกไปชิมน้ำมะนาวของกลุ่มอื่นให้ครบทุกกลุ่ม และให้ลองวิเคราะห์อัตราส่วนผสมของน้ำมะนาวที่ได้ชิม และให้คำแนะนำว่า ขณะนี้มีรสชาติอย่างไร และควรปรับหรือลด ส่วนผสมใด ในอัตราส่วนเท่าใด หลังจากเปลี่ยนกันชิมแต่ละกลุ่มเสร็จ ให้นักเรียนเขียนอัตราส่วนผสมของสูตรต่าง ๆ แล้วเปรียบเทียบอัตราส่วนของแต่ละสูตร จากนั้นประเมินเพื่อนโดยการแปะสติ๊กเกอร์ให้กลุ่มที่คิดว่าชอบและอร่อยที่สุด พร้อมให้เหตุผล

5. ครูประกาศผลกลุ่มที่มีสติ๊กเกอร์มากที่สุดพร้อมกล่าวชมเชยและให้เพื่อนปรบมือให้

ขั้นตอนที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)

ครูและนักเรียนสรุปผลการทดลอง หลักการเขียนอัตราส่วน และชื่นชมผลงาน

ขั้นตอนที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration)

1. นักเรียนนำสูตรน้ำมะนาวของกลุ่มตนเองไปปรับปรุงพัฒนาต่อ ตามคำแนะนำจากเพื่อน ๆ ที่มาชิม โดยต้องปรับให้เป็นสูตรที่สามารถนำไปทำขายได้ โดยกำหนดสถานการณ์ว่า หากต้องทำน้ำมะนาวขายให้ได้วันละ 5 ลิตร จะต้องใช้ส่วนผสมต่าง ๆ ในปริมาณเท่าใด

2. นักเรียนสำรวจราคาต้นทุนของส่วนผสมต่าง ๆ ในการทำน้ำมะนาว จากนั้นให้นักเรียนคำนวณว่าหากต้องทำน้ำมะนาวขาย ด้วยสูตรที่อร่อยที่สุดนี้ ต้องใช้ต้นทุนจำนวนเท่าใด และให้นักเรียนเขียนอัตราส่วนของต้นทุนในการทำน้ำมะนาว

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

(Evaluation)

นักเรียนทบทวนว่า ในระหว่างการคิดค้นสูตรนี้ นักเรียนประสบปัญหาใดบ้าง และแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร นักเรียนได้เรียนรู้อะไร มีความรู้สึกอย่างไร และนำเสนอผลจากการประเมิน

การประเมินผล

ตรวจผลงานการคิดค้น และปรับสูตรน้ำมะนาว การคำนวณต้นทุน การนำเสนอผลการทำงาน

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วย 5E ที่หนองแสง

โรงเรียนบ้านหนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดให้มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการเรียนรู้ จัดสภาพห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ มีมุมส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องตามความสนใจของเด็ก จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทักษะ และจิตวิทยาศาสตร์ผ่านกิจกรรมและรูปแบบการจัดการเรียนรู้หลายกิจกรรม ทั้งกิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ กิจกรรมนวัตกรรมแบบโครงการ (Project Approach) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E)

ในส่วนนี้จะเสนอข้อมูลส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องมหัศจรรย์แห่งพืชดอก : ส่วนประกอบและประโยชน์ (เวลา 2 ชั่วโมง) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้

สาระสำคัญ (Concept)

ดอกไม้มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ กลีบดอก กลีบเลี้ยง เกสรตัวผู้ และเกสรตัวเมีย ประโยชน์ของดอกไม้ คือ ช่วยเติมสีสันทให้แก่โลก ทำให้โลกสวยงาม นอกจากนี้ดอกไม้บางชนิดนำมาเป็นอาหารและเครื่องดื่ม ประดับตกแต่งบ้าน เป็นตัวกลางในการสื่อความหมายต่าง ๆ หรือใช้เพาะปลูกเพื่อค้าขายเป็นอาชีพได้

สมรรถนะหลัก

สมรรถนะการคิดขั้นสูงด้านการคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม

สมรรถนะเฉพาะ

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ :

1. อธิบายปรากฏการณ์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ 1) สร้างคำอธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์กับการดำรงชีวิต และสิ่งแวดล้อม 2) ยอมรับและเชื่อถือคำอธิบายที่มีข้อมูลและหลักฐานที่น่าเชื่อถือเพียงพอ 3) เชื่อมโยงสาเหตุและผลของปรากฏการณ์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

2. แก้ปัญหา สร้างนวัตกรรมและการอยู่ร่วมกัน 1) ประยุกต์ให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือศาสตร์อื่น ๆ ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงส่วนรวมและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (นำทาง)

1. นักเรียนสามารถบอกส่วนประกอบและประโยชน์ของดอกไม้ได้
2. นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. นักเรียนสื่อสารและนำเสนอข้อมูลประโยชน์ของดอกไม้ได้
4. นักเรียนอธิบายความรู้เรื่องประโยชน์ของดอกไม้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (ปลายทาง)

นักเรียนสามารถออกแบบ และประกอบอาหารจากดอกไม้ในท้องถิ่นได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่1)

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนบอกชื่อดอกไม้ จากภาพดอกไม้ที่ครูเสนอ
2. ครูให้นักเรียน ยกตัวอย่างดอกไม้ที่เคยพบเห็นในท้องถิ่นของตนเอง และตั้งคำถาม โดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้
 - นักเรียนเคยแกะดอกไม้ออกมาเล่นไหม
 - ถ้าเคย ดอกไม้มีส่วนประกอบอะไรบ้างที่นักเรียนเคยเห็น
3. ครูทบทวนความรู้เดิมโดยถามนักเรียนว่า ส่วนประกอบของดอกไม้มีอะไรบ้าง และพืชดอกแตกต่างจากพืชไร้ดอกอย่างไร
4. นักเรียนช่วยกันตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น

ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ขั้นสร้างความสนใจ

- (1) ครูนำดอกไม้ มาแสดงหน้าชั้นเรียน พร้อมตั้งคำถาม โดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้
 - ดอกไม้ที่นักเรียนเห็นในมือคุณครูชื่อดอกอะไร มีสีอะไร มีส่วนประกอบก็ส่วนอะไรบ้าง
 - นักเรียนเคยเห็นดอกไม้ชนิดนี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อะไรบ้าง (ให้นักเรียน ยกตัวอย่างประโยชน์ที่นักเรียนเคยพบเห็นจากประสบการณ์)
 - นอกจากประโยชน์ที่กล่าวมา นักเรียนคิดว่าดอกไม้มีประโยชน์อะไรอีก

(2) ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของดอกไม้ที่นักเรียนเคยเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น ดอกกุหลาบนำมาทำเป็นเครื่องหอม ดอกคาร์เนชั่นนำมาจัดแจกันเพื่อความสวยงาม ดอกเก๊กฮวยนำมาทำเครื่องดื่ม ดอกชบานำมาทำเป็นยาแก้ไอ ฯลฯ

2) ขั้นสำรวจและค้นหา

(1) แบ่งกลุ่มนักเรียนแบบละความสามารถ กลุ่มละ 4 - 5 คน “ช่วยกันคิดว่าดอกไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่ของเราสามารถนำมาใช้ทำอะไร เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด” จากนั้นให้นักเรียนสำรวจดอกไม้ในท้องถิ่นของตนเอง อภิปรายร่วมกัน สรุปเป็นแผนผังความคิดเรื่องประโยชน์จากดอกไม้ที่ฉันรู้จัก แล้วนำผลงานของแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

(2) ครูคอยแนะนำช่วยเหลือนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยครูเดินดูรอบ ๆ ห้องเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนซักถามเมื่อมีปัญหา

3) ขั้นตอนิบายและลงข้อสรุป

(1) นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมหน้าห้องเรียน

(2) นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและหาข้อสรุปจากการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้

- จากการอภิปรายร่วมกันในแต่ละกลุ่ม ประโยชน์ของดอกไม้มีอะไรบ้าง (นักเรียนระบุชนิดของดอกไม้และบอกประโยชน์)

- จากนำเสนอแต่ละกลุ่มนักเรียนสนใจประโยชน์จากดอกไม้ด้านไหนมากที่สุด (ใช้การลงคะแนนเสียง เพื่อเลือกประโยชน์ที่นักเรียนสนใจออกมา 1 ด้าน)

- นักเรียนเคยรับประทานดอกไม้หรือไม่ ดอกไม้อะไรบ้างที่นักเรียนเคยนำมารับประทาน

- มีวิธีการนำดอกไม้มาประกอบอาหารด้วยวิธีใดบ้าง (ให้บอกเล่าจากประสบการณ์นักเรียนและให้นักเรียนเตรียมดอกไม้ที่มีในท้องถิ่นมาชั่วโมงหน้าเพื่อนำมาประกอบอาหาร

4) ขั้นขยายความรู้ (ชั่วโมงที่2)

(1) นักเรียนดู สังเกต และบอกลักษณะต่าง ๆ ของดอกไม้จากรูปดอกไม้ในท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ ที่รับประทานได้

(2) นักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมจากแผนผังความคิดและประโยชน์ของดอกไม้ที่ฉันรู้จัก

(3) ครูกำหนดสถานการณ์ “ถ้าเราจะใช้ประโยชน์ดอกไม้ในการประกอบอาหาร มีดอกไม้อะไรบ้างที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ และมีวิธีการประกอบอาหารอย่างไร”

(4) นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ระดมความคิดสร้างเมนูอาหารจากดอกไม้ท้องถิ่นของตน กลุ่มละ 1 เมนู พร้อมออกแบบขั้นตอนและวิธีการประกอบอาหาร และตั้งชื่อเมนูอาหารจากดอกไม้ เขียนเป็นแผนผังความคิด

(5) ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และนำเสนอเมนูอาหาร หน้าชั้นเรียน

5) ขั้นประเมิน

(1) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มผลัดกันชิมและประเมินรสชาติพร้อมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรสชาติของอาหารที่ทำจากดอกไม้ โดยใช้คำถาม

- นักเรียนใช้ส่วนไหนของดอกไม้มาประกอบอาหารบ้าง

- นักเรียนคิดว่าเมนูอาหารของกลุ่มใดที่รสชาติถูกใจนักเรียนมากที่สุด

- ทำไมอาหารประเภทเดียวกันจึงมีรสชาติต่างกัน (แนวคำตอบ ใช้ดอกไม้คนละชนิด ใช้ส่วนประกอบของดอกไม้คนละส่วนในการทำอาหาร)

- นักเรียนคิดว่าดอกไม้ที่ทำให้อาหารมีรสชาติขม เราจะกำจัดรสขมได้ด้วยวิธีการใด

- หากกำจัดรสขมไม่ได้ เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านใดได้อีกบ้าง (หากนักเรียนอยากนำมาใช้ด้านความสวยงามหรือด้านศิลปะ ให้นักเรียนโหวตและออกแบบกิจกรรมด้วยตนเองต่อไป)

(2) นักเรียนร่วมกันประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดและได้แก้ไขอย่างไรบ้าง

(3) ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ขั้นสรุป

จากกิจกรรมนักเรียนและครูช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับส่วนประกอบของดอกไม้และประโยชน์ของดอกไม้ที่รู้จัก โดยเน้นว่าดอกไม้แต่ละประเภทมีประโยชน์ที่ต่างกัน บางชนิดเหมาะนำมาประกอบอาหาร บางชนิดเหมาะเป็นยารักษาโรค และบางชนิดมีไว้เพื่อความสวยงาม ครูยกตัวอย่างดอกไม้บางชนิดที่รับประทานไม่ได้ เช่น ดอกลิลาวดี ที่ปลูกอยู่หน้าอาคาร ป.1 - 3 เราไม่สามารถนำมารับประทานได้ เพราะน้ำยางต้นลิลาวดีมีพิษอาจอันตรายถึงชีวิตได้

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วย 5E ที่तालव्दक

โรงเรียนวัดतालव्दक จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะ โดยเฉพาะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) มาใช้ ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลบางส่วนของจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเรื่องผลของแรงแม่เหล็ก ดังนี้

สมรรถนะหลัก

1. ด้านการคิดขั้นสูง

ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาอย่างง่ายจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวัน รวบรวมข้อมูลหรือทรัพยากร แปลความหมายข้อมูลด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ และสรุปข้อมูล เพื่อประเมิน ตัดสินใจ หรือเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างง่ายได้

2. ด้านการสื่อสาร

รับและส่งสารที่เป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง มีความอดทน ในการรับสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสื่อสาร โดยตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลใกล้เคียง สามารถสื่อสารเรื่องราวใกล้ตัวทั้งที่เป็นภาษา ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ท่าทาง โดยเลือกผลิตสื่อให้เหมาะกับบุคคล และกาลเทศะ

3. การรวมพลังทำงานเป็นทีม

มีความรับผิดชอบและใช้จุดเด่นในการทำงานให้สำเร็จ รักการทำงาน เป็นสมาชิกทีมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย และการทำงานของทีม แสดงออกถึงความเข้าใจต่อเพื่อนในทีมด้วยความเป็นมิตรตามคำแนะนำ

สมรรถนะเฉพาะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ

- ประเมินและออกแบบการสืบเสาะเชิงวิทยาศาสตร์ (สังเกต ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐานและพยากรณ์ผล ทดสอบสมมติฐาน และการพยากรณ์ ลงข้อสรุป เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่คุ้นเคย ไม่ซับซ้อน)
- แก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม และการอยู่ร่วมกัน (มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา เห็นการแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่ท้าทาย และสนุกกับการแก้ปัญหา)

สาระสำคัญ

แม่เหล็กจะมีแรงแม่เหล็กอยู่โดยรอบ โดยแม่เหล็กจะสามารถดึงดูดวัตถุที่เป็นสารแม่เหล็กได้แก่ โลหะบางชนิด เช่น เหล็ก นิกเกิล โคบอลต์

สาระการเรียนรู้

K	S	A
แรงแม่เหล็ก วัตถุและวัสดุ	การแก้ปัญหา การทดลอง การคาดการณ์ การสื่อสาร	การใส่ใจคนอื่น ความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้น

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะรวบยอด

นักเรียนสามารถประดิษฐ์ของเล่นที่ใช้แม่เหล็ก และอธิบายหลักการทำงานได้ถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะนำทาง

1. อธิบายผลของแรงแม่เหล็กที่กระทำต่อวัตถุที่ทำมาจากสารแม่เหล็กได้ (K)
2. ทดลองเกี่ยวกับแรงแม่เหล็กได้ (S)
3. ร่วมกันประดิษฐ์เบ็ดตกปลาพลังแม่เหล็กได้ (S)
4. มุ่งมั่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น (A)

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)

- (1) ครูให้นักเรียนทำสมาธิก่อนเรียนโดยการฟังเสียงน้ำตก
- (2) ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยครูหยิบเม็ดแม่เหล็กออกมา จากนั้นนำไปติดที่ประตูเหล็กหน้าห้องเรียน และใช้คำถาม ดังนี้ เพราะอะไรเมื่อนำเม็ดแม่เหล็กมาติดที่ประตูแล้วเมื่อปล่อยมือ เม็ดแม่เหล็กสามารถติดอยู่ได้ (แนวคำตอบ แม่เหล็กสามารถดึงดูดวัตถุที่เป็นเหล็กได้)
- (3) ครูนำตุ๊กตาหมีไปติดที่ประตูและปล่อยมือ ปรากฏว่าตุ๊กตาหมีหล่นลงมา จากนั้นครูใช้คำถาม ดังนี้ เพราะเหตุใดเมื่อนำตุ๊กตาหมีไปติดที่ประตูแต่ตุ๊กตาหมีจึงหล่นลงมา (แนวคำตอบ ตุ๊กตาหมีเป็นวัตถุธรรมดา ไม่มีแรงดึงดูดเหมือนแม่เหล็ก)
- (4) ครูตั้งคำถามว่า นักเรียนคิดว่าภายในห้องเรียนน่าจะมีอะไรอีกบ้าง ที่เมื่อนำแม่เหล็กเข้าไปใกล้แล้วจะเกิดแรงดูด โดยให้นักเรียนนำเสนอชื่อสิ่งของเหล่านั้นเพื่อเป็นตัวอย่าง 4 - 5 ชิ้น ครูให้นักเรียนปฏิบัติการตรวจสอบโดยการให้แม่เหล็กเพื่อตรวจสอบว่าตรงตามความคิดของนักเรียนหรือไม่
- (5) นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้เรื่อง ผลของแรงแม่เหล็ก

2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)

- (1) ครูแบ่งนักเรียนกลุ่มละ 3 - 4 คน ปฏิบัติกิจกรรม
 - นำอุปกรณ์ที่ครูแจกใส่ลงในจานพลาสติก เขียนชื่อและบันทึกข้อมูลจากการคาดคะเนลงในตารางว่า สิ่งของดังกล่าวสามารถใช้แม่เหล็กดูดได้หรือไม่ หลังจากนั้นทำการทดลองและบันทึกผลอีกครั้ง
 - เขียนสรุปท้ายการทดลองว่าจากการทำกิจกรรมมีสิ่งของใดบ้างที่สามารถใช้แม่เหล็กดูดได้
 - ตอบคำถามหลังทำกิจกรรม โดยมีคำถามดังนี้
 1. วัตถุที่แม่เหล็กสามารถดูดได้มีลักษณะเป็นอย่างไร และทำมาจากวัสดุใด (แนวคำตอบ โลหะ มีลักษณะมันแวว ทำจากเหล็ก)
 2. นอกจากสิ่งของดังกล่าวแล้วมีอะไรอีกบ้างที่นักเรียนคิดว่าสามารถใช้แม่เหล็กดูดได้ (แนวคำตอบ ไม้บรรทัด ชั้นวางของเหล็ก สายทีวี ตะปู)
- (2) ครูคอยแนะนำช่วยเหลือนักเรียนขณะปฏิบัติการกิจกรรม โดยครูเดินดูรอบ ๆ ห้องเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนซักถามเมื่อมีปัญหา

3. ชั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)

(1) นักเรียนนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรม

(2) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลจากการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้แนวคำถาม เช่น

- นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใดอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถติดติดกันได้ (แนวคำตอบ เพราะแม่เหล็กมีแรงดึงดูดที่สามารถดูดของที่เป็นโลหะได้)

- นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์อะไร จากการปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้ได้บ้าง (แนวคำตอบ สามารถนำแม่เหล็กและสารแม่เหล็กมาใช้ในการประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ได้ เช่น แม่เหล็กติดตู้เย็น และกล่องดินสอ)

(3) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลจากการปฏิบัติกิจกรรม โดยครูเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่า แม่เหล็กมีผลต่อวัตถุที่เป็นสารแม่เหล็ก คือ สามารถดึงดูดวัตถุที่เป็นสารแม่เหล็กได้

4. ชั้นขยายความรู้ (Elaboration)

ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจของใช้ และของเล่นที่มีแม่เหล็กเป็นส่วนประกอบจากนั้น ให้นักเรียนนำมาในชั้นเรียนเพื่อนำเสนอให้เพื่อน ๆ ในห้องได้เห็น หลังจากนั้นครูจัดสถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 ครูแบ่งนักเรียนกลุ่มละ 3 - 4 คน ปฏิบัติกิจกรรม โดยตั้งคำถามว่าหาก ต้องการประดิษฐ์เปิดตกปลาของเล่นเราสามารถ ประยุกต์เอาของต่าง ๆ จากกิจกรรมการทดลองที่มีอยู่มาทำได้อย่างไรได้บ้าง (แนวคำตอบดังนี้)

- นำกระดาษแข็งมาตัดเป็นรูปปลาประมาณ 4 - 5 ตัว แล้ววาดรูปและระบายสีให้สวยงาม จากนั้นใช้ลวดเสียบกระดาษเสียบกระดาษแข็งรูปปลาที่ตัดไว้ จะได้สิ่งที่เรียกว่า ปลากระดาษ

- นำปลายเชือกด้านหนึ่งมาผูกกับปลายไม้ด้านหนึ่ง ส่วนปลายเชือกอีกด้านหนึ่งนำมา ผูกกับแม่เหล็ก จะได้สิ่งที่เรียกว่า เปิดตกปลาพลังแม่เหล็ก

ครูคอยแนะนำช่วยเหลือนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยครูเดินดูรอบ ๆ ห้องเรียนและ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนซักถามเมื่อมีปัญหา

ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มออกมาแนะนำ ผลงานของกลุ่มตนเอง ว่ามีการใช้วัสดุ-อุปกรณ์ ได้อย่างไรในการประดิษฐ์ชิ้นงาน และมีแนวคิดอย่างไร

สถานการณ์ที่ 2 ครูมอบหมายให้นักเรียนประดิษฐ์ของเล่นพลังแม่เหล็ก คนละ 1 ชิ้น อย่างอิสระสามารถเลือกประดิษฐ์ของเล่นได้ตามความสนใจของแต่ละคน

- ครูคอยแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยครูเดินดูรอบ ๆ ห้องเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนซักถามเมื่อมีปัญหา

- ครูมอบหมายให้แต่ละคนออกมาแนะนำผลงานของตนเอง ว่ามีการใช้วัสดุ-อุปกรณ์ใดบ้างในการประดิษฐ์ชิ้นงาน และมีแนวคิดอย่างไร

5) ขั้นประเมิน (Evaluation)

(1) ครูให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณาว่า จากหัวข้อที่เรียนมาและการปฏิบัติกิจกรรม มีจุดใดบ้างที่ยังไม่เข้าใจหรือยังมีข้อสงสัย ถ้ามีครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ

(2) นักเรียนร่วมกันประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยวว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใด และได้มีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

(3) ครูทดสอบความเข้าใจของนักเรียนโดยการให้ตอบคำถาม ดังนี้

- เมื่อนำแม่เหล็กเข้าใกล้ลวดเสียบกระดาศ ลวดเสียบกระดาศมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร (แนวคำตอบ มีการเปลี่ยนแปลง คือ ลวดเสียบกระดาศเคลื่อนตัวมาติดกับแม่เหล็ก โดยที่แม่เหล็กไม่ต้องสัมผัสกับลวดเสียบกระดาศ)

- แม่เหล็กมีประโยชน์อย่างไร (แนวคำตอบ นำไปใช้เป็นส่วนประกอบของของใช้ ต่าง ๆ ได้ เช่น ประตูตู้เย็นและกล่องดินสอ)

- แล้วยังที่บ้านของนักเรียนมีของใช้ใดบ้างที่นักเรียนเคยสังเกตเห็นว่ามีการใช้แม่เหล็กเป็นส่วนประกอบ (แนวคำตอบ ประตูตู้เย็น ลำโพง ประตุมุ้งลวดแม่เหล็ก ประตูตู้กับข้าว)

การประเมินผลรวบยอด

ตรวจผลงานการประดิษฐ์ของเล่นที่ใช้แม่เหล็ก และสังเกตการอธิบายหลักการทำงานของของเล่น

ส่วนที่ 3

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามแนวทางบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยบูรณาการที่สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ได้หลายด้าน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แนวทางนี้ใช้สมรรถนะหลักหรือสมรรถนะเฉพาะ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่นำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต สังคม และโลก ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียนมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และเจตคติ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ในชีวิต

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนโดยใช้แนวทางนี้ และได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ในส่วนนี้จึงขอเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางบูรณาการผสานหลายสมรรถนะของโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้เสนอให้ฝึกข้าวของโรงเรียนบูรณาการ หน่วยร่วมคิดพิชิตปัญหาของโรงเรียนประจำอุทิศ และหน่วยสาระเรียงบ่าของโรงเรียนพหลโยธิน โดยนำเสนอในลักษณะ ภาพรวมความคิดของหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้เสนอให้ฝึกข้าว

โรงเรียนวัดบูรณาการได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้เสนอให้ฝึกข้าว โดยมีภาพรวมความคิดของหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้
เสนอให้ฝึกข้าว
จุดเน้น
สร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ความรู้กับ
พืชในสวนเกษตรเพื่อการเรียนรู้
รวมถึงคอยอดนำสู่การประกอบ
อาชีพ

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ
K : นักเรียนบอกส่วนประกอบของพืชข้าว
และประโยชน์ของพืชข้าวได้
S : นักเรียนสืบค้นวิธีการทำสบู่จาก
พืชข้าวได้
S : นักเรียนทำเป็นผลิตภัณฑ์สบู่จาก
พืชข้าวได้อย่างสร้างสรรค์
A : นักเรียนมีความรับผิดชอบในการ
ทำงาน

COMPETENCY (สมรรถนะ)
1. สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง
2. สมรรถนะด้านการสื่อสาร
3. สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง
4. สมรรถนะด้าน
การรวมพลังทำงานเป็นทีม

**ACTION / CHALLENGE
ที่ให้ผู้เรียนพิชิต**
นักเรียนสามารถนำพืชข้าว
มาทำเป็นผลิตภัณฑ์สบู่ชนิด
ต่างๆเพื่อเพิ่มมูลค่าได้

กิจกรรม
เสนอให้ฝึกข้าว

1

สำรวจพืชข้าวในแปลงเกษตร
ของโรงเรียนวัดบูรณาการและ
ในชุมชน

ผู้สอนจะ "เห็น"
สมรรถนะได้
อย่างไร

การสำรวจและสืบค้น

2

ศึกษากวนประกอบ ประโยชน์
ของพืชข้าว

การแลกเปลี่ยนความรู้

3

แข่งกลุ่มศึกษา สืบค้น วิธี
การทำสบู่โดยใช้สบู่พืชข้าว
ชนิดต่างๆ

การวางแผน

4

ลงมือปฏิบัติงานทำสบู่
พืชข้าวตามแผนที่กำหนด

แจ้งหน้าที่การทำงาน
ร่วมกันอย่างเป็นระบบ

5

นำเสนอผลงานในรูปแบบ
แผนภาพความคิด
(Mind Mapping)

วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการเรียนรู้ที่น่าชื่นชม

นักเรียนสามารถนำฟักข้าวมาทำสบู่เป็นผลิตภัณฑ์สบู่ชนิดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าได้
 นักเรียนทำผลิตภัณฑ์สบู่จากฟักข้าว เช่น สบู่ล้างมือ สบู่เจลอาบน้ำ สบู่ล้างหน้าได้

นักเรียนระดมสมองเพื่อสรุปผลงานในรูปแบบแผนภาพความคิด และนำเสนอได้

หน่วยการเรียนรู้ร่วมคิดพิชิตปัญหา

โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม ได้ออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในหน่วยการเรียนรู้ชื่อ "ร่วมคิดพิชิตปัญหา" ในรายวิชานวัตกรรุ่นเยาว์รายละเอียด ดังนี้

การจัดการเรียนรู้

ฐานสมรรถนะ

รายวิชานวัตกรรุ่นเยาว์

โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล และสังคมศึกษา

K

- สมบัติการนำไฟฟ้า
- สมบัติการนำความร้อน
- สมบัติด้านความถี่ของคลื่น
- คลื่น 3R
- สื่อแนวอื่นจากกายภาพ
- วิธีการผ่านสื่อ
- เทคโนโลยีดิจิทัล

A

- ความสนใจใฝ่
- รอบคอบ
- ความมีเหตุผล
- ร่วมกันทำงานเป็นทีม
- มีความกระตือรือร้น
- ตระหนักถึงคุณค่าและข้อจำกัดของข้อมูล
- ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองและต่อส่วนรวมต่อสิ่งแวดล้อม
- ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

หน่วยที่ 6 ร่วมคิดพิชิตปัญหา

S

- เลือกใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา
- เลือกและใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมือดิจิทัล ในการรวบรวมข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือทดลองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
- วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา
- ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนำข้อมูล
- รวบรวมข้อมูลเพื่อถอดถอดงานวิธีการแก้ปัญหา
- นำเสนอข้อมูลโดยเลือกวิธีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม
- ส่งเสริมงานสิ่งแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนำไปใช้จริง
- ตั้งคำถาม สืบค้น วิเคราะห์และสรุปข้อมูล
- การทำงานเป็นทีม

สมรรถนะ

หลัก 1.การจัดการตนเอง 2.การคิดขั้นสูง 3.การสื่อสาร 4.การรวมพลังทำงานเป็นทีม 5.ข้ามพรมแดนกับพื้นที่ 6.การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิธีการอย่างยั่งยืน

เฉพาะ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. ประเมินตนเองและการสืบเสาะเชิงวิทยาศาสตร์ : SC.2.1, SC.2.3
2. มีความหมายหรือเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ : SC.3.1
3. ขยายความรู้จากห้องเรียนสู่ชีวิตจริง : SC.4.1
4. มีผลสำเร็จทางอาชีพการงาน : SC.5.1
5. มีทักษะการสื่อสาร : SC.6.1

เทคโนโลยีดิจิทัล

1. ปฏิบัติงานร่วมกับสื่อ : TE.1.1
2. ส่งต่อข้อมูลและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล : TE.2.1
3. รู้เท่าทันดิจิทัล : TE.3.1, TE.3.2
4. มีผลสำเร็จทางอาชีพ : TE.4.1

สังคมศึกษา

1.6.1 ความสามารถในการสืบเสาะหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา : SO.4.2

ผลลัพธ์การเรียนรู้ร่วมกัน

นักเรียนตั้งคำถาม สืบค้น วิเคราะห์และสรุปข้อมูลวิธีการแก้ปัญหาที่มีผลมาจากวิธีการของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพด้วยการใช้แผนผังร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างกระตือรือร้น ในการสร้างหรือประดิษฐ์หรือคิดอย่างสร้างสรรค์ ที่แก้ปัญหาหรือตอบสนองต่อความต้องการ โดยเลือกใช้ความรู้ที่ทันสมัยในการนำไฟฟ้าสมมติการนำความร้อน และสมบัติความถี่ของคลื่นประเมินตนเองในด้านผลงานและการทำงานในบทบาทการเป็นสมาชิกของทีม ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบันทึกข้อมูลรวบรวมข้อมูล ที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ นำเสนอข้อมูลโดยเลือกวิธี วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม พับนภาชิ้นงานเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนำไปใช้จริงตรวจสอบผลและปรับปรุงแก้ไข สืบค้นแหล่งข้อมูลของตนเองและผู้อื่นหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรม

- แบบประเมินผลงาน
- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
- แบบประเมินใบงาน
- แบบประเมินชิ้นงานนักเรียน
- แบบประเมินผลงานการจัดทำแบบร่างสื่อประจักษ์จากวัสดุเหลือใช้
- แบบประเมินชิ้นงานสื่อประจักษ์

วิธีการประเมิน

สังเกตพฤติกรรม

- ตรวจสอบผลงาน
- สังเกตการนำเสนอผลงาน
- ตรวจสอบงาน
- ตรวจสอบชิ้นงานนักเรียน
- ตรวจสอบผลงานการจัดทำแบบร่างสื่อประจักษ์จากวัสดุเหลือใช้
- ตรวจสอบงานสื่อประจักษ์

งานที่ 1 รวบรวมความคิดสู่สถานการณ์ปัญหา

สถานการณ์ปัญหา : สืบค้นเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลสู่สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน กิจกรรมที่ 1 สังเกต สืบค้น อาสาสมัคร กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลสู่สถานการณ์ปัญหา กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางเคมี

งานที่ 2 3R กับปัญหาในชุมชน

สถานการณ์ปัญหา : แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยใช้หลัก 3R มาบริหารจัดการขยะ

กิจกรรมที่ 1 3R นำสู่ กิจกรรมที่ 2 ผอกรักษ์โลกอาสาสมัคร กิจกรรมที่ 3 เติบโตร่วม PET

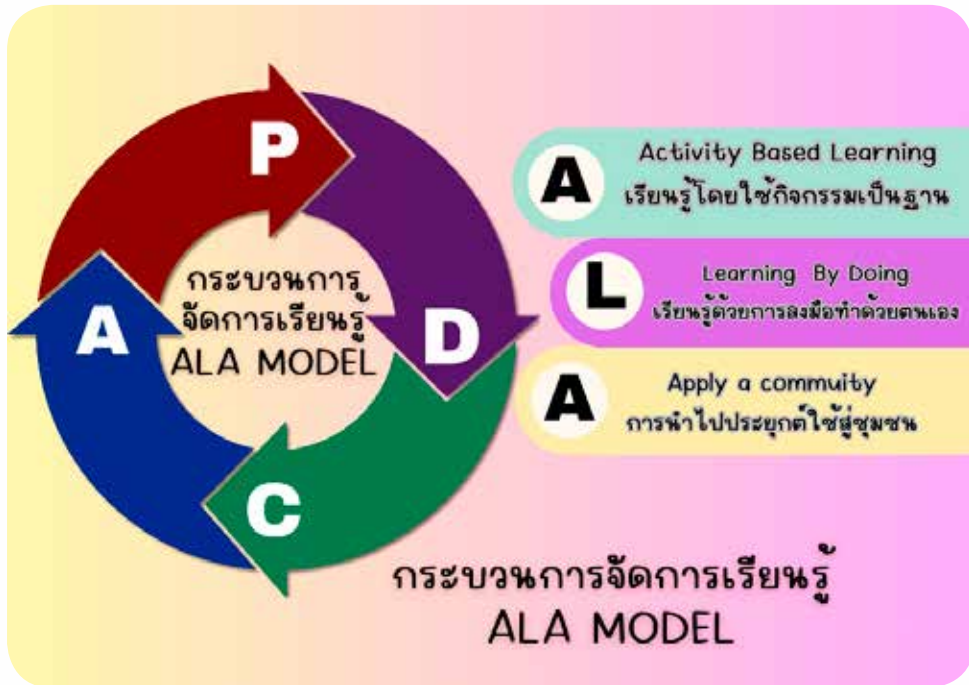
งานที่ 3 สร้างสรรค์งานประดิษฐ์พิชิตปัญหา

สถานการณ์ปัญหา : ออกแบบสื่อประจักษ์จากวัสดุเหลือใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างเป็นนวัตกรรมที่สถานการณ์ปัญหาในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้สาระเรียงระบำ

โรงเรียนพหลโยธิน ได้สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ในชื่อ ALA Model เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังภาพ

รายละเอียดดังนี้

ขั้นนำ (Activity Based Learning)	ขั้นสอน (Learning By Doing)	ขั้นสรุป (Apply a Community)
<ol style="list-style-type: none"> ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 - 6 กลุ่ม ๆ ละ 4 - 6 คน แล้วแต่จำนวนนักเรียน กระตุ้นผู้เรียนด้วยการเล่นเกม ร้องเพลง ทายปัญหา แสดงบทบาทสมมติขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เนื้อหาที่ครูจะให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนให้สถานการณ์การเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสังเกต สำรวจ ประสพการณ์เพื่อพัฒนาความเข้าใจของตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่แตกต่างกัน ผู้เรียนทุกคนสร้างความรู้ ของตัวเองโดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ นักเรียนในกลุ่มพูดคุย ร่วมกันแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นนำเสนอ ผลงานของกลุ่ม อย่างสร้างสรรค์ 	<ol style="list-style-type: none"> ครูและนักเรียนร่วมกัน สรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ การเรียนรู้ นักเรียนนำความรู้ไปเชื่อมโยง ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

โรงเรียนได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยเฉพาะหน่วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สสารเชิงระบำ ดังนี้

โรงเรียนพลโยชชิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
วิชาวิทยาศาสตร์ ป.5

สมรรถนะ

ชัด : 1. การสังเกตแบบ 2. การตั้งชื่อ 3. ความยาว
4. การรวมตัวกันเป็นโมเลกุล 5. การเป็นผลึกของแข็ง
6. การดูตัวโมเลกุลที่เป็น และลักษณะของแข็ง

เฉพาะ : 1. อธิบายปรากฏการณ์อย่างง่ายเกี่ยวกับสสาร
2. ประเมินและออกแบบการสังเกตวัตถุต่าง ๆ 3. อธิบาย
หมายของจุดหลอมเหลวของสสารต่าง ๆ 4. อธิบายว่า สสาร
ในธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลง 5. ใช้เครื่องมือในการสังเกต
6. ใช้เครื่องมือในการสังเกต

K การเปลี่ยนแปลงของสสาร การเปลี่ยนแปลงทางเคมี
การละลาย จุดเดือดในการออกแบบของแข็งหรือของเหลว
ผลึกในการดูดซับของเหลว การเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมของสสารของของเหลว

S การสังเกต ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐานและพยากรณ์ ลงข้อสรุป
การจำแนก เปรียบเทียบ จัดกลุ่ม โดยเหตุผล จำลองเป็นทีม
วางแผน เป็นผู้นำเสนอข้อมูล มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ คิด
ผลึกหลาย การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ การสื่อสารและนำเสนอ
ข้อมูล

A ความมุ่งมั่น อดทน พยายาม ความรับผิดชอบ ความตั้งใจ
ดีใจ ช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็น
แตกต่างและข้อบกพร่องและอื่น ๆ คุณลักษณะอันพึงประสงค์
เนื่องจากการมีคุณภาพทางคุณธรรมที่ดี

การประเมิน

วิธีการประเมิน

- ประเมินตนเองและเพื่อน
- สังเกตพฤติกรรม
- ประเมินตนเอง/เพื่อนประเมิน

เครื่องมือการประเมิน

- แบบประเมิน
- แบบบันทึก
- แบบประเมินจากนักเรียน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสรุปลักษณะที่มีการ
เปลี่ยนแปลงทางเคมี มีลักษณะของสารละลายต่างชนิดในชีวิต
ประจำวันจากหลักฐานที่รวบรวมได้อย่างกระตือรือร้น และ
ทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุขที่ กำหนดเป้าหมาย
ชัดเจนและขั้นตอนการทำงาน และปฏิบัติตามเป้าหมาย

งานการเรียนรู้

01 นำเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงของสารจากของแข็งเป็นของเหลว
(การหลอมเหลว) จากของเหลวกลายเป็นแก๊ส
(การกลายเป็นไอ/ระเหย) เป็นการดูดความร้อน
จากแก๊สเป็นของเหลว (การควบแน่น) จากของเหลวกลายเป็น
ของแข็ง (การแข็งตัว) เป็นการคายความร้อน

02 บึงข่างอย่างสนุก

การเปลี่ยนแปลงทางเคมี (Chemical Change)
เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีสารใหม่เกิดขึ้น ซึ่งสารใหม่จะมี
สมบัติต่างไปจากสารเดิมและการทำสารใหม่ใช้กลับไป
เป็นสารเดิมทำได้อีก

03 เครื่องดื่มแสนอร่อย

การละลาย (Dissolve) คือ การที่สารชนิดหนึ่ง (ตัวถูกละลาย)
แตกตัวจนเป็นอนุภาคเล็ก ๆ แลแพร่ตัวในสารอีกชนิดหนึ่ง
(ตัวทำละลาย)

SUMMATIVE

ภารกิจ : ชิ้นงาน/ผลงานของแต่ละงานการเรียนรู้
ตั้งคำถาม วางแผน สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
ออกแบบ สว่างสรรค์ผลงาน และนำเสนอผลงานได้

สสารเชิงระบำ
ชิ้นประถมศึกษาปีที่ 5

เล่าเรื่องในห้องเรียน
เด็ก ๆ ได้ลงมือทำ
กิจกรรมสนุกสนาน
และอิมพอร์ต
ไปในคราวเดียวกัน

ส่วนที่ 4

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวคิดพหุปัญญา

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการส่งเสริมสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะเฉพาะ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ขณะผู้เรียนปฏิบัติกิจวัตรประจำวันซึ่งเป็นการฝึก/พัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ ได้อย่างซ้ำ ๆ เป็นวิธีการส่งเสริมสมรรถนะอย่างเป็นธรรมชาติ และช่วยปลูกฝังให้สมรรถนะดังกล่าวมีความมั่นคงถาวรจากการปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เป็นการพัฒนาสมรรถนะอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของนักเรียน สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดในโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยทฤษฎีพหุปัญญา เป็นการส่งเสริมสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะเฉพาะ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่มีความสามารถเด่นด้านต่าง ๆ

ตัวอย่างประสบการณ์ที่น่าเสนอนี้เป็นการพัฒนาสมรรถนะที่เริ่มต้นจากต้นทุนเดิมของโรงเรียนโดยเมื่อโรงเรียนได้เรียนรู้แนวคิด แนวทางการพัฒนาสมรรถนะแล้ว ครูพบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว จึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมต่อยอดจากกิจกรรมที่ทำอยู่เดิมให้เกิดความสมบูรณ์ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

ในส่วนนี้จะเสนอประสบการณ์การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน ตามแนวทางดังกล่าวของโรงเรียนในจังหวัดสงขลา 3 โรงเรียน ดังนี้ 1) กิจกรรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” โดย ครูธีรวัฒน์ ทองเสนอ “ครูขวัญศิษย์” มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ปี 2560 จากโรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์ 2) กิจกรรม มโนราห์ตัวอ่อนพ็อนร้อยรำทำให้เกิดสมรรถนะ โดย ครูอุมาพร รักแก้ว จากโรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์ และ 3) กิจกรรม วิ่ง ๆ ๆ ๆ : กริธาพัฒนาสมรรถนะ โดย ครูมงคล สุวรรณเจริญ จากโรงเรียนวัดตาหลวงคง

Fath mAth “คิดเลขเร็ว²”

ในปีการศึกษา (2567) โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์ ได้เข้าร่วมโครงการขยายผลการจัดกลไกการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สนับสนุนโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยพบว่า มีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะที่เรียกว่า **แนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน และ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยทฤษฎีพหุปัญญา** เมื่อพิจารณารายละเอียดทั้ง 2 แนวทาง พบว่า **กิจกรรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²”** ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และเกิดผลสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน สามารถพัฒนาสมรรถนะได้เป็นอย่างดี จึงได้จัดกิจกรรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” ให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน ในชั่วโมง Extra math สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้คู่มือการฝึกอบรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดคำนวณอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน

เส้นทางการพัฒนาสมรรถนะ

การพัฒนาสมรรถนะผ่านกิจกรรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” นี้มีเส้นทางการทำงาน ดังนี้

1. เริ่มต้นที่การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน โดยการให้นักเรียนดูภาพความสำเร็จจากรุ่นพี่ที่ผ่านมา ใช้เรื่องเล่าเร้าพลัง ดูด้วยรางวัล ภาพการแข่งขัน เรื่องเล่าของพี่เบิร์ด พี่มูมู พี่คิง พี่เจน พี่อาย พี่จ๊อบแจจ พี่บ๊อบ พี่หลิน พี่อ้อม หรือคนอื่น ๆ พี่ไผ่ พี่นาเดียร์ พี่บอม พี่กัณ พี่เวฟ พี่กัปตัน พี่ณัฐ พี่หนิง พี่มิน และอีกมากมาย เร้าใจให้รุ่นน้อง คิดใฝ่ฝันอยากเดินตามรอยรุ่นพี่ มีพี่เป็นต้นแบบความสำเร็จ (Role Model) ปลุกเร้าใจให้มั่นใจว่าทุกคนจะประสบความสำเร็จได้แน่นอน

เรื่องเล่า ภาพความสำเร็จ จากรุ่นสู่รุ่นที่ยังสร้างพลัง

2. ฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” โดยใช้คู่มือที่ครูเตรียมไว้ มีการฝึกเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ทำความเข้าใจกติกา การเล่น การแข่งขัน ฝึกคิดคำนวณ จากระดับง่าย คือ จับคู่คูณให้ได้ใกล้เคียงคำตอบ นำตัวเลขที่เหลือ มาทำให้เป็นหนึ่งหรือ เป็นศูนย์ แล้วแต่คำตอบ ฝึกสูตรคูณโดยเน้นการประกบคูณตัวเลข ตั้งแต่ 2 ถึง 9 เช่น 56 หมายความว่า 5×6 คำตอบ 30 ฝึกจัดการตัวเลขที่เหลือให้เป็น 0 หรือ 1 ฝึกเลขยกกำลัง ฝึกการใช้รากที่สอง หรือเครื่องหมายกรณฑ์ ฝึกการใช้วงเล็บ รูปแบบต่าง ๆ ฝึกการเขียนเป็นสมการ การเฉลยวิธีการคิด จนมีความชำนาญ โดยใช้โจทย์ที่ครูเตรียมไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน จนแม่นยำ คิดได้ภายในเวลา 30 วินาที

เรียนรู้ ฝึกฝน จนชำนาญ

3. จัดสถานการณ์การแข่งขันภายในห้องเรียน เดือนละ 2 ครั้ง เพื่อสร้างบรรยากาศ เปลี่ยนผ่านจากการฝึกทักษะ เป็นการใช้ทักษะคิดเลขเร็วเพื่อการแข่งขัน บรรยากาศเปลี่ยนแปลง ความตื่นเต้นจะเกิดขึ้น ครูฝึกสมาธิและสติของเด็กให้เป็นวิถีต่อเนื่อง เพื่อลดความเครียด มีสติจดจ่อกับการแข่งขัน ลดความว้าวุ่นใจ ลดความเครียดของนักเรียนในขณะแข่งขันอีกด้วย

4. จัดสถานการณ์การแข่งขันกับนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ

สิ่งที่ผู้เรียนพัฒนา

จากการทำงานในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้เชื่อมั่นว่ากิจกรรม Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” นั้น ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ดังนี้

สมรรถนะหลัก ด้านการจัดการตนเอง (Self - Management : SM) โดยพบว่าเมื่อนักเรียน เลือกรัก ชอบ ฝึกฝน ต่อเนื่อง ยาวนาน ย่อมสะท้อน สมรรถนะหลักด้านการจัดการตนเองตามองค์ ประกอบที่ 1 การเห็นคุณค่าในตนเอง : รู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จุดเด่น ข้อจำกัด ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และ มีความรับผิดชอบในตนเอง อย่างชัดเจน นอกจากนี้นักเรียน ยังสามารถ พัฒนาปรับปรุงจุดอ่อนของตนเอง ให้กลายเป็นจุดแข็งของตนเองได้อีกด้วย

และเมื่อนักเรียนพบสถานการณ์สำคัญ คือ การแข่งขัน จะเกิด คือ ภาวะภูมิใจในตนเอง มั่นใจในตนเอง เห็นอกเห็นใจให้เกียรติและเคารพสิทธิของตนเองและ ผู้อื่นมีความรับผิดชอบในตนเอง กล่าวคือ เมื่อผ่าน สถานการณ์การแข่งขัน การที่นักเรียนคิดได้ทัน 30 วินาที ระหว่างการแข่งขันย่อมมั่นใจและภาวะภูมิใจในตนเอง แน่นนอน ระหว่างการแข่งขัน ย่อมมีกติกากำกับ เช่น ต้องไม่ทำตนให้เกิดความรำคาญต่อคู่แข่ง ทั้งวัจนะภาษา และอวัจนะภาษา ซึ่งเป็นกติกาสำคัญ คือเคารพตนเอง และคู่แข่งหรือผู้อื่นเมื่อผลออกมาชนะ หรือประสบความสำเร็จ ในแต่ละระดับนักเรียนก็ภาวะภูมิใจ ในตนเอง เพื่อนในทีมเมื่อผลออกมาเป็นดังหวัง ก็เข้าใจและแสดงความเสียใจร่วมกัน ไม่ตำหนิกันว่าแพ้ เพราะใครแต่จะเป็นการให้กำลังใจเชิงบวก ทั้งเพื่อนนักเรียนและครูพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้อย่างใหม่เสมอ เพราะตระหนักว่า “ไม่มีใครชนะได้ตลอด และไม่มีใครแพ้ได้ตลอดหากใจยังสู้ต่อ” และ อีกส่วน ที่สำคัญและทุกครั้งที่เกิดการแข่งขัน จะเกิดความมั่นใจขึ้น ความมั่นใจแรก มาจากการกล้าเผชิญหน้า คู่แข่งขัน และที่สำคัญคือ ความมั่นใจที่ได้แย่งคำตอบต่อกรรมการ (Challenge) หากพิจารณา วิธีคิดหรือคำตอบที่ไม่ถูกต้อง สามารถโต้แย้งผ่านกรรมการกลาง ซึ่งผลการโต้แย้งย่อมมีผลเป็นบวก หรือเป็นลบ กล่าวคือ ผู้ชนะการโต้แย้งจะมีสิทธิเล่นข้อต่อไปเพียงคนเดียว ผู้แพ้การโต้แย้ง ก็จะไม่ มีสิทธิเล่นในข้อต่อไปเช่นกัน จะเห็นได้ว่า การกล้าโต้แย้ง ย่อมแสดงถึงความมั่นใจในวิธีคิดของตนเอง ว่าถูกต้อง จึงกล้าโต้แย้งคำตอบได้

จัดสถานการณ์การแข่งขัน

ส่วนสมรรถนะหลัก ของนักเรียนด้าน **การจัดการตนเอง** (Self – Management : SM) องค์ประกอบที่ 2 การมีเป้าหมายในชีวิต : การตั้งเป้าหมายในชีวิต มีวินัยในตนเอง สามารถบริหารจัดการจัดการเวลาทรัพยากร สามารถพึ่งพา และกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในชีวิต และมีสุขภาวะที่ดี จะเห็นได้ชัดเจน จากการทำนักเรียนที่เรียนรู้กิจกรรมคิดเลขเร็ว จะสามารถวางแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิต รู้ว่าชอบอะไร บางคนค้นพบความต้องการของตนเองชัดเจนว่า อยากเป็นโปรแกรมเมอร์ ก็ได้เป็นหรือชอบเรียนคณิตศาสตร์ ก็ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น วิศวกร หากถามว่า ขณะที่อยู่ในห้องเรียน มองเห็นอะไร ภาพเป้าหมายระยะสั้นคือ พัฒนาการเรียนคณิตศาสตร์ให้เก่งขึ้น มีความอยากเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น มีวินัยในตนเองสูง ถึงขั้นที่เมื่อถึงเวลากิจกรรมเด็ก ๆ จะวิ่งตามครูให้เข้ามาจัดกิจกรรม เด็ก ๆ จะเตรียมตัวเองอย่างดี เตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องพร้อม กระดาษตัดเป็นแผ่น เหมาะกับการคิดในแต่ละข้อ ฝึกฝนต่อเนื่อง ตรงเวลา วินัยเกิดขึ้นโดยนักเรียนไม่รู้ตัว แต่เป็นนิสัยถาวรที่ติดตัวนักเรียน การบริหารตนเอง บริหารทีม โดยเฉพาะการแข่งขันประเภททีม ทุกคนในทีมจะต้องมีการวางแผนว่าใครจะเป็นมือวาง 1 - 5 เพื่อเป็นประโยชน์ในการประกบคู่ขณะแข่งขัน ซึ่งจะต้องวางแผน วางตัวในการประกบคู่ โดยนักเรียนฝึกการบริหารเวลาเพราะการคิดเลขเร็ว นั้นเวลาเป็นเงื่อนไขสำคัญ ทั้งขั้นฝึก ขั้นเตรียมแข่ง และขณะแข่งขัน นักเรียนจำเป็นที่จะต้อง ตระหนักในเรื่องเวลาเป็นสำคัญ สิ่งเหล่านี้ก็จะติดตัวเป็นสมรรถนะที่เกิดขึ้นเช่นกัน

สมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking: HOT) ที่เป็นกระบวนการคิดที่หลากหลาย ริเริ่ม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดความคิด เพื่อการแก้ปัญหาหรือสร้างทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ สร้างความก้าวหน้าในความรู้ และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาคิดเลขเร็ว ปัญหาคือ โจทย์เลขโดด 5 ตัว คำตอบ 2 หลัก ซึ่งวิธีการหาคำตอบนั้น เป็นเรื่องที่นักเรียนต้องประยุกต์ความรู้ที่เรียนรู้ ฝึกฝน จนเกิดความเชี่ยวชาญสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการ เพียงไม่เกิน 5 วินาที และลงมือเขียนวิธีการคิดที่เลือกดังกล่าว ลงในกระดาษคำตอบ ตัวอย่างเช่น ตัวอย่างโจทย์ 8 3 1 0 4 = 08

วิธีคิดคำนวณ $\sqrt[3]{8} \times 4 + 0^1 = 08$ หรือ $8 \times 1^{0+4+3} = 08$ จะเห็นได้ว่าวิธีการคิดดังกล่าวสอดคล้องกับสมรรถนะการคิดสร้างสรรค์อย่างชัดเจน กระบวนการคิดหลากหลายรูปแบบ ประเมินวิธีการเน้นความเร็ว และความถูกต้องในการหาคำตอบ ปรับปรุงวิธีการคิดได้ตลอด พลิกแพลงสถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นการพัฒนาต่อยอดความคิดด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น ยกกำลังแบบขั้นบันได เพื่อให้รวดเร็วในการคิดและเขียน สุดท้ายในแต่ละข้อจะต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมรวดเร็วที่สุดให้ได้ จึงจะมีผลการคิดที่มีประสิทธิภาพ

สมรรถนะหลักด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม (Teamwork and Collaboration : TC) องค์ประกอบที่ 1 เป็นสมาชิกที่ดีและมีความเป็นผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองและของทีม มีความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกับกลุ่มคนที่แตกต่างกัน นำจุดเด่นของตนเองและสมาชิกมาใช้ให้บรรลุเป้าหมาย ในการทำงานสะท้อนการทำงานของตนเอง และทีมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของทีม สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับและวางใจ ประสานความร่วมมือในทีมและระหว่างทีม สร้างค่านิยมใหม่ในการทำงานร่วมกันและพัฒนา

ทีมที่เข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง โดยในการแข่งขันคิดเลขเร็วประเภททีม 5 คน จะต้องมีการเลือกผู้นำของทีม อาจเลือกจากความสามารถในการคิดคำนวณที่รวดเร็ว หรือ การวางแผนที่ดี มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีการวิเคราะห์จุดเด่นของแต่ละคนที่เป็นมือวาง เพื่อให้เกิดประโยชน์ของทีมในการแข่งขัน กับคู่แข่ง ยอมรับความสามารถของทุกคนในทีม วางใจ เชื่อใจ ไม่ตำหนิหากผิดพลาด หรือแพ้ในแต่ละเกม ต้องให้กำลังใจ สู้ใหม่ เหล่านี้จะฉายภาพ เกิดสมรรถนะการทำงานเป็นทีมได้เด่นชัดที่สุด เพราะมีการทำงานร่วมกัน วางแผนการทำงาน เป็นอย่างดี ยอมแพ้สำหรับบางคนเพื่อชนะในภาพรวม ในการแข่งขันเป็นทีม

สมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ก็สามารถพัฒนาอย่างมากมาย โดยด้านที่โดดเด่น มีดังนี้

1. การแก้ปัญหา

1.1 มีความอยากรู้อยากเห็น มองเห็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชีวิตจริง ด้วยมุมมองของตนเอง (thinking mathematically)

1.2 แก้ปัญหาในชีวิตจริงด้วยแนวคิดของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ และเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านการสะท้อนความคิด (reflect) จากประสบการณ์ของตนเองหรือแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

1.3 มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

สมรรถนะเฉพาะ ทั้ง 3 ข้อนี้ สำหรับกิจกรรม **Fath mAth “คิดเลขเร็ว²”** เมื่อนักเรียนเริ่มเรียนรู้ก็จะมี ความชอบ สนใจ อยากรู้อยากเห็น รักการเรียนรู้ในการที่จะคิดคำนวณให้ได้รวดเร็ว มากยิ่งขึ้น ให้อ่านกับเวลาที่กำหนดให้ต่อข้อเพียง 30 วินาที เร็วที่จะเอาชนะตนเองอยู่เสมอ ตั้งแต่เริ่มต้น เรื่อง การเล่น Cade สูตรคูณ ในการประกบคู่ให้ได้คำตอบอย่างรวดเร็ว พอฝึกชำนาญ แข่งขันกับผู้อื่นได้ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งในแง่มุมมองคณิตศาสตร์และการบริหารตนเองด้านอื่น ๆ ก็จะทำให้เกิดควบคู่กันไปด้วย การบริหารเวลา การวางแผนการแข่งขัน การวางตัว ในประเภททีมในการประกบคู่แข่งขันมีการคิดคำนวณ จากโจทย์ที่เปลี่ยนไปทุกข้อ มีการนำเสนอแนวคิดของตนเองในการคำนวณ เพื่อให้ได้คำตอบ หรือรับฟังแนวคิดการคำนวณจากคู่แข่ง ยอมรับเมื่อแนวคิดนั้น ถูกต้อง หรือโต้แย้ง เมื่อเห็นว่าไม่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล ประกอบและมีมารยาทในการฟัง การรอคอย ไม่ได้แย่ง กรรมการกลาง ยอมรับคำตัดสินสุดท้าย ทั้งหมดนี้เป็นตัวชี้วัดถึงการเกิดสมรรถนะ เฉพาะทั้ง 3 ข้อนี้ อย่างชัดเจน

การแข่งขัน สร้างสมรรถนะ

2. การสื่อสาร และนำเสนอ (Communication and presentation)

2.1 สื่อสารแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ของตนเองอย่างมั่นใจโดยใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลาย ด้วยสื่อของจริง หรือสัญลักษณ์

2.2 รับฟัง เข้าใจความหมาย เคารพในความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นและเห็นคุณค่า แนวคิดของผู้อื่น

2.3 แสดงวิถีคิด หลักฐาน หรือข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา เพื่อนำเสนอแนวคิดหรือวิธีการของตนเองอย่างเป็นระบบ

3. การให้เหตุผล

3.1 รับฟัง พิจารณาแนวคิดของผู้อื่นหรือข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบการตัดสินใจ เพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งอย่างเหมาะสม

3.2 ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในการให้เหตุผล

สำหรับกิจกรรม **Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” การสื่อสาร การนำเสนอ และการให้เหตุผล** ถือเป็นหัวใจสำคัญเมื่อนักเรียนเข้าแข่งขัน นักเรียนคิดคำนวณได้แล้ว จะยกมือค้างไว้ พร้อมกับกระดาษที่เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จนหมดเวลา 30 วินาที เริ่มเฉลยวิธีการหาคำตอบ และคำตอบ ซึ่งนักเรียนจะต้องสื่อสารทั้งหมดทุกขั้นตอนที่คิด การใช้วงเล็บ การใช้เครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ ทุกตัวการยกกำลัง รวมถึงคำตอบ ซึ่งต้องเขียนให้อยู่ในรูปสมการที่ถูกต้อง นักเรียนต้องอธิบายว่าทำขั้นตอนใดก่อนหลังจนได้คำตอบ โดยแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ห้ามมีการแก้ไข เมื่อเขียนเสร็จแล้ว

กติกาชัดเจน ผู้แข่งขันใช้ร่วมกัน

ซึ่งการสื่อสารเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ เป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังไปในตัวในกรณีที่มีการเฉลยผิดคู่แข่งชั้นก็จะได้รับสิทธิ์เฉลยด้วยหากคู่แข่งชั้นเสร็จทันเวลา ดังนั้นจึงได้พัฒนา “สมรรถนะการสื่อสาร” ที่ชัดเจน เน้นเหตุผลทางคณิตศาสตร์ ในการคิดคำนวณ สิ่งใด ทำก่อน สิ่งใด ทำหลัง ตามหลักทางคณิตศาสตร์ การแข่งขัน มีคนแข่งขันจำนวนมากมาย แต่พบว่า การแข่งขันไม่เคยมีปัญหาเรื่องการประท้วงการตัดสินใจการแข่งขันเลย แม้มีการโต้แย้งคำตอบ และมีการตัดสินใจจากคณะกรรมการกลาง แต่ทุกคำตอบย่อมมีเหตุผลรองรับ เป็นที่ยอมรับของผู้เข้า

แข่งขันทุกคน ทุกฝ่าย โดยยึดกติกาการแข่งขัน ที่มีความชัดเจน ก่อนการแข่งขันทุกคนที่เข้าร่วมรับทราบเป็นอย่างดี

“สมรรถนะเฉพาะในกลุ่มคณิตศาสตร์” จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้มีการฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว และ เข้าสู่การแข่งขันทั้งประเภทบุคคลและประเภททีม 5 คน เพราะการแข่งขัน โจทย์เปลี่ยนไปทุกครั้งที่มีการแข่งขัน เกมละ 5 - 7 ข้อ แต่ละข้อมีโจทย์ไม่ซ้ำกัน วิธีการคิดต่างกัน การนำเสนอวิธีการต่างกัน และจะต้องเขียนวิธีการและคำตอบให้อยู่ในกระดาษเพียงแผ่นเดียว เขียนให้อยู่ในรูปสมการเท่านั้น การพูดสื่อสาร การแสดงแนวคิดและทักษะทางคณิตศาสตร์ จะปรากฏภาพชัดเจนเมื่อมีการเฉลยในแต่ละครั้ง มีการพูด การฟังและเคารพคู่แข่งชั้น

เรื่องเล่า จากคนต้นเรื่อง : สะท้อนความคิดจากเด็ก ๆ

ในปีการศึกษา 2567 นักเรียนมีการฝึกฝน ทักษะการคิดเลขเร็วเช่นเดิม มีการจัดสถานการณ์การแข่งขันมาแล้ว 4 ครั้งทำให้เกิดผลกับตัวนักเรียนหลายคน หลากหลายเรื่องราว ดังเรื่องเล่า จากคนต้นเรื่อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังต่อไปนี้

“น้องพอใจ” (เด็กหญิงอาริยา วงศสถิตย์)

“ความประทับใจและสิ่งที่ได้รับ จากที่ได้เรียนรู้ในเรื่องคิดเลขเร็ว เหมือนได้ความรู้เพิ่มเติม ในสาระคณิตศาสตร์ อย่างเช่น เรื่องเลขยกกำลัง สแควร์รูท ($\sqrt{\quad}$) การใช้ แฟกทอเรียล (!) ที่มีการใช้จริง ในการคิดคำนวณเพื่อการเรียนรู้และการแข่งขัน สามารถคิดโจทย์ที่ครูกำหนดให้ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน มีความมั่นใจและกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงแนวคิดของตนเองได้มากขึ้น ดีใจ ภูมิใจ ที่ได้เรียน Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” มากที่สุด”

“น้องชัลวา” (เด็กหญิงนภัทรดา ฤทธิไธ)

“รู้สึกดีใจที่ได้เรียนในเรื่องนี้ ตอนแรกยังรู้สึกงงๆ ว่าคืออะไร แต่พอได้เรียนรู้ ได้ฝึกฝน จนชำนาญ รู้สึกมีความสุข ได้เรียนรู้หลายเรื่อง จากการถ่ายทอดของครูธีรวัฒน์ ทองเสน ตอนแข่งขันก็ได้บรรยากาศอีกแบบ ได้เรียนรู้หลายเรื่อง ที่ใช้ในการคิดคำนวณ การใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การคิดที่เร็วขึ้น กล้าโต้แย้งคำตอบของคู่แข่งชั้น มีความกล้าสื่อสารมากขึ้น”

“น้องติณห์” (เด็กชายติณห์ คงขาว)

“รู้สึกกดดันมากเวลาแข่งขัน มากกว่าการสอบแข่งขัน ผมต้องตั้งใจ และต้องลองทำดู จนเริ่มเข้าใจ การแข่งขันบางครั้งต้อง ซาเลนจ์ คู่แข่ง เมื่อเรามั่นใจว่าการคิดคำนวณไม่ถูกต้อง เราต้องแม่นยำมาก ๆ เพื่อจะประสบความสำเร็จในการแข่งขัน เดิมผมเคยกลัวคู่แข่งมาก ๆ เคยปล่อยให้คู่แข่งคิดคนเดียว เพราะในตอนแรกขาดความมั่นใจ ต่อมาพัฒนาตนเองมากขึ้น เอาชนะใจตนเองได้ การแข่งขันจึงประสบความสำเร็จ เคยชนะเลิศมาหนึ่งครั้งและได้รับของรางวัลด้วย ซึ่งรู้สึกชอบมาก แต่ไม่ได้ชนะตลอด เพราะทุกคนที่แข่งขันอยากประสบความสำเร็จ แบบ “เหนือฟ้า ยังมีฟ้า” แต่หากไม่ยอมแพ้ก็ชนะได้ครับ เทคนิคผมจะเขียนเลขตัวใหญ่ เพื่อป้องกันการเขียนผิดพลาด เวลาแข่งมีคู่แข่งตั้ง 4 - 5 คน ในรอบชิงวันนั้น ผมจำได้ผมเป็นคนี่ 5 คือเขียนวิธีการและคำตอบ เสร็จเป็นคนสุดท้าย ผมเขียนวิธีการถูกต้องที่สุด เรื่องนี้สอนให้รู้ว่าอย่าหมดหวัง แม้ไม่เหลือความหวัง แต่ในเวลาที่เราต้องการมันจะปรากฏขึ้นเอง”

“น้องณดนัย” (เด็กชายพุทธิดนัย ศรีวัชรวงค์)

“เมื่อก่อนผมไม่ชอบคณิตศาสตร์ และเข้าใจว่าคณิตศาสตร์ คือ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น การเงิน อายุ การแบ่ง แต่มันสามารถนำ เลขโดด 5 ตัว ซึ่งเป็นโจทย์ มาคิดคำนวณจนเป็นอีกจำนวนหนึ่ง คือ คำตอบ ได้อย่างรวดเร็ว มันทำให้ผมอยากเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้นหลายเท่าตัว ผมดีใจที่ครูธีรวัฒน์ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้พวกเราในห้องเรียนทั้ง 24 คน ประทับใจมากที่ครูทำให้เพื่อนคนหนึ่ง เด็กชายตรี สามารถแสดงวิธีคิดคำนวณ เขียน และ แสดงออกได้ ซึ่งปกติที่ผ่านมา เขาจะไม่กล้าพูด คิด เขียน และกล้าแสดงออกเลย แต่กลับกับการคิดเลขเร็วทำให้เด็กชายตรี เปลี่ยนไป ผมประทับใจมาก”

“น้องก๊อด” (เด็กชายนิตินร บุญคงทอง)

“ทำให้เด็กไม่ค่อยฉลาด ให้ฉลาดขึ้นได้ และทำให้เด็กมีสมาธิ ใช้สติในการคิดคำนวณมากขึ้น เมื่อก่อนไม่ค่อยอยากเรียนคิดเลขเร็ว คิดว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ แต่พอได้ฝึกฝน ลองเล่น ตั้งใจทำจริง คิดว่าเป็นวิชาที่สำคัญ ทำให้ผมสงบ มีสมาธิ และใช้สติดีขึ้น”

“น้องโพลัส” (เด็กชายพงศกร มณีดุล)

“จากที่ผมได้เล่น Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” ทำให้ผมคิดเลขได้เร็วขึ้นและพัฒนาตนเองจนผมสามารถแข่งขัน Fath mAth “คิดเลขเร็ว²” เข้ารอบชิงชนะเลิศได้ ผมรู้สึกว่ามี ความอยาก จะเล่น ฝึกทุกวัน โดยเฉพาะวันศุกร์ที่มีชั่วโมงคิดเลขเร็วนี้ ผมสามารถพัฒนาผมได้ ในด้านการเรียนคณิตศาสตร์ จนผมเก่งเท่าเพื่อน ๆ ในห้อง และยังช่วยให้ผมมีความกล้าแสดงออก เวลาออกไปนำเสนอวิธีคิดหน้าชั้นเรียน ส่งผลให้ผมกล้านำเสนอแนวคิดในการเรียนคณิตศาสตร์ และในทุกวิชาได้อีกด้วย”

มโนราห์ตัวอ่อน ฟ้อนรำร้ายทำให้เกิดสมรรถนะ

เกริ่นนำ

มโนราห์ เป็นการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์และงดงามที่สืบทอดกันมาช้านาน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยมีลักษณะการแสดงที่ผสมผสานกันระหว่างการร้อง (ขับบท) และการรำ 2 ลักษณะ คือ การร่ายรำอวดลีลาท่ารำ และการร่ายรำอวดลีลาท่ารำ ผสมกับท่ารำตัวอ่อน

การรำมโนราห์ตัวอ่อน เป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไปเพราะมีลักษณะท่ารำที่แข็งแรง ท่าทางในการร่ายรำที่มีความอ่อนช้อย สวยงามมีการม้วนตัว ขดตัว ต่อตัว พาดคอ และเก็บเหรียญด้วยปาก

มโนราห์ตัวอ่อนเป็นมรดก

ภูมิปัญญาที่มีศิลปะการแสดงร่ายรำที่งดงามสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมจนเป็นที่ยอมรับในความสามารถของเยาวชนรุ่นหลังและถูกสืบทอดจนถึงทุกวันนี้

อย่างก้าวที่ภูมิใจ

มโนราห์ตัวอ่อนของโรงเรียนมีความโดดเด่นสร้างความประทับใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชนโดยมีผลงานเชิงประจักษ์ โดยในปี พ.ศ. 2565 มโนราห์ตัวอ่อนได้เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงในชุมชนอำเภอจะนะ ชุมชนต้นแบบคุ้มครองทางทะเลโดยในครั้งนั้นมีสื่อทางช่อง 3 รายการข่าว 3 มิติ มาถ่ายทำส่งผลทำให้มโนราห์ตัวอ่อนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาลัยวชิรนครราชสีมา ตระหนักในความสำคัญของการรำนโนราห์ตัวอ่อน จึงให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และได้มีโอกาสแสดง เผยแพร่แก่สังคม อาทิ โทรทัศน์ทางช่อง 8 รายการ อย่างนี้ก็ได้เธอมาถ่ายทำโนราห์ตัวอ่อน ทางช่อง 8 ตั้งชื่อใหม่ให้ว่า "มนุษย์ไร้กระดูก"

ต่อมาโรงเรียนศรีนครินทรวิทยาลัยวชิรนครราชสีมา ได้จัดให้มีวิชาชื่อ **สุนทรียะภูมิปัญญา** ซึ่งประกอบด้วย รายวิชา ดนตรีสากล ดนตรีไทย นาฏศิลป์ และศิลปะ โดยให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัดของผู้เรียน ในแต่ละรายวิชามีนักเรียนเด่นเฉพาะด้านเรียกว่า **ช่างเผือก** ในส่วนนาฏศิลป์ได้มีการนำการแสดงพื้นเมือง

ทางภาคใต้หรือโนราห์ตัวอ่อนเข้ามาสอน พร้อมกับการขับบทโนรา (บทครูสอน) จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหันมาเรียนโนราห์ตัวอ่อนมากขึ้นเรื่อย ๆ นักเรียนที่มาเรียนได้ฝึกฝนจนมีทักษะการรำรำที่งดงาม จึงมีเครือข่ายจากภายนอกคือโรงเรียนนาทวีวิทยาคม มาร่วมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ส่งผลในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน เกิดทัศนคติ A (**Attitude**) และค่านิยม V (**Values**) มีความรักและห่วงหาพันพร้อมสืบสานงานศิลปะการแสดงมากขึ้น

ในการฝึกซ้อมมโนราห์ตัวอ่อนนั้น มีกระบวนการหลายอย่าง และใช้เวลาค่อนข้างนานในการเตรียมร่างกาย ครูจึงต้องสร้างพลังและรักษาความอยากเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง มีการฝึกทักษะ S (**Skills**) ต่าง ๆ ทั้งการปฏิบัติท่ารำ และการขับร้อง โดยการฝึกซ้อมกับครู กับรุ่นพี่ และผู้รู้

ผู้มีประสบการณ์ในท้องถิ่น ที่สำคัญคือมีการสนับสนุนอย่างจริงจังด้วยใจรักของพ่อแม่ผู้ปกครอง

การสร้าง**สถานการณ์**

ในการฝึกซ้อมและแสดง ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริม

ให้เด็ก ๆ พัฒนามากขึ้น โดยให้ผู้เรียนมีความสามารถสูงมาถ่ายทอดท่ารำเปิดชั้นเรียนฝึกท่ารำให้น้องอนุบาลได้มาเรียนรู้ท่ารำ ซึ่งเปรียบเสมือนเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร และร่วมสืบทอดมรดกภูมิปัญญาด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในทีม และสามารถถ่ายทอดการแสดงสู่เวทีในชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์และงดงาม

เรื่องเล่าจากผู้ปกครอง

ในการทำงานพัฒนาผู้เรียนต้องใช้เวลา ใช้พลังในการฝึกฝนและฝึกซ้อมหากไม่มีการสนับสนุนจากผู้ปกครองก็ยากที่จะสำเร็จได้ จากการพูดคุยกับผู้ปกครองพบข้อมูลว่าผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจและสนับสนุนอย่างมากดังตัวอย่างผู้ปกครองน้องฟ้าใส และน้องอันนา ดังนี้

ผู้ปกครองน้องฟ้าใสเล่าว่า น้องฟ้าใสอินมาก รักการรำมาก และร่วมกิจกรรมทุกอย่างที่บ้านมีงานมโนราห์โรงครูน้องฟ้าใสก็เข้าร่วมในการแสดงมโนราห์โรงครู นอกจากนี้ก็มีการรวมตัวกันทั้งน้องฟ้าใส น้องของขวัญ น้องแพรวา มาร่วมรำมโนราห์ตัวอ่อนให้ครอบครัวดู

ผู้ปกครองน้องอันนาเล่าว่า น้องอันนาเข้าร่วมรำมโนราห์กับชุมชนวัดน้ำขาว ทำให้เกิดความภาคภูมิใจมากและการที่สามารถนำท่ารำมาสอนเพื่อน พี่ และน้องในโรงเรียนเพื่อต่อยอดมโนราห์ตัวอ่อนให้คงอยู่ต่อไป ก็เป็นความภูมิใจของครอบครัว เพราะการรำมโนราห์ตัวอ่อนต้องการฝึกที่อาศัยความอดทน ช่วยเหลือกัน มุ่งมานะและตั้งใจ แต่ลูกไม่เคยบ่นเพราะได้ทำในสิ่งที่ชอบหลังการฝึกในแต่ละช่วงน้องจะกลับมาเล่าว่าทำอะไรได้ เช่นวันนี้น้องทำท่าสะพานโค้งได้แล้ว ซึ่งเป็นท่ายากและน้องกลับมาทำให้แม่ดูที่บ้าน

สิ่งที่ครูได้เรียนรู้

การรำมโนราห์ตัวอ่อนช่วยพัฒนาสมรรถนะหลักได้หลายด้าน โดยเฉพาะการรู้จักตนเอง และการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม เพราะเป็นกิจกรรมที่อาศัยการฝึกฝนความอดทน ต้องมีใจรักในการฝึกฝน และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การรำมโนราห์มีการทำงานเป็นทีมที่ต้องอาศัย ความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ สามัคคี นอกจากนี้ พบว่าการรำมโนราห์ตัวอ่อนจะช่วยขัดเกลาจิตใจและสร้างคุณค่าภายในได้

ในการพัฒนาเด็ก ๆ นั้นครูต้องเรียนรู้คู่ไปกับผู้เรียน ต้องจัดให้มีวงแลกเปลี่ยนความคิด ร่วมกันเปิดเวทีหลาย ๆ แบบ ซึ่งเป็นสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสทำในสิ่งที่ตนรักอย่างสม่ำเสมอ เด็ก ๆ ก็จะเก่ง

วิ่ง ๓๓๓๓ : กรีฑานำพาสู่การพัฒนาสมรรถนะ

จากหลักการสานสู่ความสำเร็จ

“ซีให้ชอบ ชวนให้ทำ นำให้ฝึก สร้างจิตสำนึกร่วม รวมพลังแข่ง เสริมแรงด้วยผู้ปกครอง”

เป็นหลักการสำคัญในการใช้กรีฑาในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่โรงเรียนวัดตาหลวงคง การใช้หลักการนี้ส่งผลให้เด็กหลงรักกรีฑา ภูมิใจ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนได้รับรางวัลชนะเลิศมากมาย เป็นที่รำลึกในความสามารถ ที่สำคัญคือผู้คนที่ต่างสงสัยว่า ครูผู้สอน และผู้บริหารใช้กลยุทธ์ใดในการพัฒนาเด็ก ๆ

การพัฒนาสมรรถนะผ่านกรีฑาที่โรงเรียนวัดตาหลวงคง ดำเนินการมานานนับ 10 ปี ในแต่ละปีนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันระดับอำเภอจะได้รับรางวัลมากมายแทบทุกปี สำหรับปี 2567 นี้ มีรายการ แข่งขัน 26 รายการ นักเรียนโรงเรียนวัดตาหลวงคง ได้รางวัลเหรียญทองถึง 18 รางวัล และน้องผึ้งได้รับรางวัลนักกรีฑายอดเยี่ยมมาครองด้วย

ซ้อมหนักด้วยใจรักและผูกพัน

เด็ก ๆ เล่าว่ากว่าจะได้รับรางวัล เขาต้องฝึกซ้อมอย่างหนักอย่างต่อเนื่อง *ทุกลมหายใจมีแต่วิ่ง ๓๓๓๓* เขาฝึกซ้อมทั้งที่โรงเรียนและบ้านทั้งฝึกซ้อมที่สนามโรงเรียนทุกเช้า โดยการฝึกซ้อมไม่ซ้อมเวลาว่างร่วมกับเพื่อนที่เป็นนักวิ่ง ใช้การเล่นหมาป่า (วิ่งไล่จับ) ในการฝึกผ่านการเล่น โดยให้เหตุผลว่าที่มุ่งมั่นฝึกซ้อมเพราะชื่นชอบ และอยากเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนรู้สึกภูมิใจที่ชนะและได้รางวัล

ครูมงคลผู้เป็นกำลังสำคัญในการฝึกซ้อม ได้ถอดรหัสความสำเร็จในการทำงาน โดยพบว่าความสำเร็จเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- 1) **ความสนใจของเด็ก** เด็กที่นี่มีความชื่นชอบการวิ่งมาก ๆ เพราะเห็นรุ่นพี่ที่เป็นตัวอย่างความสำเร็จ ได้รับการชื่นชม ชื่นชอบ และได้รับการยอมรับ
- 2) **ครู** มีการจัดบรรยากาศแห่งความสำเร็จในเรื่องนี้ และพร้อมสนับสนุน โดยมีการแสดงความชื่นชม ยินดีกับผู้ที่ได้รับรางวัล เหรียญรางวัล เกียรติบัตร ด้วยตระหนักดีว่า *“การได้รับรางวัล ไม่ใช่ได้มาง่าย ๆ ต้องมีความอดทน มุ่งมั่น และฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ”*
- 3) **ผู้ปกครอง** ให้การสนับสนุน อุปกรณ์ และเวลาในการให้เด็กฝึกซ้อม พาเด็กไปฝึกซ้อมนอกเวลา ช่วงเย็น และที่บ้าน

4) **ผู้บริหาร** ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย เช่น ยืดหยุ่นเวลาเรียนของเด็ก การจัดตาราง การสอนเพื่อเพิ่มเวลาในการฝึกซ้อมของครู การสนับสนุนงบประมาณ การให้กำลังใจครูและนักกีฬา อีกทั้งมีการจูงใจ โดยเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเสื้อกรีฑาเป็นของตนเอง ซึ่งเมื่อใส่เสื้อกรีฑา ไปทำกิจกรรมใด ๆ ผู้คนที่พบเห็นจะทักทาย และชื่นชม

สำหรับเทคนิคในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนผ่านกิจกรรมกรีฑา ครูมงคลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เป็นความพร้อม 2 ส่วนคือ 1) ลักษณะ สรีระ รูปร่าง ที่เอื้อต่อการวิ่ง และ 2) การสอบถามความสนใจ และสังเกตความมุ่งมั่นของผู้เรียน

2. สอบถามและขออนุญาตจากผู้ปกครอง

3. เตรียมพัฒนาผู้เรียน โดยในช่วงแรกมีการเตรียมแรงจูงใจ เตรียมทักษะย่อย ๆ โดย “การฝึกซ้ำ สม่่าเสมอ จนเกิดความชำนาญ” และเตรียมความรู้พื้นฐาน เป็นการดำเนินในช่วงต้นของการฝึกซ้อม ซึ่งดำเนินการทุกวันในช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 7.00 - 8.00 น. ดังนี้

3.1 เตรียมสร้างแรงจูงใจ ด้วยการใช้อย่างจากรุ่นพี่ การมอบเสื้อกรีฑาสำหรับการฝึกซ้อม และการแสดงความชื่นชมนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ

3.2 การฝึกทักษะสำคัญ อาทิ การรับไม้ การส่งไม้ การฝึก Start การฝึกวิ่ง โดยใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ

3.3 การเสริมความรู้สำคัญก่อน และหลังการฝึกซ้อม

4. การนำแรงจูงใจ ทักษะย่อย ๆ และความรู้พื้นฐานไปใช้ในสถานการณ์ที่จัดขึ้น

ในขั้นตอนนี้ครูให้เด็ก ๆ ฝึกซ้อมที่โรงเรียนเป็นเวลา 2 - 3 เดือน โดยจำลองให้เสมือนกับการแข่งขันจริง ในแต่ละวันนักเรียนแต่ละคนต้องฝึกซ้อมอย่างน้อย 3 รอบ โดยให้พี่ดูแลช่วยเหลือ น้อย ๆ และเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment as learning : AaL) โดยผู้เรียน และครูประเมิน เด็ก ๆ แต่ละคนพร้อมให้ข้อเสนอแนะสำหรับเด็ก ๆ เป็นรายบุคคล (Assessment for learning : AfL)

5. การซ้อมในสนามจริง

ในขั้นตอนนี้ครูให้เด็ก ๆ ฝึกซ้อมที่สนามจริงเป็นเวลา 1 - 2 สัปดาห์ โดยกำหนดให้ซ้อมให้เหมือนกับการแข่งขันจริง หลังฝึกซ้อมมีการถอดบทเรียน ประเมินตนเอง และ วางแผน การปรับปรุงการซ้อม

สมรรถนะหลากหลายเกิดได้จากการวิ่ง

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก ๆ ที่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างถาวร จากการเข้าร่วมกิจกรรมกรีฑา พบว่า เด็ก ๆ ได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักหลายด้าน **ทั้งด้านการจัดการตนเอง การคิดอย่างเป็นระบบ การทำงานเป็นทีม และการเป็นพลเมืองเข้มแข็ง** โดยครูมงคลได้ให้ข้อมูลพฤติกรรมเด็ก ดังนี้ เด็ก ๆ “เห็นคุณค่าในตนเอง รักตัวเองมากขึ้น มีเป้าหมายที่สูงขึ้น” เด็ก ๆ “รู้จักเด่นและความถนัดของตนเอง” เช่น เด็กจะรู้ว่าจะวิ่งประเภทไหนที่ถนัดที่สุด เด็ก ๆ มีความรับผิดชอบต่อ

ตนเอง แสดงออกอย่างชัดเจนจากการเข้าซ้อมตรงเวลาเมื่อนัดซ้อมช่วงเช้า ไม่มีเด็กขาดซ้อมหรือมาสาย เด็ก ๆ ภาคภูมิใจในตัวเอง “เด็กภูมิใจที่ได้ใส่เสื้อนักกรีฑาของโรงเรียน” เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กภาคภูมิใจ และเด็กโรงเรียนอื่นรวมทั้งชุมชนให้การชื่นชม ยอมรับในการเป็นนักกรีฑาจากการที่เด็กใส่เสื้อนักกรีฑาโรงเรียน เด็ก ๆ มีจิตสาธารณะ มีน้ำใจนักกีฬา ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเก็บอุปกรณ์ ไม่มีการเกี่ยงกัน ให้กำลังใจกันเมื่อมีการแพ้ เช่น “เอาใหม่ไม่เป็นไร” มีการบอกจุดผิดพลาดกัน ให้กำลังใจกันและกันมากกว่า เด็ก ๆ มีวินัยในตัวเอง “กำกับตนเอง” เด็กยอมรับได้เมื่อแพ้ จัดการอารมณ์ได้ เด็ก ๆ “แก้ปัญหาเฉพาะหน้า” เด็กเกิดปัญหาขณะแข่งขัน เช่น ไม้ตกวิ่งชนกันขณะแข่งขัน เด็กแก้ปัญหาได้ แต่ส่วนมากจะแก้ขณะฝึกซ้อม เด็ก ๆ มี “การทำงานเป็นทีม” เด็กถูกฝึกแข่งวิ่งผลัด รู้หน้าที่ของการวิ่งในแต่ละไม้ เด็ก ๆ มี “ความเป็นผู้นำ” เด็กแสดงภาวะผู้นำเมื่อไปแข่งขัน รู้คิวการแข่งขัน เด็ก ๆ มี “การวางแผน” ดูจากการวางแผนในการวางตำแหน่งการวิ่งและไม้ที่วิ่งผลัด

เป้าหมายสำคัญกว่าเหรียญรางวัลที่ได้

คมความคิด.....

สิ่งที่ภูมิใจมากที่สุด คือ “เด็กมีสุขภาพที่แข็งแรง” รู้จักดูแลตัวเอง การออกกำลังกาย การทานอาหาร การดูแลร่างกายให้แข็งแรง แต่ผลพลอยได้ คือ การไปแข่งขันและได้รางวัล เก็บสะสมเป็นผลงาน

क्रमงคล สุวรรณเจริญ
โรงเรียนวัดตาหลวงคง

ส่วนที่ 5

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตาม แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียน เป็นการส่งเสริมสมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถทำได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน ที่บ้าน ในชุมชน รวมทั้งผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยเน้นการเรียนรู้จากเรื่องราว/ประเด็น/เนื้อหา/ต้นทุนของโรงเรียนหรือชุมชน/บทเรียนที่มีความหมายร่วมกัน และเป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียน นำสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งโรงเรียน (Whole - School) สำหรับนักเรียนทุกชั้น ทุกกลุ่ม ตามลักษณะพื้นฐานความรู้ที่มีระดับพัฒนาการ และประเด็นที่เป็นความสนใจทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และรายชั้นเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างกันในแต่ละย่อย และความคลุ่มลึกในสิ่งที่เรียน ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกันและเกิดการเรียนรู้เชิงลึก แนวทางนี้สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้จริงผ่านสถานการณ์หลากหลายทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และชีวิตจริง ช่วยปลูกฝังสมรรถนะสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

ในส่วนนี้จะเสนอประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียนโดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน ของโรงเรียนศิริพงศวิทยา ในประเด็น "พอเพียงเลี้ยงตัว" โรงเรียนศรีนครินทรวิถยานุเคราะห์ ประเด็น "บูรณาการฐานชุมชน" และโรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก ประเด็น "จิตติเศรษฐกิจโนนจิก"

พอเพียงเลี้ยงตัว

ที่มาริชา พอเพียงเลี้ยงตัว

โรงเรียนศิริพงศวิทยา ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตน เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เเท่าทันและเป็นสุข พัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย โดยยึดหลักความพอประมาณที่เป็นความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผลโดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

อย่างรอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้กับผู้เรียนพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการดำเนินชีวิต มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขความรู้ที่เน้นความรู้พื้นฐานที่ใช้ในการทำงาน เนื่องจากการทำงานทุกอย่างต้องเริ่มต้นจากความรู้ ต้องรู้จัก รู้กว้าง และสามารถนำวิชาต่าง ๆ มาวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบและเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนและมีความเพียรในการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เพื่อให้คุณภาพชีวิตของผู้เรียนดำเนินชีวิตไปอย่างปกติสุข

สมรรถนะของผู้เรียน

โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา ได้พิจารณาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ และเห็นว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนโดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียน (Whole - School Learning) จะช่วยปลูกฝังสมรรถนะสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน **อีกทั้งโรงเรียนมีต้นทุนการทำงานในลักษณะนี้อยู่บ้างแล้ว** จึงนำแนวทางนี้มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ในประเด็นพอเพียงเลี้ยงตัวโดยพบว่าประเด็นการเรียนรู้นี้สามารถพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะได้อย่างมากมาย ดังนี้

สมรรถนะหลัก

1. สมรรถนะการจัดการตนเอง

- มีเป้าหมายในชีวิต : การตั้งเป้าหมายในชีวิต มีวินัยในตนเอง สามารถบริหารจัดการเวลา ทรัพยากร สามารถพึ่งพาและกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในชีวิต และมีสุขภาพที่ดี

2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง

- การคิดสร้างสรรค์ : มีการคิดที่หลากหลาย ริเริ่ม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดความคิด

- การคิดแก้ปัญหา : มีการคิดในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดปัญหา เข้าใจเหตุและผลของปัญหา วางแผนการแก้ปัญหาโดยรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ดำเนินการแก้ไขปัญหตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน

3. สมรรถนะการสื่อสาร

- การรับส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง : การรับส่งสารที่หลากหลาย ทั้งการเจรจาต่อรอง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผ่านช่องทางหรือสื่อที่มีความหลากหลาย โดยปราศจากความขัดแย้งต่าง ๆ และรู้เท่าทัน บนพื้นฐานความเข้าใจ

4. สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม

- ทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ : สามารถจัดระบบการทำงานของตนเองและร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ขั้นตอนและกระบวนการทำงานเป็นทีม เห็นภาพความสำเร็จของทีม คำนึงถึงประโยชน์ของทีมก่อนประโยชน์ส่วนตน แบ่งบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมตามศักยภาพของสมาชิก รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความใส่ใจ มีความพยายามในการทำงานและสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ เคารพ รับฟัง แลกเปลี่ยน และประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดขั้นสูงในการตัดสินใจเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ร่วมรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของทีม เห็นโครงสร้างการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

- เป็นพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ : ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

สมรรถนะเฉพาะ

สังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ป.1 - 3

- วางแผนการใช้ทรัพยากรและการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด คุ่มค่า และพอเพียง ในระดับตนเองและครอบครัว

1) วางแผนการใช้จ่ายเงินและออมเงินของตนเองอย่างเหมาะสมมีวินัยและช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว

2) ใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด คุ่มค่า และพอเพียง เพื่อลดค่าใช้จ่ายของใช้ส่วนรวมอย่างระมัดระวัง ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ทรัพยากรที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและโรงเรียน

สังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

- กำกับตนเองและตัดสินใจใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรในฐานะผู้บริโภคอย่างมีเป้าหมาย รับผิดชอบและรู้เท่าทัน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชน

1) วางแผนการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างเหมาะสมและมีวินัย ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว ตัดสินใจบริโภคอย่างรู้ทันโฆษณา ติดตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคในชีวิตประจำวันและกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค วางแผนการออมเงินของตนเองอย่างมีเป้าหมาย

2) จัดลำดับความสำคัญเพื่อตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวัน หาทางออก ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทรัพยากรของครอบครัวและโรงเรียนอย่างประหยัดคุ่มค่า และพอเพียงด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ทรัพยากรที่มีต่อตนเองและส่วนรวม

คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

- การแก้ปัญหา

- แก้ปัญหาในชีวิตจริงผ่านการลงมือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ และเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านการสะท้อนคิดจากประสบการณ์

- การคิดสร้างสรรค์

- ต่อยอดแนวคิดหรือแนวทางแก้ปัญหา เพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์อื่นในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

- การแก้ปัญหา

- แก้ปัญหาในชีวิตจริงด้วยแนวคิดของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ และเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ของตนเองหรือแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

- การคิดสร้างสรรค์

- ประยุกต์และนำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

- การสร้างงานทัศนศิลป์

- สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ที่ตนเองชื่นชอบหรือร่วมสร้างสรรค์กับผู้อื่น ถ่ายทอดจินตนาการจากธรรมชาติ สภาพแวดล้อม เรื่องราวใกล้ตัว ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตประจำวัน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและจากประสบการณ์ โดยการลองผิดลองถูกด้วยวิธีการที่หลากหลายจนค้นพบสิ่งใหม่

ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

- สร้างและนำเสนองานศิลปะจากจินตนาการความคิดสร้างสรรค์โดยเข้าใจธรรมชาติและเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างศิลปะ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย

- สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ที่เป็นอัตลักษณ์และความรู้สึกของตนเอง ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับตนเองและผู้อื่น โดยการลองผิดลองถูกด้วยวิธีการที่หลากหลายจนค้นพบและประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการใหม่ด้วยกระบวนการกลุ่ม

หลากหลายหน่วยการเรียนรู้

ในประเด็นการเรียนรู้พอเพียง เลี้ยงตัว โรงเรียนศิริพงษ์วิทยาได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมทุก ระดับชั้น โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ 1) จุดเน้นการพัฒนา/ ปัญหา/ ความต้องการ 2) แนวคิดสำคัญ 3) สมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ประกอบด้วย 4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะรวบยอด และ 4.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะย่อย 5) สาระการเรียนรู้ 6) งานการเรียนรู้ (Learning tasks) 7) กิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) การวัดประเมินผลรวบยอด

สำหรับรายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ แต่ละระดับชั้น มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่	หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย
ประถมศึกษาปีที่ 1	หนูแบ่งแปลง ชุมชนทรัพย์	1. เรื่องเล่าของหนูแบ่ง 2. ทำความรู้จักเพื่อนใหม่ 3. ตึกตาของหนู 4. ชุมทรัพย์ในถังขยะ 5. หนูน้อยสร้างสรรค์
ประถมศึกษาปีที่ 2	การเดินทางของ ข้าวเปลือก	1. เดินทางตามข้าวเปลือก 2. พอเพียงเลี้ยงชีวิ 3. สุขภาพดีด้วยเมนูข้าว 4. ชีวิตที่สดใสและกายใจสดใสชุ่มซ่า
ประถมศึกษาปีที่ 3	เด็กหญิงแก้มใส กับไร้ผัก	1. เล่นิทานผ่านบทกลอน 2. วิธีพอเพียง 3. เล่นขายของ 4. ทำสวนผักกันดีกว่า 5. วิตามิน จากผักสู่เมนูอาหาร 6. จากเมล็ดพันธุ์สู่อาชีพ
ประถมศึกษาปีที่ 4	ความฝันของชะเอม	1. เอ๊ะ! ชะเอมฝันอะไร 2. เหยี่ยวล่องหน 3. กระปุกน้อยจากมือหนู 4. ร้านค้ามหาสนุก 5. เทียวตลาดต่างแดน
ประถมศึกษาปีที่ 5	เพื่อนรักจากต่างดาว	1. Save the World 2. พอเพียงช่วยโลก 3. โลกสวยด้วยมือเรา 4. Mini Project 5. Present to the World
ประถมศึกษาปีที่ 6	บ้านพอเพียง	1. บ้านพอเพียงของฉัน 2. เดินตามรอยพ่อหลวง รัชกาลที่ 9 3. สูดยอदनักพอเพียงจิ๋ว 4. โครงการสู่ความพอเพียง 5. เด็กจิ๋วสร้างชื่อสู่ชุมชนสาธารณะ

ประสบการณ์ และผลงานที่ภูมิใจ

จากการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผ่านประเด็นการเรียนรู้ พอเพียงเลี้ยงตัว พบว่าเกิดผลอย่างชัดเจน เด็กสามารถนำแนวคิดการเป็นอยู่อย่างพอเพียงไปใช้ในชีวิตจริงที่บ้าน และเด็ก ๆ ตระหนักในคุณค่าของการอยู่อย่างพอเพียงว่าทำให้ชีวิตมั่นคงขึ้น ดังข้อมูลที่สะท้อน จากความคิด ของเด็ก ๆ ดังนี้

ในส่วนผู้ปกครองได้บอกเล่าพฤติกรรมของบุตรหลานดังนี้

nootik
 น้องวีตาร์ รู้จักเลือกซื้อขนมหรือของเล่นมากขึ้นค่ะ รู้จักแยกแยะ ในการซื้อของ เช่น "แพง และ "ของชิ้นนี้ยังไม่มีความจำเป็น" ค่ะ
 7:28 PM

พี่ยุบ(ณิ)
 จากผู้ปกครองน้องตุลย์ค่ะ
 น้องตุลย์ เคยใช้เวลาในการอาบน้ำตอนแม่แหย่กลับมาจากโรงเรียนนานมาก จะชอบเล่นน้ำและสบู่อานน้ำ สบู่อานจะหมดไว้มาก แต่ระยะหลังมานี้ อานน้ำเร็วขึ้น และไม่เล่นสบู่อานน้ำ น้องตุลย์บอกกับแม่ว่าต้องประหยัดของใช้ ในบ้านจะได้ไม่ต้องซื้อบ่อยๆค่ะ
 11:05 AM

หาคิด
 จากผู้ปกครองน้องพีฟ้าณะค่ะ
 พฤติกรรมน้องพีฟ้าตอนอยู่ที่บ้านชอบประดิษฐ์ของที่ได้ดูจากยูทูป แทนการเล่นจากเมื่อก่อนค่ะ
 7:53 AM

สำหรับคุณครูผู้สอนที่ได้จัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้สะท้อนพฤติกรรมของเด็ก ๆ หลังการเรียนรู้เรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ผู้จัดการรายวัน ซึ่งอภิปรายรับของคือเรื่อง ผู้จัดการซื้อเครื่องใช้ส่วนตัวที่ราคาไม่แพงมาก บางคนบอกพ่อแม่อาจซื้อเครื่องใช้ที่มืออยู่ไม่ออกได้เองใหม่รับ.เจ้าใจว่าพ่อแม่ทำมาหาเงินมาให้เราช่วยรับ.ไม่ได้มีขายได้เป็นของตนเอง บางคนบอกกับแม่ซื้อของแล้วจ่ายเมื่อไหร่ก็ได้ซื้อไปจะเงินในกระเป๋ารับ. และเด็กบางคนได้เรียนรู้ผู้เศรษฐกิจพอเพียง เห็นความคิดที่มาจากโรงเรียน จากสื่อการสอนเราที่แนะนำคือเลือกว่าจะรับของที่คืนที่พ่อแม่หาให้เราจะไม่ทำให้คนอื่น เพราะคุณที่ดีไว้ทำกินในยามที่เราแก่ตัวไป

ครูกาญจนา บุญละอ อ.4

จากการสังเกตการใช้สิ่งของหรืออุปกรณ์ของนักเรียนชั้น ป.1 พบในช่วงเปิดเทอมมาในช่วงแรก นักเรียนจะทำอุปกรณ์การเรียนหาบ่อย การใช้สมุดของนักเรียนยังใช้ไม่ป็น เช่น ยังใช้ไม่หมดหน้าก็มีการซื้อหน้าใหม่แล้วแต่เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความพอเพียงโดยการดูงานเกี่ยวกับความพอเพียง เรื่องทุน ปิงปอง พลุ พลุ ทาร์ป และคุณครูได้พูดคุยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สิ่งของอย่างประหยัด ทำให้นักเรียนหลายคนเริ่มมีการปรับตัวโดยที่ใช้อะไรอย่างประหยัดขึ้น นำของเก่ามาใช้และเริ่มที่บริจาคอุปกรณ์การเรียนของตัวเองไม่ให้หายสมุดมีการนำไปเขียนหน้าไว้แล้วเขียนจนหมดหน้าก่อนซื้อหน้าใหม่

ครูสุภาวดี หนูไต่ ป.1

นักเรียนจิตเก็บของใช้ และของใช้ของตนเอง ใช้ของอย่างคุ้มค่ามากขึ้น เป็นส่วนใหญ่ เช่น การใช้ดินสอ หรือ อุปกรณ์ที่เป็นของใช้ส่วนตัว ในพื้นที่ส่วนรวมในห้องเรียนนักเรียนดูแลพื้นที่ในห้องเรียนได้ดีและระมัดระวังการรับประทานอาหารตบแต่งนักเรียนจะทานพร้อมกัน จากที่ครูสังเกตในภาคีชีวิตของนักเรียนจะทานพร้อมกัน ไม่เหลือทิ้งตกคน เมื่อทานเสร็จก็เก็บภาชนะที่รับประทานอาหารเรียบร้อย

ครูบุศสิลา แซ่ก้อง ป.2

พัฒนาการของนักเรียนชั้น ป.5/2 จากการเรียนวิชา พง.เพียงน้อยนิด เด็กๆ ในห้องรู้จักเก็บของใช้ส่วนตัวและของใช้ส่วนรวมให้เป็นสัดส่วนมากขึ้น ของใช้ส่วนรวมนักเรียนจะช่วยกันจัดเก็บให้เป็นระเบียบและมีการติดตามจากเพื่อนๆ ในห้องเมื่อมีของใช้ส่วนรวมบางอย่างหายไป เช่น ดิน ไม้ กบ พลาสติก ฯลฯ และของใช้ส่วนตัว เช่น ปากกาน้ำดื่ม ปากกาคนละ กระเป๋านักเรียน เด็กๆ เช่น ความตั้งใจของการใช้ของใช้ส่วนตัว รวมถึงการใช้จ่ายเงินของเด็กๆ ที่จะไม่แบ่งเงินไว้สำหรับคนอื่นหรือใช้โรงเรียนทุกวัน เงินไว้สำหรับชื่อน้ำและขนม และเงินส่วนที่เหลือไว้ออมที่บ้าน

ครูปวิภนุช ดำสูงเนิน ป.5

นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่ไม่ค่อยที่จะเคารพกติกาและข้อตกลงของห้องเรียน และครูเคยมาพูดคุยชมเชยมีการปฏิเสธ ไม่ยอมรับว่าตนผิดของตกลง แต่ในขณะนี้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตนเองสร้างขึ้นมาได้ใช้เหตุผลและบอกปัญหาหากมีข้อสงสัยขอให้ออกความร่วมใจในห้องเรียน

ครูวิชุดา กาญจนประไพ ป.3

วัดเรื่องมีความซื่อสัตย์สุจริตและแก้ปัญหาสถานการณ์
 เฉลิม: ลงน้ำได้ทันที: จะดีกว่ามีเงินวัดเรื่องได้ทันที
 ทุระ: บวกรถดีได้ก็ยิ่งอยากการเร็วบ้างผมขอเพิ่มเสียงก็พอไป
 ไม้ใบวีรียประ: จำรับอย่างต่อเสียงจ๊ะ:

ครูเนญญา บร่าทองเบียว ป.6

ตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนรู้

ในส่วนนี้ จะนำเสนอตัวอย่างบางส่วนในการพัฒนาสมรรถนะในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บ้านพอเพียงของฉัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. การกำหนดสมรรถนะ

สมรรถนะหลัก :

- การคิดขั้นสูง : 1) การคิดแก้ปัญหา และ 2) การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบ
- การสื่อสาร : 1) การเลือกใช้สื่อประกอบการอธิบายแนวคิดให้คนอื่นเข้าใจ 2) รับฟังแนวคิดของผู้อื่นอย่างตั้งใจ และสนับสนุนหรือโต้แย้งอย่างสมเหตุสมผล
- การรวมพลังทำงานเป็นทีม : 1) เป็นสมาชิกที่ดีและมีภาวะผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและของทีม และ 2) กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ

สมรรถนะเฉพาะ

คณิตศาสตร์

- 1) มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์การสร้างผลงานจนสำเร็จ
- 2) แก้ปัญหาในชีวิตจริงโดยผ่านการลงมือปฏิบัติ
- 3) สื่อสารแนวคิดโดยใช้สื่อของจริง รูปภาพ งานศิลปะ
- 4) ให้เหตุผลสนับสนุนหรือโต้แย้งแนวคิดของตนเองและผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล

ศิลปะ

- 1) เรียนรู้และแก้ปัญหาจากการปฏิบัติจริง ทดลอง และสังเกตผลที่เกิดจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ทักษะทางศิลปะให้เหมาะสม ตามคุณลักษณะในการสร้างสรรค์ผลงาน และนำเสนอผลงานศิลปะให้บรรลุเป้าหมายตามบริบทของผู้เรียนแต่ละคน
- 2) สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ และความรู้สึกของตนเอง ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับตนเองและผู้อื่น โดยการลองผิดลองถูก ด้วยวิธีการที่หลากหลายจนค้นพบ และประยุกต์ใช้เทคนิค วิธีการใหม่ด้วยกระบวนการกลุ่ม

สังคมศึกษา

- 1) ส่งเสริมและอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า ต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
- 2) จัดลำดับความสำคัญเพื่อตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวัน หาทางออก ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรของครอบครัว และโรงเรียน อย่างประหยัด คุ่มค่า และพอเพียง ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ทรัพยากรที่มีต่อตนเองและส่วนรวม

2. การกำหนดสาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ (S)	ด้านคุณลักษณะ (A)
<ul style="list-style-type: none"> - ความพอเพียง - การเขียนเรียงความ และ บทบาทสมมติ - การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่พอเพียง 	<ul style="list-style-type: none"> - การคิดแก้ปัญหา - การวางแผน - การแสดงบทบาทสมมติ - การนำเสนอผลงาน - การออกแบบ - การเขียน - การทำงานเป็นทีม - การใช้เหตุผล 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนสำเร็จ - รับฟังแนวคิดผู้อื่นอย่างมีสติ - มีความมั่นใจในการนำเสนอแนวคิด - เห็นประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3. การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะองค์รวม

สร้างสรรค์แบบจำลองบ้านพอเพียงด้วยความมุ่งมั่นจนสำเร็จ เป็นแบบจำลองบ้านที่สะท้อนอัตลักษณ์ของตนเอง มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า และพอเพียง

ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะย่อย และงานการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย	งานการเรียนรู้
1. นักเรียนเล่านิทานบ้านพอเพียงและเขียนแผนผังความคิดสรุปสาระได้	1. งานเรียนรู้หลักการ
2. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติแสดงความหมายความพอเพียงได้	2. งานถ่ายทอดความหมาย
3. นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อบ้านพอเพียงของฉันที่สะท้อนความเป็นตัวเอง และแสดงการนำหลักการมาใช้ได้	3. งานเรียงความบ้านพอเพียง
4. นักเรียนร่วมกันสร้างแบบจำลองบ้านพอเพียงของเราโดยใช้หลักพอเพียงในการคิด และสร้างแบบจำลอง	4. งานสร้างแบบจำลองบ้านของเรา 1
5. นักเรียนร่วมกันสร้างแบบจำลองบ้านพอเพียงของเราโดยใช้หลักพอเพียงในการคิด และใช้ทรัพยากรที่กำหนดให้อย่างคุ้มค่าที่สุด	5. งานสร้างแบบจำลองบ้านของเรา 2

เพื่อให้เห็นขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนนี้จะเสนอตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ของงานการเรียนรู้ 4 งานสร้างแบบจำลองบ้านของเรา 1 ซึ่งใช้เวลา 3 ชั่วโมง ดังนี้

- ชั่วโมงที่ 1**
- การออกแบบบ้านจำลอง**
- ขั้นเตรียมความพร้อม :** นักเรียนทำสมาธิ 14 จังหวะ ครูสังเกตความพร้อมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - ขั้นนำเสนอสถานการณ์ :** ครูพูดคุย และทบทวนความรู้เกี่ยวกับความหมายของความพอเพียงและนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาว่า วันนี้ครูจะมาชวนแต่ละกลุ่มออกแบบ และสร้างแบบจำลองบ้านพอเพียงของเรา โดยใช้หลักการที่เคยเรียน โดยบ้านที่ออกแบบต้องสอดคล้องกับลักษณะสมาชิกในกลุ่ม
 - ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง :** นักเรียนทบทวนกฎกติกา บทบาท และกระบวนการในการทำงานกลุ่มร่วมกัน และระดมความคิดในการออกแบบจำลองบ้านพอเพียงของเรา
 - ขั้นนำเสนอแนวคิดและอภิปราย :** แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน กระบวนการทำงาน และเหตุผลเบื้องหลังที่เป็นหลักการของความพอเพียง และเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นชื่นชม เติมเต็มความคิด และอภิปรายแสดงความคิดเห็น
 - ขั้นสรุปและเชื่อมโยงแนวคิด :** ครูใช้คำถามเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป
 - เราจะเลือกใช้วัสดุอย่างไรให้คุ้มค่าและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม
 - ผลงานของกลุ่มตนเองควรปรับปรุงอะไรบ้าง อย่างไร

ลงมือทำแบบจำลองตามแผน

ชั่วโมงที่ 2 -3

การสร้างบ้านจำลอง

ขั้นเตรียมความพร้อม

- นักเรียนทำสมาธิ 14 จังหวะ ครูสังเกตรายบุคคล
- นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความพร้อมในการทำงานโดยนำเสนอกระบวนการทำงานร่วมกัน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ และหลักการทำงานที่ยึดหลักความพอเพียง

ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักเรียนแต่ละกลุ่ม สร้างแบบจำลองบ้าน

ขั้นนำเสนอแนวคิดและอภิปราย

นักเรียนมานำเสนอผลงานของตนเอง กระบวนการทำงาน ปัญหาที่พบ วิธีการแก้ไข และผลการใช้หลักการความพอเพียง และให้นักเรียนประเมินผลงานของกลุ่มตนเองและกลุ่มเพื่อน ๆ

ขั้นสรุปและเชื่อมโยงแนวคิด

- ครูใช้คำถามเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป
- เราได้อะไรจากการสร้างแบบจำลองบ้านของเราบ้าง
- หลักการความพอเพียงที่ควรนำมาใช้เพิ่มเติมคืออะไร
- สิ่งที่จะนำไปใช้ที่บ้านมีอะไรบ้าง

แบบจำลอง บ้านพอเพียงของฉัน

การประเมินรวบยอด

ผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ องค์รวม	สถานการณ์ เพื่อการประเมิน	การประเมินผล
สร้างสรรค์แบบจำลอง บ้านพอเพียงด้วยความมุ่งมั่น จนสำเร็จ เป็นแบบจำลองบ้าน ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของตนเอง มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากร อย่างประหยัดคุ้มค่า และพอเพียง	ให้นักเรียนแต่ละคน ออกแบบและจัดทำ บ้านพอเพียงของตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบผลงานบ้านพอเพียง ในประเด็นต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> - การสะท้อนอัตลักษณ์ของตนเอง - ความสอดคล้องกับ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม - การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า และพอเพียง 2. ตรวจสอบคำตอบ ที่แสดงความมุ่งมั่น และ การใช้หลักการพอเพียง

บูรณาการฐานชุมชน

ฐานความคิด

บูรณาการฐานชุมชน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุกเคราะห์ ที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญาวิถีชีวิต พืชเศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ภายใต้แนวคิด "โรงเรียนต้นรู้เชิงนิเวศบนฐานทรัพยากรชุมชน : Srinakarin Eco School" เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ เรียนรู้ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เห็น นิเวศการพึ่งพาอาศัย ทั้งระหว่างพืชที่อยู่ร่วมกันในความหลากหลาย และมนุษย์กับธรรมชาติ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจชุมชน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมว่าทั้งหมดต่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ผ่าน 3 H 1 D 1 T (Head, Hand, Heart, Deep Learning, Transformation) เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ท่ามกลาง ความเปลี่ยนแปลงในยุค VUCA world ได้อย่างมั่นคง ภาคภูมิใจ เข้าใจตนเอง รู้จักวิถีและ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น เข้าใจบริบทชุมชน สังคม และรู้จักทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เห็นความงดงาม ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในระดับสากล

จากแนวคิดนี้ โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุกเคราะห์ จึงมีการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ฐานชุมชน สำหรับนักเรียนทุกชั้น ทุกกลุ่มตามลักษณะพื้นฐานความรู้ที่มี ระดับพัฒนาการ และประเด็น ที่น่าสนใจทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และชั้นเรียน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนทุกระดับชั้น ได้เรียนรู้ตามความสนใจ มีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนและวางกรอบการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับครู สามารถเลือกเรื่องที่สนใจ และวางแผนออกแบบเนื้อหาที่ต้องการ ศึกษาเพิ่มเติมตามกรอบในบริบทของการเรียนรู้ชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิต พืชเศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ค้นคว้าข้อมูล ค้นหาแหล่งเรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ที่ได้ด้วยตัวเอง โดยมีประเด็นการเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ไปจนถึงชุมชน จังหวัด

การกำหนดสมรรถนะที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนา

ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้บูรณาการฐานชุมชน ได้กำหนดสมรรถนะที่เป็นเป้าหมาย ในการพัฒนา ทั้งสมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะ ไว้ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก

สมรรถนะการจัดการตนเอง (Self-Management : SM) ซึ่งประกอบด้วย การเห็นคุณค่า ในตนเอง การมีเป้าหมายในชีวิตมีวินัยในตนเอง สามารถบริหารจัดการเวลา ทรัพยากร สามารถ พึ่งพาและกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในชีวิต และมีสุขภาพที่ดี

สมรรถนะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking : HOT) ซึ่งประกอบด้วย การคิดอย่างมี วิचारณญาณ การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา

สมรรถนะการสื่อสาร (Communication : CM) ซึ่งประกอบด้วย การรับส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม (Teamwork and Collaboration : TC) ซึ่งประกอบด้วย การเป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้ง

สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen : AC) ซึ่งประกอบด้วย การเป็นพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ เป็นพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน (Sustainable coexistence with living in the harmony of nature and science : SLNS) ซึ่งประกอบด้วย การเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกและในเอกภพ

2. สมรรถนะเฉพาะ

สมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศิลปะ การจัดการครัวเรือนและการประกอบการ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ

หลักการออกแบบและจัดการเรียนรู้

ในการดำเนินการออกแบบกิจกรรม นำลักษณะสำคัญ และขั้นตอนการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้บูรณาการฐานชุมชน ที่ใช้แนวทางในพัฒนาสมรรถนะที่ส่งเสริมสมรรถนะหลักของผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากเรื่องราว ประเด็นเนื้อหา ต้นทุนของโรงเรียนหรือชุมชน ศึกษาเรื่องภูมิปัญญา วิถีชีวิต พืชเศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียน และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งโรงเรียน (Whole-School Learning) โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้บูรณาการฐานชุมชน CBI-LICGS เราจึงเน้น “โรงเรียนต้นรู้เชิงนิเวศฐานชุมชน (Community Based Integration) LICG-S” คือ ต้นรู้เชิงนิเวศในความหมายของการเห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผู้อื่น ตนเองกับชุมชน ตนเองกับสิ่งแวดล้อม โดยมี L = Leadership การเป็นผู้นำ, I = Initiator ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ และผู้นำพา/กำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง, GC = Global Citizenship การเป็นพลเมืองโลก

โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้บูรณาการฐานชุมชน CBI-LICGS Model ที่โรงเรียนศรีนครินทร์วิทยานุเคราะห์คิดค้นขึ้น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอน	ลักษณะกิจกรรม
ขั้นที่ 1: วิเคราะห์ Analyze	วิเคราะห์ จุดเน้นสำคัญตามบริบทโรงเรียน ผู้เรียน สมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา
ขั้นที่ 2: ออกแบบ Design	ออกแบบ บทเรียน/หน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ (K S A)
ขั้นที่ 3: เรียนรู้ Learning	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างแรงจูงใจ - เลือกเรื่องที่สนใจ - วางแผนการเรียนรู้ - ร่วมกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และกิจกรรม เสริมสร้างสมรรถนะ - ค้นคว้าข้อมูล - เรียนรู้สถานที่จริง (Going Out) - จัดการข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ - นำเสนอผลการเรียนรู้
ขั้นที่ 4: แลกเปลี่ยนเรียนรู้ Sharing	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งปันความคิด - ตรวจสอบ เติมเต็ม ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)
ขั้นที่ 5: ประเมิน Assessment	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินการเรียนรู้ที่หลากหลายตามสภาพจริง (Authentic Assessment) - ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Assessment as Learning) - ครูสังเกตและเก็บข้อมูลมาใช้ปรับปรุงการสอนและพัฒนาผู้เรียน (Assessment for Learning) - จัดสถานการณ์การประเมินตามจุดประสงค์เชิงสมรรถนะ
ขั้นที่ 6: สะท้อนผล Reflect	<ul style="list-style-type: none"> - ถอดบทเรียนการเรียนรู้ร่วมกัน

สร้างหน่วยการเรียนรู้หลากหลาย

ในปีการศึกษา 2567 โรงเรียนได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการฐานชุมชนในแต่ละระดับชั้น โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้กำหนดจัดทำเนื้อหาในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ 1) จุดเน้นการพัฒนา/ ปัญหา/ความต้องการ 2) แนวคิดสำคัญ 3) สมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ 4) จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ ประกอบด้วย 4.1 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะรวบยอด (ปลายทาง) และ 4.2 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (นำทาง) 5) สารการเรียนรู้ 6) งานการเรียนรู้ (Learning tasks) 7) กิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) การวัดประเมินผลรวบยอด และในส่วนนี้จะนำเสนอ

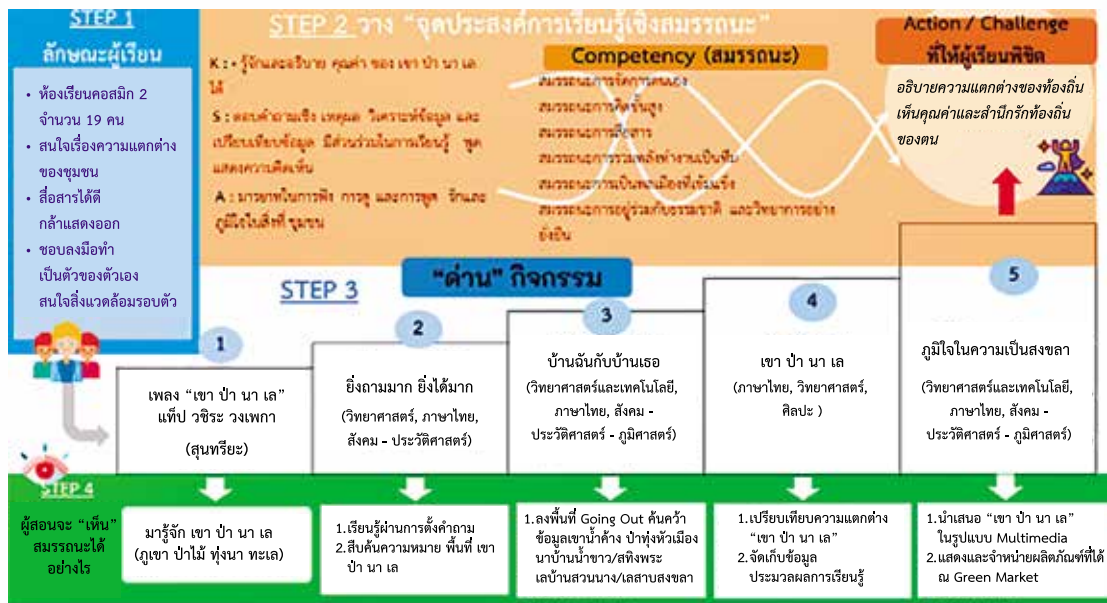

หน่วยการเรียนรู้ของแต่ละชั้นเรียน ดังนี้

ชั้นประถมศึกษา	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง
ปีที่ 1	กินได้ เล่นดี มีความสุข
ปีที่ 2	อาชีพในถิ่นบ้านเรา : ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลม่วงพุ่ม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ปีที่ 3	นานาพันธุ์ : สวนพฤกษศาสตร์ควนเขาวัง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
ปีที่ 4	กริตยางอยู่ใต้โต๊ะอะไร : ป่าต้นไม้ บ้านควนหมาก กลุ่มโลกบ้านฉัน @ควนหมาก อำเภเทพา จังหวัดสงขลา
ปีที่ 5	ผักบ้านจานเคียง : ณ ฟุ้งหัวเมืองฟาร์ม ต.ท่าประดู่ อ.นาทวี จ. สงขลา
ปีที่ 6	เส้นทางมัคคุเทศก์ : โบราณสถานเขาแดง สิงหนคร และย่านเมืองเก่าสงขลา
Cosmic 2	เขา ป่า นา เล : ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิต โหนด นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ประสบการณ์สำนสร้างสมรรถนะ

ในส่วนนี้จะนำเสนอตัวอย่างประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เขา ป่า นา เล โดยเสนอเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้ 1) ภาพรวมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และเรื่องเล่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังนี้

จุดเริ่มเรื่องราว

จุดเริ่มต้นของหน่วยการเรียนรู้ “เขา ป่า นา เล” นั้นเกิดจากการที่เด็ก ๆ ไปทัศนศึกษาช่วงปิดเทอม เป็นการทัศนศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ ออกเดินทางออกจากราวป่าไปพัทลุง ช่วงเส้นทางผ่านสะพานเฉลิมพระเกียรติ (สะพานเอกชัย อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา) เด็ก ๆ สังเกตเห็นถึงความแตกต่างของภูมิประเทศกับบ้านเกิดตนเอง จึงมีข้อสงสัย และเกิดคำถามมากมายระหว่างการเดินทาง จากคำถามมากมายที่เกิดจากการเดินทางทัศนศึกษาในครั้งนั้นครูจึงนำมาจัดทำหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในชื่อ “เขา ป่า นา เล”

หน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในชื่อ “เขา ป่า นา เล” มีเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชุมชนของเราและใกล้เคียงกับชุมชนสิงหนคร - สทิงพระ เช่น ความแตกต่างของทะเลที่จะนะกับทะเลที่สิงหนคร ป่าของนาทิวกับป่าของสทิงพระ นาที่นาทิวกับนาที่สทิงพระ สายพันธุ์ข้าว และอาชีพเสริมต่าง ๆ

เรียนรู้ลึกซึ้ง

การจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ “เขา ป่า นา เล” (ภูเขา ป่าไม้ ทุ่งนา ทะเล) เน้นการออกจากพื้นที่ไปเรียนรู้โลกกว้าง (Going Out) ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างทั้งสองฝั่ง ดังนี้ 1) ค้นคว้าข้อมูล เขาน้ำค้าง ป่าทุ่งหัวเมือง 2) ไปดูนาข้าวที่ฝั่งนาทิว (บ้านน้ำขาว) กับฝั่งทางพื้นที่สทิงพระ 3) ไปดูทะเลบ้านสวนกง/ทะเลสาบสงขลา และ 4) ไปศึกษาข้อมูล ที่ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิต โหนดนาเล ที่บ้านท่าหิน อำเภอสทิงพระ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนทางสทิงพระ ไปเรียนรู้วิธีการทำขนมจากลูกตาลการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ มีทั้งการฟังเรื่องราวที่น่าสนใจแปลกใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อน การลงมือปฏิบัติการทำในสิ่งที่สนใจ เช่น การทำขนมจากลูกตาล

ขายความคิดและผลิตภัณฑ์

หลังจากกลับมาแล้วเด็ก ๆ ต้องประมวลความรู้ สิ่งที่น่าสนใจ แรงบันดาลใจ และทักษะต่าง ๆ ที่ไปฝึกฝนมาผลิตสินค้า หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับ เขา ป่า นา เล มาจำหน่ายที่ตลาดกรีน มาร์เก็ต (Green Market) ซึ่งจัดทุกวันพฤหัสบดีสุดท้ายของเดือน ซึ่งถือเป็นการจัดสถานการณ์ที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับวิถีชีวิต สิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน

สิ่งที่น่าสนใจคือเด็ก ๆ มีเรื่องราว (Story) ประกอบการขาย เพื่อให้สินค้าเพิ่มมูลค่า มีราคาในเชิงความรู้ และความผูกพันมากขึ้น

แบ่งปันบทเรียน

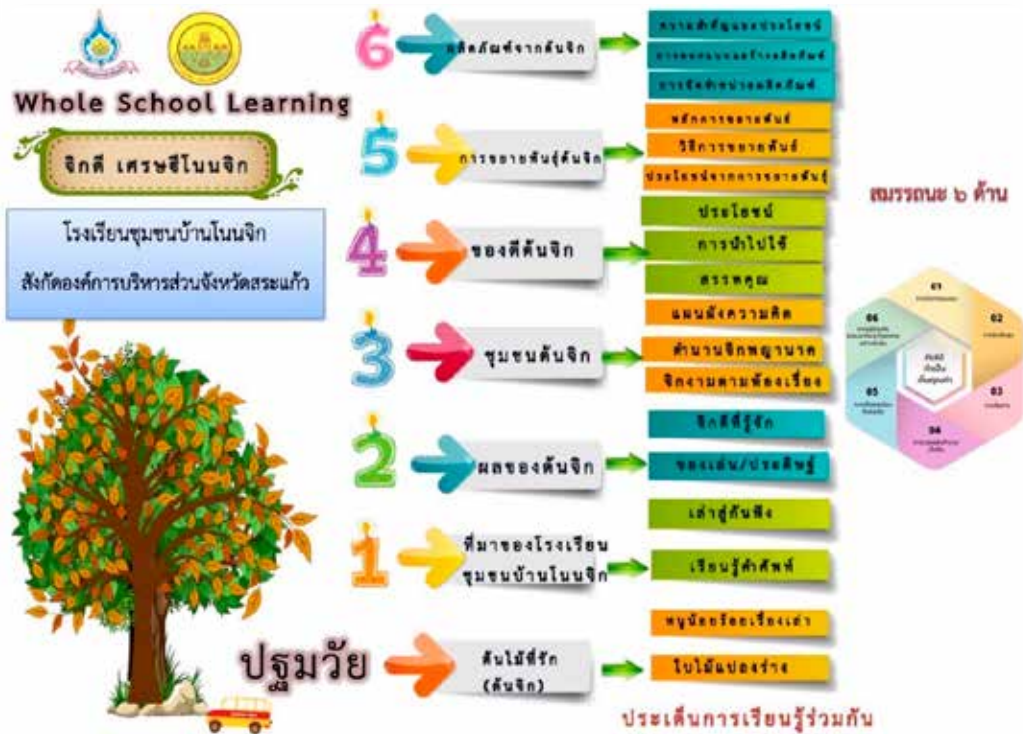
จุดเด่นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การนำเสนอผลการเรียนรู้ผ่านวิธีการที่หลากหลาย ทั้งครู นักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้ประกอบการ ร่วมถอดบทเรียนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรม Cosmic Talk และกิจกรรมถอดบทเรียนการเรียนรู้ชุมชน ใน Garden Education **ซึ่งกิจกรรมนี้ ถือเป็นสถานการณ์ที่สามารถใช้ในการประเมินสมรรถนะหลักต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย** โดยเฉพาะการจัดการตัวเอง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่เห็นคุณค่าของทรัพยากร ยอมรับและตระหนักในเรื่องความแตกต่าง และพร้อมต่อยอดรักษาทรัพยากร และวิถีชีวิตให้คงอยู่สืบไป

จิตติ เศรษฐีโนนจิก

โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับสมรรถนะ จึงนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน (Whole School Learning) มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ผ่านประเด็นการเรียนรู้เรื่อง “จิตติ เศรษฐีโนนจิก” ซึ่งเป็นการเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมาของชุมชนบ้านโนนจิก วัฒนธรรมท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์ของต้นจิก ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกชั้นได้มีส่วนร่วมในการร่วมเรียนรู้รายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น

กระบวนการทำงาน

หลังจากโรงเรียนได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้แต่ละชั้นเรียนแล้ว ได้จัดทำรายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ ที่สะท้อนแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และมีการวัดประเมินผลทั้งระหว่างการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ 1) จุดเน้นการพัฒนา/ปัญหา/ความต้องการ 2) แนวคิดสำคัญ 3) สมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และ ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4) จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ ประกอบด้วย 4.1 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ รวบยอด (ปลายทาง) และ 4.2 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (นำทาง) 5) สารการเรียนรู้ 6) งานการเรียนรู้ (Learning tasks) 7) กิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) การวัดประเมินผลรวบยอด

และเมื่อนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนแล้ว ต้องมีการถอดบทเรียนและนำบทเรียนมาใช้ในการปรับเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ได้องค์ความรู้ ความคิดรวบยอด และจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประสบการณ์และผลการพัฒนาผู้เรียน

จากการนำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะนักเรียน พบว่า ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งสมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมากมาย ผู้เรียนเกิดความตระหนักเห็นคุณค่า และได้เรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านเรื่องราวรอบตัว/เรื่องราวในชุมชนที่กำหนดขึ้นบนความสนใจของสมาชิกในโรงเรียน

ส่วนที่ 6

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะตามแนวคิดมอนเตสซอรี

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนบนฐานแนวคิดมอนเตสซอรีเป็นแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความสุข เข้าใจธรรมชาติ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม มีการปฏิบัติที่สัมพันธ์กับชีวิตบนความเชื่อที่ว่า **เด็กทุกคนเปี่ยมไปด้วยศักยภาพ** เมื่อได้รับการสนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับจังหวะการเรียนรู้ เด็กจะถูกนำพาสู่การพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุด เน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการลงมือทำโดยใช้ข้อมูลความต้องการและพัฒนาการของเด็กกรายบุคคลเป็นตัวตั้ง (individual child's developmental need) เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสรภาพในการเลือกงาน การเคลื่อนไหว และการสื่อสาร เน้น Auto education โดยให้เด็กแต่ละคนเลือกงานที่จะทำได้ด้วยตนเอง ทำงานตามจังหวะเวลาของตนเอง บนฐานความเชื่อที่ว่าเด็กเป็นผู้ก่อสร้างตนเองจากประสบการณ์และการก่อสร้างด้วยตนเอง (self - construction)

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนบนฐานแนวคิดมอนเตสซอรีเป็นแนวทางที่ริเริ่มใหม่ในปี 2567 ที่โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้ต้นทุนการทำงานพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรีที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องยาวนานซึ่งจะนำเสนอ แนวคิด แนวทาง และประสบการณ์ในการทำงานในส่วนนี้

มอนเตสซอรีที่ศรีนครินทร

เกริ่นนำแนวคิดหลัก

โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาลัยนครราชสีมา ได้นำแนวคิดมอนเตสซอรีมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนเรียนรู้ของชุมชนและสังคม เน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความสุข เข้าใจธรรมชาติ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาสาระของสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวมมีการปฏิบัติที่สัมพันธ์กับชีวิตบนความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีแบบแผนพัฒนาการเป็นสากล เด็กทุกคนเปี่ยมไปด้วยศักยภาพ เมื่อได้รับการสนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับจังหวะการเรียนรู้ และพัฒนาการ เด็กจะถูกนำพาสู่การพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุดเน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการลงมือทำโดยใช้ข้อมูล

ความต้องการและพัฒนาการของเด็กรายบุคคลเป็นตัวตั้ง (individual child's developmental need) เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสรภาพในการเลือกงาน การเคลื่อนไหว และการสื่อสาร เน้น Auto education โดยให้เด็กแต่ละคน เลือกงานที่จะทำได้ด้วยตนเอง ทำงานตามจังหวะเวลาของตนเอง บนฐานความเชื่อที่ว่าเด็กเป็นผู้ก่อร่างสร้างตนเองจากประสบการณ์และการก่อสร้างด้วยตนเอง (Self - construction)

ในส่วนครู นั้น มีบทบาทในการจัดห้องเรียน ให้มีสิ่งแวดล้อมที่จำลองการอยู่ที่บ้าน จัดให้เรียนรู้แบบ คละอายุ ที่เสมือนการจำลองการอยู่ร่วมกันในสังคม จัดประสบการณ์ให้เกิดความร่วมมือ ลดการแข่งขัน อีกทั้งจัดสื่ออุปกรณ์ที่เป็นกุญแจสำคัญในการสืบค้นเกี่ยวกับโลกและสังคม ทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้นำทาง (guide) ที่คอยสังเกตพัฒนาการเด็กรายบุคคลจัดเตรียมสื่อ

และสิ่งแวดล้อมนำเสนอบทเรียนให้กับเด็กเป็นรายบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะดังนี้ (1) จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับห้องเรียนคละอายุ (2) ให้เด็กเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองผ่านการลงมือทำงานกับอุปกรณ์ (3) ให้เด็กทำงานตามความสนใจ (4) จัดระเบียบทางกายภาพ สร้างระเบียบภายใน และก่อให้เกิดระเบียบวินัยภายในตนเอง (5) ส่งเสริมความภูมิใจในตนเอง ผ่านการ “ทำได้ด้วยตนเอง” (6) ให้เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง ผ่านอิสรภาพที่มีขอบเขต (7) สร้างสังคมสมานฉันท์ในบริบทที่มีความหลากหลาย (8) ขับเคลื่อนการเรียนรู้ของตนเองโดยไม่ขึ้นอยู่กับรางวัลหรือการลงโทษ และ (9) จัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ

ผลการทำงานเชิงประจักษ์

โรงเรียนได้เริ่มนำปรัชญาการสอนแบบ มอนเตสซอรีมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน เป็นเวลา 14 ปี ตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบันมีการขยายห้องเรียน สร้างบุคลากร และขยายเครือข่ายการทำงานในหลากหลายรูปแบบซึ่งโรงเรียนพบว่าทำให้ผู้เรียนพัฒนาไปอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการให้เด็ก ๆ มีเสียงของตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง รักในการเรียนรู้ รู้จักตั้งคำถามหาคำตอบ รู้จักวางแผนจัดการและควบคุมตนเอง เด็ก ๆ ต่างรู้จักเลือกงานที่ทำหาย มีอิสรภาพแต่ยังคงคำนึงถึงสังคม มีทักษะการสื่อสารความต้องการ รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย เด็ก ๆ รู้ว่าตนสนใจอะไร และรู้สึกภาคภูมิใจในการเรียนรู้ตามวิถีของตนเอง

ในส่วนผู้ปกครองได้สะท้อนความคิดว่า การเรียนรู้แบบนี้ปูพื้นฐานให้เด็ก ๆ รู้จักสืบค้น
สิ่งที่ตนเองสนใจ รู้จักอิสรภาพและขอบเขต เข้าใจภาพรวมของสังคมได้ง่าย และมีทักษะการคิดและ
การวางแผนสูง

สำหรับครูได้สะท้อนความภูมิใจที่ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็ก ๆ ดังนี้

ครูอ้อม : เด็ก ๆ เรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

บางคนที่เรียนรู้ได้ไกลกว่า ก็ไปได้เลยตามจังหวะการเรียนรู้
ของแต่ละคน และครูสามารถสนับสนุนและให้อิสระกับ
เด็กได้อย่างแท้จริงครูสังเกต และรู้ได้ถึงลักษณะนิสัย
และความชอบในแต่ละศาสตร์วิชาอย่างชัดเจน
รวมถึงความถนัดด้วย การที่เราสังเกตจากการเลือกงาน
ของเด็กที่แตกต่างกันโดยพบว่า เด็กบางคนถนัดเรียนรู้
ผ่านการทดลอง และเข้าใจได้ดี เด็กบางคนชอบที่จะเรียนรู้
ผ่านการอ่านและเขียน และเมื่อครูให้การสนับสนุน
ให้อิสระ เพิ่มทั้งสิ่งที่เขาอ่อน และต่อยอดศักยภาพเขา

เช่น ให้เด็กเลือกสิ่งที่ตนเองอยากเรียน และต่อยอดงานที่ถนัด เมื่อชิ้นงานของเขามาจาก
สิ่งที่เขาสนใจและมีความสุขจะทำ เด็ก ๆ ก็เต็มทีกับการเรียนรู้ เช่น น้องมาตี ปกติไม่ชอบการเขียน
แต่ตอนนี้ครูสนับสนุนให้เขียนสิ่งที่ชอบ จนตอนนี้ทำให้ชอบเขียนและอ่านในทุก ๆ วิชา มาตีเป็นคน
ชอบการทดลอง แต่ถ้าอ่านซ้ำหรืออ่านสะกดไม่ได้ก็ทำการทดลองได้ยาก จึงต้องฝึกสะกดและอ่าน
จนทำให้ตอนนี้มาตีชอบฝึกทั้งการอ่านและเขียนและชอบเรียนภาษาไทยไปเลย

ครูปาล์ม : ตัวอย่างที่ชัดเจนคือน้องมิลินทร์

ที่ทำ project เรื่องปลา ด้วยได้รับแรงบันดาลใจจาก
timeline of life โดยเมื่อเด็ก ๆ ฟังเรื่องราวของอดีต
ย้อนยุคไปในอดีต โดยการเปิด timeline และตั้งคำถามไป
ทีละยุค ก็มีความสนใจเรื่องปลามาก ๆ โดยตอนนี้วางแผน
จะลงชุมชนที่หาดสวนกงใกล้บ้าน เพื่อสำรวจส่วนต่าง ๆ
ของปลาแต่ละชนิด ร่วมกับชุมชนชาวประมงและ
จะทำชิ้นงานเป็นปฏิทินฤดูกาลเกี่ยวกับวงจรชีวิตปลา
ที่เลือกในชุมชน นอกจากนี้พี่โบรท์ และพีคิตะทำ

project เรื่อง เจดีย์วัด น้องเริ่มสนใจเรื่องประวัติศาสตร์ตั้งแต่ ป.ต้น และปีนี้ เด็ก ๆ เปิดดู timeline
ประวัติศาสตร์ไทย และเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบเจดีย์ที่แตกต่างกัน และคำพูด
ที่ทำให้ครูตื่นเต้น คือ เด็กไม่ยอมฟังหรือแค่อ่านเฉลยสรุปว่าแต่ละยุคสถาปัตยกรรมต่างกันอย่างไร
แต่อยากขอลงพื้นที่ไปสังเกต และเรียนรู้ด้วยตนเองโดยคุยกับผู้ปกครองว่าจะเดินทางไปจังหวัดต่าง ๆ
เช่น วัดโพธิ์ วัดพระแก้ว วัดอรุณ วัดต่าง ๆ ที่อยู่อยุธยา โดยเด็ก ๆ ทั้งสองคน แบ่งงานในการออก

สำรวจกันเอง ก่อนหน้านี้มีการออกค่ายตามรอยอาณาจักรทางใต้ ต่อไปครูจะเชิญอาจารย์ปี (อาจารย์ชานธิป ไชยานุกิจ) ตำแหน่ง นักโบราณคดี ชำนาญการจากกรมศิลปากรที่ 11 มาพาลงพื้นที่ วัดพะโคะและวัดท้ายยอ เพื่อลงลึกต่อยอด project ต่อไป ในปีที่ผ่านมา พี่โบรท์ ได้นำเสนอ project ในคอสมิก talk ให้เพื่อน ๆ และ พี่ ๆ น้อง ๆ ผู้ปกครอง และชุมชน ในโรงเรียนฟังกเกี่ยวกับ ประวัติราชวงศ์จักรี ในงาน garden Education ส่วนใน cosmic talk ในปีก่อน ๆ ได้ศึกษาเรื่อง ขนมหไทยแต่ละยุคและศึกษาเรื่องรถไฟไทยแต่ละยุค

แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ

ในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะตามแนวคิดนี้นั้นดำเนินการ ดังนี้

1. การออกแบบแผน/หน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในภาพรวม

ในขั้นตอนนี้ มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาในหน่วยการเรียนรู้ 2) สำรวจข้อมูลพื้นฐานทั้งระดับความรู้ ความสนใจ จุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนา ของผู้เรียนแต่ละคน 3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการวัดประเมินผล ในภาพรวมที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการวัดประเมินผลให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

ในขั้นตอนนี้ มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการวัดประเมินผล ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยแต่ละบทเรียนจะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับนักเรียนแต่ละคนตามข้อมูลพื้นฐาน มีการกำหนด สมรรถนะหลัก สมรรถนะเฉพาะ จุดประสงค์ การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ งานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลสำหรับนักเรียนแต่ละคน

3. การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนแต่ละคนจะทำกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยในแต่ละช่วงเวลามีการจัดกิจกรรมแตกต่างกันหลากหลาย บางกิจกรรมจัดเฉพาะนักเรียนคนเดียว เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่กำหนดขึ้นเฉพาะนักเรียนคนนั้น แต่บางช่วงเวลามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นกลุ่ม 2 - 3 คน โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน นั้น มีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงดังนี้

3.1 บทบาทครูในการพัฒนาผู้เรียน

ในการจัดการเรียนรู้ครูจะมีบทบาทสำคัญดังนี้ **1) เป็น guide หรือผู้นำทาง** โดยต้องมีหลากหลายบทบาท เป็นทั้งผู้จัดเตรียมดูแลสื่อ สิ่งแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพร้อมใช้เรียนรู้ตลอดเวลาและเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ โดยครูจึงต้องทำหน้าที่เตรียม ดูแลสื่อให้เหมาะกับเด็ก ๆ และความสนใจ จัดให้ครบถ้วน สวยงาม ดึงดูด และเหมาะกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัย อาจจะมีการสลับสับเปลี่ยนสื่ออุปกรณ์ รวมถึงจัดเรียงตามลำดับความยากง่าย และวางตามหมวดงานเพื่อให้เด็กสามารถซึมซับลำดับและเข้าถึงงานต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ **2) เป็นผู้เชื่อมเด็กกับสิ่งแวดล้อม หรือสื่ออุปกรณ์ อย่างมีพลวัต** โดยครูต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาพัฒนาการ ความสนใจ และความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล จากนั้นวางแผนและนำเสนอบทเรียน เพื่อเชื่อมโยงเด็กคนนั้นให้เริ่มปฏิสัมพันธ์กับสื่ออุปกรณ์ แล้วขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้ โดยผ่านการเล่ามหากาพย์ เรื่องเล่าที่จุดประกายความสนใจ นำเสนอบทเรียนที่เป็นกุญแจสำคัญ ชวนเด็ก ๆ เลือกรายงานที่เป็นแบบฝึกหัดต่อเนื่อง จนถึงเชื่อมร้อยไปสู่การเชื่อมโยงลงชุมชน ชวนทำโปรเจกต์รายกลุ่มหรือรายบุคคล ซึ่งทั้งหมด ครูจะต้องคอยสังเกต นำเสนอบทเรียนและทำหน้าที่คอยดูภาพรวมของเด็กในห้อง และรายบุคคล ตลอดเวลา **3) เป็นผู้จุดประกายแห่งการเรียนรู้**ให้กับเด็ก ๆ ครูมีการจุดประกายความสนใจกับสิ่งรอบตัว งานหรือธรรมชาติ จนกระทั่งครูสามารถรู้สึกได้ถึงความอยากรู้อยากเห็น(เปลวไฟ) แรงจูงใจในการเรียนที่เกิดในตัวเด็ก เมื่อครูสังเกตเห็นปรากฏการณ์นั้นในตัวเด็กแล้วรู้สึกถึงความสุขผ่อนคลายเปี่ยมไปด้วยความกระตือรือร้น เมื่อนั้นเองครูจะรู้ว่าครูได้ทำการเชื่อมเด็กกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในตัวเด็ก **4) เป็นผู้เชื่อมต่อไปถึงผู้ปกครองและชุมชน** ครูมีบทบาทในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง มีระบบสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครอง รวมถึงมีการรายงานพัฒนาการ และมีการจัดห้องเรียนสำหรับพ่อแม่ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการของเด็ก ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นครูยังจำเป็นต้องสื่อสาร เผยแพร่ และช่วยให้สังคมรอบข้างเข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละคนด้วย และ **5) เป็นนักปฏิบัติ**ครูต้องตระหนักว่าตนเองกำลังขับเคลื่อนสังคม โดยมุ่งมั่นจัดการศึกษาแนวใหม่เป็นปากเสียงให้กับเด็กให้ได้เติบโตตามจังหวะพัฒนาการ เต็มศักยภาพ

3.2 คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของครูมอนเตสซอรี

คือความรักและความเคารพที่มีต่อความเป็นอยู่ของเด็กแต่ละคน ครูจะสังเกต ประเมิน และเก็บบันทึกการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละวัน โดยทำแผนการเรียนรู้สำหรับเด็กรายบุคคล ในแต่ละวิชา ให้เหมาะกับพัฒนาการของเด็กรายบุคคลครูต้องสังเกตและวางแผน

การนำเสนอบทเรียนใหม่ให้เหมาะกับพัฒนาการและความสามารถแต่ละด้าน ทั้งอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ครูจะต้องเป็นผู้ดูแลและปกป้องให้เด็กมีอิสรภาพในการเลือก ทำงานและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่ให้พร้อมสำหรับผู้อื่น ให้เด็กเจอจังหวะและใช้เวลาในการทำงานในแบบของแต่ละคน เป็นผู้ปกป้อง บรรยากาศห้องเรียน ให้เด็ก ๆ มีสมาธิจดจ่อกับงาน ไม่ถูกรบกวนโดยผู้อื่นหรือสิ่งรอบข้างนำพาให้เด็ก ทำงานจนเกิดสภาวะปกติ (Normalization) ครูจะต้องสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย ทั้งระดับ ร่างกาย และอารมณ์

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

ในส่วนนี้จะเสนอส่วนหนึ่งของแผนการเรียนรู้ ที่ครูจัดขึ้นสำหรับนักเรียนกลุ่มย่อย และรายบุคคล ดังนี้

1. แผนการเรียนรู้บทเรียน "คำนาม"

ในส่วนนี้ จะนำเสนอส่วนหนึ่งของแผนการเรียนรู้บทเรียน "คำนาม" สำหรับนักเรียน 3 คน คือ น้องอੰณา น้องพีช น้องไนส์ โดยผู้สอนกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะปลายทาง : เขียนบทอ่าน เรื่องสั้น ที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนปัญหาในปัจจุบันหรือเกี่ยวกับชุมชนบ้านเกิดของตนเอง โดยเลือกคำนามมาใช้ในการเขียน ได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และรูปแบบการเขียน มีการตรวจสอบความถูกต้อง และการนำเสนอเผยแพร่

- จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะนำทาง : 1) อธิบายมหากาพย์เรื่องการกำเนิดภาษา และหน้าที่ของคำนามได้ 2) จำแนกคำนามจากประโยคและบทอ่านได้ 3) จัดหมวดหมู่ของคำนาม อภิปรายการจัดหมวดหมู่ของคำนามได้ 4) เขียนบทอ่าน เรื่องสั้น เกี่ยวข้องกับการสะท้อนปัญหา ในปัจจุบันหรือเกี่ยวกับชุมชนบ้านเกิดของตนเอง ได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ 5) ตรวจสอบ ความถูกต้อง และปรับปรุงบทอ่านเรื่องสั้น พร้อมนำเสนอเผยแพร่

- กิจกรรมการเรียนรู้ : 1) ครูย้อนทวนมหากาพย์เรื่องการกำเนิดภาษา 2) นักเรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็น 3) ครูกำหนดโจทย์ ให้นักเรียนเดินรอบ ๆ ในห้องเรียนโดยไปหาสิ่งของที่คิดว่า ไม่มีชื่อเรียก 4) นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สิ่งของที่หยิบมาว่ามีชื่อเรียกหรือไม่ จากนั้นให้นักเรียน ลองเขียนชื่อสิ่งของที่ตนเองหยิบมาลงในกระดาษ และอ่านออกเสียงคำให้เพื่อนฟัง 5) ครูแสดง สัญลักษณ์คำนามและให้คำนิยามของคำนาม ครูยกตัวอย่างประโยคที่ประกอบด้วยคำนาม ได้แก่ “นันทกขอเข้าเฝ้าพระอิศวรบนสวรรค์” และร่วมกันวิเคราะห์ คำนามจากประโยค 6) นักเรียน สุ่มหยิบประโยคคนละ 1 ประโยค จากนั้นวิเคราะห์คำนาม และบอกว่าคำใดเป็นคำนาม ในประโยค 7) นักเรียนเลือกบทอ่าน 1 เรื่อง และให้แต่ละคนฝึกวิเคราะห์คำนาม แล้วนำคำมาเขียนลงในกระดาษแฟลชการ์ดตามสีตนเองได้รับ 8) นักเรียนนำคำนามที่วิเคราะห์ มาร่วมกันจัดหมวดหมู่ คำนาม 9) นักเรียนร่วมกันบอกแนวคิดในการจัดหมู่คำนาม พร้อมอธิบายเหตุผลในการจัดหมวดหมู่ ของคำ 10) ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะการจัดหมวดหมู่คำนาม จากนั้น นักเรียนบันทึกคำนามลงในสมุด 11) นักเรียนนำคำของตนเองสลับกันเพื่อสร้างสรรค์งานเขียน บทอ่าน เรื่องสั้น ที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนปัญหาในปัจจุบันหรือเกี่ยวกับชุมชนบ้านเกิดของตนเอง โดยจะต้องเลือกใช้คำนามทุกคำ 12) นักเรียนนำเสนอให้สมาชิกในกลุ่มฟัง ครูและสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ รูปแบบการเขียน ความถูกต้องของคำ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และ 13) ให้นักเรียนนำเสนอเรื่องสั้น ให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังคาบโฮมรูม ช่วงเช้า ก่อนที่จะนำเสนอบนเวทีในกิจกรรมอรุณเบิกฟ้า

2. แผนการเรียนรู้ในบทเรียน "การแยกสารผสม"

ในส่วนนี้ จะนำเสนอส่วนหนึ่งของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน 1 คน คือน้องปุณู โดยผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

- จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะปลายทาง: นักเรียนสามารถทำโครงการเกี่ยวกับการแยกขยะได้

- จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะนำทาง: 1) นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะและจำแนกชนิดของสารผสมได้ 2) นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการแยกสารผสมได้ 3) นักเรียนสามารถเลือกวิธีการและใช้แยกสารผสมได้อย่างเหมาะสม 4) นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการแยกสารผสม

กิจกรรมการเรียนรู้

1) ครูเล่าเรื่องกำเนิดโลก 2) ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างสารผสมที่พบเจอในชีวิตประจำวัน 3) ครูให้นักเรียนจำแนกชนิดสารผสมโดยใช้บัตร 3 ส่วน และตัวอย่างสารผสม 4) ครูชวนนักเรียนทบทวนชนิดของสารผสม 5) ครูสาธิตวิธีการแยกสารผสม โดยให้นักเรียนสังเกตและตอบคำถามเกี่ยวกับการแยกสารผสม 6) ครูชวนนักเรียนทบทวนวิธีการแยกสารผสม 7) ครูให้นักเรียนเลือกวิธีและทำการทดลองแยกสารผสม 8) ครูชวนนักเรียนทบทวนความรู้สึก/สิ่งที่ได้จากการทดลองแยกสารผสม ครูให้นักเรียนบอกความสำคัญของการแยกสารผสม ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับแยกสารผสมกับชีวิตประจำวันและคิดโปรเจค 9) คิดและทำโครงการแยกขยะ

การประเมินรวบยอด

ตรวจผลงานการทำโครงการแยกขยะ เช่น แยกถุงพลาสติกออกจากหลอดพลาสติก โดยการหยิบออกและนำไปรีไซเคิล แยกกล่องนม ถุงพลาสติก และกระดาษออกจากกันได้ โดยการหยิบออก

สิ่งที่ครูได้เรียนรู้

ครูปาล์ม : สิ่งที่ได้เรียนรู้คือ จากที่ทำแผนการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีเป็นรายบุคคล ที่เน้นสมรรถนะนั้นพบความเปลี่ยนแปลงคือจากเดิมที่ครูเข้าใจเด็กมากอยู่แล้วทำให้เราเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม ปกติเราสังเกตเด็กทั่วไปแต่ครั้งนี้เราดูเป้าหมายเชิงสมรรถนะทำให้เข้าใจเด็กชัดขึ้น เช่น น้องไรอันจากเดิมที่เห็นโดยภาพรวม แต่พอมองเชิงสมรรถนะก็จะเห็นการพัฒนาอย่างเจาะจงชัดเจนขึ้นเช่นเห็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูง แทนที่จะกังวลเพียงด้านการอ่านเขียน ซึ่งพบว่า ครูมีความชัดเจนมาก และทำให้ครูทำงานง่ายขึ้นกว่าเดิม เพราะทำให้เราเห็นร่องรอยโดยไม่เน้นแค่แผนหรือเป้าที่เราวาง เมื่อเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะ ครูเห็นชัดว่าเด็กจะต้องค่อย ๆ ทำซ้ำย้ำทวนในสถานการณ์ ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะ

ก่อนหน้านี้เราอาจสร้างแรงบันดาลใจ และยังกังวลเรื่องเนื้อหาหรือความรู้ แต่เมื่อมองสมรรถนะ เราเริ่มหลุดออกจากกรอบ มองเด็กและให้เวลาในการสร้าง A ทำให้เด็กเองก็ภูมิใจในตนเองมากขึ้นด้วย เพราะมุมมองครูส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง โดยปกติมอนเทซซอร์รี่สร้างแรงบันดาลใจโดยผ่านมหากาพย์ เล่าเรื่อง โยนคำถามให้เด็กสนใจ ก่อนที่จะนำเสนอกฎแจสำคัญ แต่เมื่อมองผ่านสมรรถนะ ก็ทำให้ครูสร้าง A ให้อิน กับบทเรียนนั้น ๆ จากสร้างความอยากเรียน แล้วครูเพิ่มความอินกับบทเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

สำหรับการสร้างสถานการณ์ที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาสมรรถนะนั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับมอนเทซซอร์รี่ เพราะหลังการจัดกิจกรรมกฎแจสำคัญ เราต้องสร้างสถานการณ์ให้เด็กหยิบแบบฝึกหัดต่อเนื่อง หรือ Lab มาค้นต่อด้วยตนเอง แล้วจากนั้นก็พาลงพื้นที่ เช่น เด็ก ๆ ทำ Lab เรื่อง Solif Liquid gas, ออกไปข้างนอก เรียนรู้เรื่องนี้บ้าง

ได้เรียนรู้ว่ามอนเทซซอร์รี่กับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชื่อมโยงกันได้ดีมาก โดยเฉพาะเมื่อนำมาพิจารณากับเกณฑ์ 16 ข้อ พบว่า ห้องเรียนแบบมอนเทซซอร์รี่สามารถทำได้ทั้ง 16 ข้อ

ครูนุ่น : เราพบว่าทีมมอนเทซซอร์รี่ของเรามีความเข้มแข็งมากในการเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล ประณีตและละเอียดในการทำงานกับผู้ปกครองและชุมชนในการช่วยกันสนับสนุนการเติบโตของเด็กตามจังหวะและเวลา การนำเสนอบทเรียนและการจุดประกายความสนใจจนทำให้เด็ก ๆ รักในการเรียนรู้ และรักในศาสตร์วิชาต่าง ๆ อย่างเป็นเนื้อเป็นตัว วิชาการไม่แยกขาดจากชีวิตจริงของเด็ก เมื่อมาเรียนรู้ทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตรฐานสมรรถนะ แผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดประเมินผล ทำให้เราเห็นช่องทางในการขยับต่อให้มอนเทซซอร์รี่และการทำงานของครูเป็นเนื้อเดียวกัน ประณีตในการเห็นเด็กรายบุคคล วางแผน สังเกต ประเมินระหว่างทาง เก็บชิ้นงานให้เด็ก ๆ ประเมินตนเอง และสะท้อนผลร่วมกับผู้ปกครองรายครอบครัวแบบเป็นวิถีและคุณค่าของครูของเราได้อย่างเป็นระบบที่แนบเนื้อเดียวกันและได้มาตรฐาน

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ เป็นแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนที่เน้นการออกแบบผลลัพธ์ กิจกรรม และการวัด ประเมินผลที่อยู่บนหลักการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่าง โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่ยืดหยุ่น ตามลักษณะเฉพาะ ระดับความสามารถและความสนใจ แนวทางนี้สามารถทำได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองในทุกชั้นตอน

ในส่วนนี้จะนำเสนอ เรื่อง ประชาอุทิศกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ ซึ่งเป็นเรื่องราวการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของโรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์) ตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ ดังนี้

ประชาอุทิศกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความพิเศษ

โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์) จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน ภายใต้วิสัยทัศน์ **เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการพัฒนาอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ตามศักยภาพแต่ละบุคคล** โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์) มีครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา จำนวน 8 คน และครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน โดยแบ่งห้องเรียนออกเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1) การศึกษาพิเศษห้องคู่ขนานจำนวน 2 ห้อง แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีจำนวน 21 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 28 คน

2) การจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา มีนักเรียน จำนวน 27 คน ระดับมัศึกษามีนักเรียน จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 116 คน

ในส่วนนี้จะเสนอภาพรวมการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ ดังนี้

- 1) หน่วยการเรียนรู้เรื่องคุณค่าที่ฉันคู่ควร สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีการออกแบบสมรรถนะหลักสมรรถนะเฉพาะสำหรับ นักเรียน 3 กลุ่ม มีการจัดกิจกรรม เอ๊ะ อ้อ โอเค 2) กิจกรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชื่อหน่วย DIY ซึ่งมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างตามระดับความสามารถ สำหรับห้องเรียน 3 ห้อง คือ 1) BABY 2) JUNIOR และ 3) SENIOR ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้เรื่องคุณค่าที่จับคู่ควร สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง คุณค่าที่จับคู่ควร

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ห้องเสริมวิชาการ ระดับมัธยมศึกษา)

- สมรรถนะหลัก**
1. สมรรถนะการจัดการตนเอง
 2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง
 3. สมรรถนะการร่วมพลังทำงานเป็นทีม
 4. สมรรถนะการสื่อสาร
 5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สมรรถนะเฉพาะ กลุ่ม 1

1. การรู้จักตัวเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และการเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม
2. การมีสุขภาพจิตที่ดีและมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สมรรถนะเฉพาะ กลุ่ม 2

1. การรู้จักตัวเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และการเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม
2. การมีสุขภาพจิตที่ดีและมีทักษะในการดำเนินชีวิต
3. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามบทบาทและความรับผิดชอบ

สมรรถนะเฉพาะ กลุ่ม 3

1. การรู้จักตัวเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และการเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม
2. การมีสุขภาพจิตที่ดีและมีทักษะในการดำเนินชีวิต
3. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามบทบาทและความรับผิดชอบ
4. การสื่อสารความต้องการตามความคิดและความรู้สึก โดยใช้หลักการตัดสินใจ การต่อรองและการระงับข้อพิพาทอย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของการเคารพในสิทธิของผู้อื่น

เอ๊ะ! ฉันคือใคร ?
กิจกรรม "ตัวตนของฉัน"

อ้อ.. ตัวตนฉันเป็นอย่างนี้
กิจกรรม "ใจเราใจเรา"

โอเค.. ฉันพร้อมเป็นเพื่อนกับทุกคนแล้วนะ
กิจกรรม "สื่อสารดี...มีชัยใจเยี่ยม"

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันกลุ่มที่ 1

มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนสำเร็จ มีสุขภาพจิตที่ดีและเห็นคุณค่าตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิต

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันกลุ่มที่ 2

มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นลำดับขั้นงานสำเร็จ มีสุขภาพจิตที่ดี เห็นคุณค่าตนเอง โดยการสร้างและการรักษาสัมพันธ์ระหว่างผู้อื่น รับและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพประเด็นสำคัญ จ้อคิด ทั้งเชิงบวกและลบที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสื่อสาร

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันกลุ่มที่ 3

มีปฏิสัมพันธ์ สร้างสรรค์ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนสำเร็จ มีสุขภาพจิตที่ดี เห็นคุณค่าตนเอง โดยการสร้างและการรักษาสัมพันธ์กับผู้อื่น รับและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพประเด็นสำคัญ ทั้งเชิงบวกและลบที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสื่อสาร สื่อสารตามต้องการตามความคิดและความรู้สึก โดยใช้หลักการโดยให้ระงับข้อพิพาทหรือตามวัตถุประสงค์โดย

กิจกรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชื่อหน่วย DIY มีดังนี้

การจัดการเรียนรู้

แนวทางที่ 8

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ที่มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียนประชาอุทิศ(จันทบอนุสรณ์) จัดการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน ภายใต้วิสัยทัศน์ **เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสูง ตามศักยภาพแต่ละบุคคล** มีครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษาจำนวน 8 คน และครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน โดยจัดการเรียนตามแนวทาง "กลยุทธ์การเสริมแรงของ SKINNER" และปัจจุบันได้จัดการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ตามแนวทางที่ 8 โดยแบ่งห้องเรียนออกเป็น 2 ระบบดังนี้ 1) การศึกษาพิเศษห้องคู่ขนานจำนวน 2 ห้องแบ่งเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 21 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีจำนวน 28 คน 2) การจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา มีนักเรียนจำนวน 27 คน ระดับมัศึกษามีนักเรียนจำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 116 คน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 D.I.Y. by คนพิเศษ

- ห้อง BABY (การศึกษาพิเศษ ป.1-3)
นักเรียนระดับชั้นผู้เรียนของ 2 ชั้น จากเศษวัสดุเหลือใช้ โดยใช้ลิ้นบมโรงเรียน และเขียนชื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการประดิษฐ์
- ห้อง JUNIOR (การศึกษาพิเศษ ป.4-6)
นักเรียนระดับชั้นผู้เรียนของ 3 ชั้น จากเศษวัสดุเหลือใช้ โดยใช้ลิ้นบมโรงเรียน และบอกขั้นตอนในการประดิษฐ์ผู้เรียนของ
- ห้อง SENIOR (เสริมวิชาการ ป.1-6)
นักเรียนระดับชั้นผู้เรียนของ 5 ชั้น จากเศษวัสดุเหลือใช้ โดยใช้ลิ้นบมโรงเรียน พร้อมตกแต่งให้สวยงามและบอกประโยชน์ในการนำไปใช้

จุดเน้น

รู้จักเศษวัสดุเหลือใช้และสามารถนำเศษวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ที่สามารถใช้งานได้จริง กทมาน ประหยัด ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ห้อง BABY (การศึกษาพิเศษ ป.1-3)

1. นักเรียนบอกชื่อวัสดุเหลือใช้ในการทำชิ้นงานของ
2. นักเรียนเขียนชื่อประเภทของวัสดุเหลือใช้
3. นักเรียนบอกประโยชน์การประดิษฐ์ชิ้นงานของ
4. นักเรียนประดิษฐ์ชิ้นงานของจำนวน 2 ชิ้นได้

ห้อง JUNIOR (การศึกษาพิเศษ ป.4-6)

1. นักเรียนเขียนชื่อวัสดุเหลือใช้ในการทำชิ้นงานของ
2. นักเรียนเขียนชื่อประเภทของวัสดุเหลือใช้
3. นักเรียนเขียนประโยชน์การประดิษฐ์ชิ้นงานของ
4. นักเรียนประดิษฐ์ชิ้นงานของจำนวน 3 ชิ้นได้

ห้อง SENIOR (เสริมวิชาการ ป.1-6)

1. นักเรียนบอกประโยชน์การประดิษฐ์ชิ้นงานของ
2. นักเรียนเขียนชื่อวัสดุเหลือใช้ในการทำชิ้นงานของ
3. นักเรียนเขียนชื่อวัสดุเหลือใช้ในการทำชิ้นงานของ
4. นักเรียนประดิษฐ์ชิ้นงานของจำนวน 5 ชิ้น และตกแต่งให้สวยงามได้

ส่วนที่ 8

ประสบการณ์การจัดกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะและการประเมินผลฐานสมรรถนะ

ในส่วนนี้ จะเสนอประสบการณ์การจัดกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการประเมินผลฐานสมรรถนะ ซึ่งโรงเรียนศิริพงศ์วิทยาดำเนินการจนเกิดผลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยนำ **จิตวิทยาสติ** มาใช้ในการสร้างบรรยากาศการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร และได้นำหลักการประเมินผลฐานสมรรถนะที่เน้นการประเมินผ่านสถานการณ์จริงที่เป็น**ถนนคนเดิน**มาใช้ในลักษณะการประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินรวบยอด (Summative Assessment) มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน รายละเอียดดังนี้

จิตวิทยาสติ : กลไกขับเคลื่อนเขยื้อนฐานสมรรถนะ โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา

ศิริพงศ์วิทยานาวาเล็ก

School Home , We Home ร่วมโรมรัน

การเรียนรู้บูรณาการสู่ฐานสมรรถนะ

การทำงานเป็นทีมต้องอ้าง

แม้ผู้คนร้อนรุ่มร้อนตำหนิ

จากเสียงก่นเสียงบ่นค่อยบรรเทา

พบจุดอ่อนร่วมขจัดไข้ผัดผอน

จับจุดแข็งมาทบทวนชวนกันมอง

งานสำเร็จคนสำราญบ้านอบอุ่น

แม้พลาดพลั้งร่วมแก้ไขไม่คุกคาม

มุ่งพาเด็กเรียนรู้สู่ฝั่งฝัน

เป็นหมุดหมายสำคัญที่พ้นธง

คือพันธะยิ่งใหญ่ไม่ลืมหูลง

เคลื่อนด้วยวง PLC วิถีเรา

ยังดำรงคงสติไม่ขลาดเขลา

เราเป็นเราไม่กังวลทนไตร่ตรอง

ไม่ร้อนร้อนรนคิดจนจิตหมอง

เสริมส่วนพร่องชูให้เห็นความเด่นงาม

ช่วยกันหนุนเสริมสิ่งดีไม่ผลิผลาม

ความสำเร็จเริ่มงอกงามให้ชื่นชม

เกริ่นนำ

โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาเป็นการกุศลสงเคราะห์ ตั้งอยู่อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีอุดมการณ์ที่จะทำโรงเรียนให้เป็นบ้านแห่งการเรียนรู้ที่อบอุ่นและปลอดภัย ด้วยความเชื่ออย่างสนิทใจว่า **“การจัดการศึกษาที่ดี เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต”** ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โรงเรียนมุ่งมั่นที่จะพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องหลากหลายวิธี ทั้งจัดอบรม จัดโค้ชให้คำปรึกษา จัดเวลาให้ประชุม จัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ แต่พบว่า ยังไม่เกิดผลเต็มที่ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

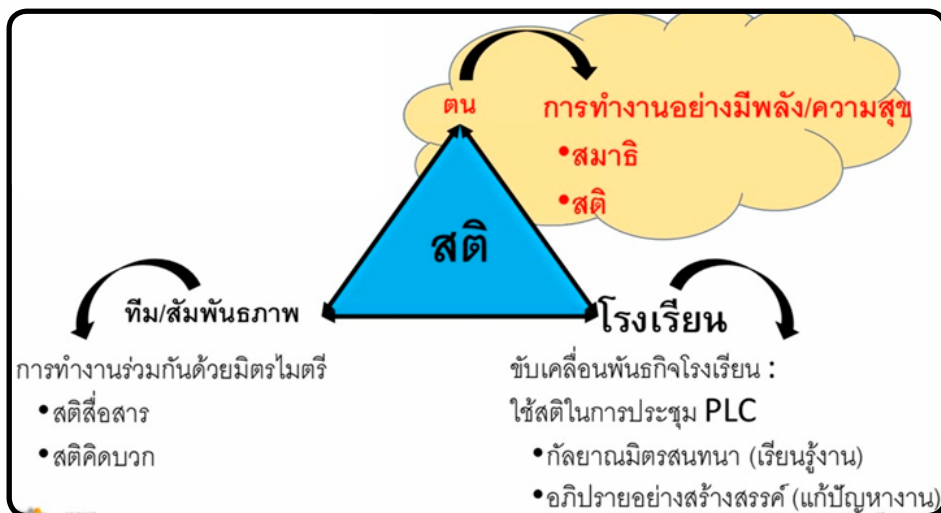

ในปี 2566 ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความหวังในการทำงานมากขึ้นเมื่อโรงเรียนศิริพงศวิทยา ได้รับการคัดสรรจากสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการศึกษารัฐ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ให้ร่วมโครงการพัฒนาระบบกลไกการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อีกทั้งได้เข้าร่วมโครงการจิตวิทยาสติเพื่อพัฒนาเยาวชน ที่รับการสนับสนุนจาก สสส. และ มสวธ. โดยได้เลือกโรงเรียนศิริพงศวิทยาเป็นศูนย์การเรียนรู้จิตวิทยาสติภาคใต้ เพื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งก่อนขยายผลสู่โรงเรียนอื่น ๆ ที่สนใจต่อไป และ เมื่อต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ **ระบบกลไกที่คณะครูและผู้บริหารคำนึงถึงและใช้ในการหนุนเสริมให้เกิดผลสำเร็จ คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความสามารถในการทำงานเชิงระบบและทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพด้วยจิตวิทยาสติ**

จิตวิทยาสตินวัตกรรมหนุนเสริมในการพัฒนาสมรรถนะ

ในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมตามศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะหลักต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองเข้มแข็ง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน อีกทั้งพัฒนาสมรรถนะเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น **เป็นเรื่องใหม่ เรื่องใหญ่ เรื่องยากและมีโอกาสล้มเหลวสูง** หากขาดระบบกลไกหนุนเสริมที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ทั้งภายในโรงเรียนและการหนุนเสริมจากเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

โรงเรียนพบว่าภารกิจที่จะพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการเชิงรุก เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้วยมิตรไมตรี มีการสื่อสารทางบวก นั้น กลไกสำคัญที่เปรียบเหมือนน้ำประสานทองช่วยให้การทำงานสำเร็จได้ราบรื่น คือ การสร้างสุขด้วยสติในโรงเรียน ดังแผนภูมิรูปภาพ

จากแผนภาพ จะเห็นว่า เป็นแนวคิดของจิตวิทยาสติที่เน้นสร้างสุขในโรงเรียน คือ การสร้างระบบและวิถีของโรงเรียนโดยใช้สติเป็นทักษะร่วมในการทำงาน เริ่มจากครูและบุคลากรทำงานอย่างตระหนักถึงคุณค่าของตน มีพลัง/ความสุขด้วยสมาธิและสติ ในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ด้วยสติสื่อสารและสติคิดบวก ร่วมไปกับการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเป็นค่านิยมและพันธกิจของโรงเรียน ใช้สติในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแบบกัลยาณมิตรสนทนา และการอภิปรายอย่างสร้างสรรค์

เส้นทางการใช้จิตวิทยาสติ

ในการนำจิตวิทยาสติเข้ามาขับเคลื่อนงานนั้น โรงเรียนศิริพงษ์วิทยามีเส้นทางในการก้าวเดินดังนี้

ก้าวที่ 1 สร้างความตระหนัก

ขั้นตอนนี้โรงเรียนได้ดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคนสะท้อนความคิดและความรู้สึกต่อความภูมิใจและความคับข้องใจเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันในโรงเรียนผ่านการเขียนโดยไม่ลงชื่อ ผู้บริหารนำมาสรุปประเด็นสำคัญที่ต้องแก้ไข เช่น การทำงานร่วมกันยังขาดเป้าหมายร่วม และขาดกระบวนการที่ชัดเจนมีความขัดแย้งระหว่างบุคคลอันเนื่องมาจากการสื่อสารทางลบ/ไม่เปิดใจพูดคุยกัน ฉันทมิตรขาดความตระหนักและรับผิดชอบในหน้าที่ ปัญหานี้ส่งผลให้ “การเป็นบ้านแห่งการเรียนรู้ที่อบอุ่นและปลอดภัย” ไม่เกิดขึ้นจริง

ซึ่งเมื่อพิจารณาสาเหตุสำคัญ ก็คือ การขาดสติ จึงได้นำเรื่อง การสร้างสุขด้วยสติมาใช้แก้ปัญหาย่างเร่งรัด จัดประชุมกิจกรรมสร้างสุขด้วยสติให้กับครูบุคลากรทั้งโรงเรียน โดยเชิญวิทยากร คือ ดร.วิภาภรณ์ เกียรติอำนาจ รองผู้จัดการบริษัท เจ.เอช. อุตสาหกรรมจำกัด มาจุดประกายและสร้างความตระหนักกับครู

ก้าวที่ 2 สร้างทักษะ และความรู้

ขั้นตอนนี้โรงเรียนได้มีการอบรมครูและบุคลากรทั้งโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรจิตวิทยาสติสร้างสุขในโรงเรียน เป็นเวลา 2 วัน เพื่อให้เข้าใจวิธีการสร้างสติในตน สติในทีมและสัมพันธภาพ และสติในการขับเคลื่อนพันธกิจองค์กร เพื่อนำสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ในขั้นตอนนี้มีการคัดเลือก

ทีมแกนนำของโรงเรียนจำนวนหนึ่งไปอบรมปฏิบัติการร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย เพื่อเติมเต็มเทคนิควิธีที่จะขับเคลื่อนงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยจิตวิทยาสติในโรงเรียน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน เครือข่ายจิตวิทยาสติเพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

อบรมคณะครูและบุคลากรทั้งโรงเรียน

อบรมทีมแกนนำร่วมกับโรงเรียนในเครือข่าย

ก้าวที่ 3 จัดสถานการณ์ในการประยุกต์ใช้จิตวิทยาสติในการทำงาน

ขั้นตอนนี้ โรงเรียนได้เน้นการใช้สติในการทำงานขับเคลื่อนองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้สอน มีกิจกรรมสำคัญดังนี้

1. กำหนดปฏิทินในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครูในการทำงานของกลุ่มงานย่อยต่าง ๆ ดังนี้ ทุกวันจันทร์จะมีการประชุมกลุ่มสาระภาษาไทย และการประชุมฝ่ายประถมศึกษา ทุกวันอังคารจะมีการประชุมทีมบริหารซึ่งจะมีตัวแทนของแต่ละฝ่ายและเป็นการประชุมข้ามสายงาน ทุกวันพุธจะมีการประชุมกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และการประชุมฝ่ายปฐมวัยและฝ่ายบริหารทั่วไป ทุกวันพฤหัสบดีจะมีการประชุมกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ทุกวันศุกร์จะมีการประชุมกลุ่มสาระคณิตศาสตร์

2. ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันนั้น ทีมบริหารดำเนินการให้ครูร่วมกันกำหนดกติกา สติสื่อสารเพื่อนำใช้ในการทำงาน/การสื่อสารในองค์กร จนได้ข้อสรุปและแจ้งให้ครู/บุคลากรในโรงเรียนทราบโดยจัดทำเป็น wallpaper ในหน้าจอโทรศัพท์หรือหน้าคอมพิวเตอร์ และติดกติกา สติสื่อสารตามจุดต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อใช้ในการเตือนสติ โดยเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง/เข้าใจไม่ตรงกันในการทำงานทุกคนก็จะใช้กติกา สติสื่อสารในการพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกัน

3. ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการประเมินตนเอง โดยให้บอกเล่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานการพูดคุยสื่อสารในชีวิตประจำวันว่าเรามีวิธีการในการแก้ไขสถานการณ์นั้น โดยใช้กติกา สติสื่อสารได้อย่างไร โดยนำมาแลกเปลี่ยนให้ผู้อื่นได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของแต่ละคนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4. มีการดำเนินการตามตามปฏิทินที่กำหนดไว้โดยได้กำหนดประเด็นล่วงหน้าก่อนการประชุมโดยก่อนและหลังการประชุมมีการทำสมาธิ 3 - 5 นาที ในทุกวงประชุม

5. มีการประเมินและทบทวนรูปแบบการประชุมทั้งในรูปแบบ on site และออนไลน์ เนื่องจากมีบางสถานการณ์ที่ต้องใช้รูปแบบการประชุมออนไลน์

จากการประชุมโดยใช้สื่อดิจิทัลทำให้ การประชุมเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ครู และสมาชิกในวงประชุมมีการใช้เหตุผลกันมากขึ้น ทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในวงประชุม นอกจากนี้ สมาชิกรับฟังกันและกันมากขึ้นทำให้ได้ข้อเสนอเพื่อนำไปปฏิบัติในการทำงานมากขึ้น กระบวนการดังกล่าวร้อยเรียงเป็นบทคล้องจองได้ ดังนี้

การประชุมทุกครั้งตั้งสติ	ไม่ตำหนิติใครให้หนักหนา
PLC ด้วยสติสนทนา	ยึดกติกาสื่อดิจิทัลต้านอารมณ์
กล้าถามมิตรสนทนาถ้าสำเร็จ	กลมเม็ดดีได้ได้ละสม
ปัญหาใหม่ไม่ปะทะประคารม	รับรู้ลมหายใจก่อนอภิปราย
อภิปรายอย่างสร้างสรรค์ให้บรรเจิด	แก้ปัญหาที่เกิดอย่างเฉียดฉวย
นวัตกรรมเป็นคุณลดวุ่นวาย	บรรยากาศผ่อนคลายไร้อารมณ์
ก่อนประชุมทุกครั้งนั่งสมาธิ	เสริมพลังสติห้าหน้าที่ก็ดีถม
ได้พักจิตหยุดคิดจิตรู้ลุ่ม	สุขอุดมภายในให้คุ้มตน
ทีมพี่เลี้ยงภายในนั้นสำคัญยิ่ง	คือผู้นำตัวจริงช่วยฝึกฝน
เป็นแบบอย่างสร้างทีมด้วยอดทน	กล้าผจญปัญหาสารพัน
MIS ต้องไม่ใช่แค่ใส่ตั้ง	เป็นของจริงเป็นเนื้องานช่วยสานฝัน
บูรณาการกับทุกงานสานสัมพันธ์	ร่วมบ่มเพาะภาษาฉันไว้พูดจา
ภาษาแกไม่ฟังใช้ให้หลีกเลี่ยง	การโต้เถียงไม่สร้างสรรค์ให้หรรษา
ต้องอดทนอดกลั้นหมั่นพัฒนา	อันวาจาข่มใจไม่เลอะเลือน
สนทนาพามีจึงหว่า	รู้ลดละเท่าที่ที่เชือดเฉือน
มีสติมีธรรมไว้ย้าเตือน	เพื่อลดแรงกระเทือนแห่งอารมณ์
การพูดแซงหรือดักคอไม่ย่อหย่อน	ล้วนบั่นทอนความสัมพันธ์อันเหมาะสม
ตั้งใจฟังด้วยอดทนคนชื่นชม	เลิกกลดละประคารมอย่างเมามัน
ฟังและรับจับประเด็นให้เด่นชัด	คิดสกดแก่นแท้ที่สร้างสรรค์
เพื่อนพูดจบเราพูดบ้างต่างเสริมกัน	ภาษาฉันพรั่งพรั่งจึงดูดี
การใช้วง PLC ที่เหมาะเจาะ	ต้องบ่มเพาะให้งามเด่นเป็นวิถี
ใช้สติสนทนาย่อมพาทิ	สร้างทีมดีนำพานาวาเรา

กตีกาสติสื่อสาร

1. เมื่อเข้าใจไม่ตรงกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้ง
 - ✦ ทบทวนความเข้าใจของตนเอง
 - ✦ ตั้งใจฟังอย่างมีสติโดยไม่พูดแทรกหรือแย้งในใจ
2. เมื่อมีอารมณ์ในการสื่อสาร ก่อให้เกิดการโต้เถียง
 - ✦ รับรู้ลมหายใจอย่างรวดเร็ว
 - ✦ คิดบวก/ใช้ภาษาจืดในการสื่อสาร

กตีกาสติสื่อสาร
ของโรงเรียนศิริพงษ์วิทยา

การทำสมาธิของทีมครู
ก่อนเริ่มการประชุมและ
การทำงานเป็นทีม

จิตวิทยาสติผลิบาน คน และงานเปลี่ยนแปลง

การใช้จิตวิทยาสติ ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล และองค์กร ดังนี้

1. ในระดับบุคคล เมื่อวัดระดับความสุขโดยใช้ดัชนีวัดความสุขคนไทยฉบับ 15 ข้อ พบว่าความสุขของครูเพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ขณะเดียวกันเมื่อใช้แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่าครูมากกว่าร้อยละ 95 มีความเครียดในระดับปกติ

นอกจากนี้ จากการสังเกต พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงของครูสุภาวดี หนูใส (ครูบี) ดังนี้

ภาพเดิมของครูปี

ครูปีขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าที่จะรับงานใหม่ ๆ และไม่กล้าแสดงการเป็นผู้นำคนอื่น มักจะอาสาในการช่วยงานของทีมและโรงเรียนในลักษณะผู้ตาม โดยสามารถทำงานร่วมกับฝ่ายงานต่าง ๆ ได้ดี

ในส่วนการทำงานนั้นพบว่าครูปีดูแลใส่ใจนักเรียนดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้หรือการดูแลนักเรียนในประจำชั้น ในส่วนการออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ นั้นมีความเข้าใจในหลักการแต่ขาดความมั่นใจในการคิดแนวทางใหม่ ๆ หรือให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้อื่น

ภาพใหม่ของครูปีหลังการใช้จิตวิทยาสติ

ครูปีมีความเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น มีความมั่นใจในตัวเอง กล้าที่จะรับหน้าที่ที่ต้องเป็นผู้นำคนอื่น ๆ มีจิตสำนึกร่วมกับองค์กร เมื่อเจอปัญหาที่ไม่รีรอที่จะร่วมแก้ปัญหาที่มีจิตอาสา โดยที่ไม่ต้องมีการร้องขอจากส่วนงานต่าง ๆ

ในส่วนของการทำงานนั้นพบว่ามีการพัฒนาไปในทางที่ดี ใส่ใจนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น สื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอมีการออกแบบพัฒนาได้ (growth mindset) ที่ชัดเจน และสามารถคิดออกแบบกิจกรรมแนวทางใหม่ ๆ หรือกล้าที่จะให้ข้อเสนอแนะแก่ครูคนอื่น นอกจากนี้ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ได้จนสำเร็จ

2. ระดับองค์กร

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมี ดังนี้ 1) องค์กรประกอบสำคัญที่สุดขององค์กร คือ คนได้รับการพัฒนาที่ส่วนลึกของจิตใจ มีสติรู้ทันอารมณ์ตนเองได้เร็ว ทำให้สมองส่วนอารมณ์ (Amygdala) ทำงานน้อยลง และสมองที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ (Insula) ทำงานมากขึ้น ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความเป็นกัลยาณมิตร มีความเมตตาและให้อภัยกันง่ายขึ้น 2) คนในองค์กรสะสมความคิดลบน้อยลง เพิ่มพื้นที่ให้ความคิดบวกมากขึ้น มีใจที่พร้อมจะยอมรับและเรียนรู้จากข้อบกพร่อง ผิดพลาด นำสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยไม่เสียความรู้สึก หรือหงุดหงิดง่าย 3) สดุดท้าย งานใหญ่ที่คิดว่ายาก คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะประเภทที่ 3 ตลอดถึงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของโรงเรียนศิริพงษ์ศิวทยาก็ก้าวหน้าได้เป็นลำดับไม่หยุดชะงัก เกิดพลังผลักดันโดยทีมที่มีสติตั้งมั่น หนุนเสริมด้วยความขยันขันแข็งของคณะผู้เชี่ยวชาญจากสภาการศึกษา

ย้อนดูปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จของโรงเรียนศิริพงษ์ศิวทยาเกิดจาก การใช้จิตวิทยาสติในการขับเคลื่อนงานร่วมกับวงจรคุณภาพ ที่เรียกชื่อย่อว่า ระบบวงจรคุณภาพ PDCALI ในการขับเคลื่อนงานแบ่งออกเป็นรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนมี**การกำหนดนโยบาย**การพัฒนาสติของโรงเรียน และประกาศนโยบายอย่างชัดเจนด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เช่น ในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย ในโรงเรียน การตั้งรูปพักหน้าจอโทรศัพท์ที่มีรายละเอียดกตีกาสติสื่อสารของโรงเรียน เรียนรู้และพัฒนาวิธีการประกาศนโยบายอย่างต่อเนื่องด้วย Team Learning
2. โรงเรียน**วางระบบสื่อสารคุณค่า**ของการพัฒนาสติ ดำเนินการตามระบบที่วางพร้อมับประเมินระบบ และปรับปรุงระบบการสื่อสารของการพัฒนาสติเป็นระยะ ๆ
3. วาง**ระบบผลักดันและสนับสนุน**ให้การพัฒนาสติเกิดขึ้นจริงและยั่งยืนต่อเนื่องในโรงเรียน โดยการปฏิบัติให้เป็นวิถีในกิจกรรมยามเข้าร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียน และวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. **ทีมแกนนำเป็นแบบอย่าง**ในการพัฒนาสติโดยการฝึกการใช้สติในการทำงาน และชีวิตประจำวันและมีการประเมินผลการพัฒนาสติเป็นระยะ ๆ
5. ผู้บริหารร่วมกันวางแผนกลยุทธ์ในการ**ดำเนินงานพัฒนาสติของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง** โดยการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนโดยใช้ระบบ PDCAI และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. โรงเรียนดำเนินการพัฒนาบุคลากรโดยการ**สร้างทีมวิทยากร**ของโรงเรียนและทีมวิทยากรของโรงเรียนกลับมาขยายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน โดยใช้วงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการขับเคลื่อนพัฒนา
7. โรงเรียน**วางระบบเก็บข้อมูล**โดยการทำแบบบันทึกการสติสมาธิและผลที่เกิดกับบุคลากร นักเรียนที่นำเรื่องสติมาใช้ในชีวิตประจำวัน
8. ทุกฝ่าย**มีเป้าหมายร่วม** คือผู้เรียนต้องมีทักษะ และสมรรถนะหลากหลายที่ช่วยทำให้เกิดความฉลาดรู้มีความเข้มแข็งและมั่นคงทั้งทางจิตใจ และปัญญาสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพทั้งในโลกส่วนตัวโลกของงาน และโลกสังคม

ถอดเก็ร็ดการเรียนรู้ในการใช้จิตวิทยาสติ

1. การพัฒนาตนเองด้วยการรับรู้ลมหายใจ รู้ในกิจที่ท่าเกิดคุณค่าภายในตนเอง มีสติในการทำงาน ไม่วอกแวก ไม่ถูกสออดแทรกด้วยอารมณ์ ช่วยให้การท่างานมีคุณภาพ
2. การพัฒนาทีมด้วยการท่างานร่วมกันอย่างมีสติสื่อสาร พูด และฟังอย่างมีตรีมิติ ไม่มีใครข่มใครจะได้ใจกันและกัน เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดี มีสุขร่วมเสพมีทุกข์ร่วมด้าน
3. การพัฒนาองค์กรด้วยการสร้างค่านิยมในงงาน ใช้กระบวนการ PDCAI ในวง PLC เพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยกัลยาณมิตรสนทนา และร่วมแก้ปัญหาด้วยการอภิปรายแบบสร้างสรรค์ทีมหมั่นท่าต่อเนื่องเป็นวิถี ย่อมดีกว่า **“การยืมจุมูกผู้อื่นมาหายใจ”**

ถนนคนเดินกับการประเมินสมรรถนะ

เกริ่นนำ

จังหวัดสงขลามีการจัด “ถนนคนเดินสงขลาแต่แรก” ซึ่งนัดหมายกันเปิดตลาดในทุก ๆ วันศุกร์และเสาร์ เวลา 17:00 - 22:00 น ปักหมุดอยู่บริเวณถนนจะนะ ช้างกำแพงเมืองเก่าอายุเกือบ 200 ปี มีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินาบช้าง ไม่ไกลจากพิพิธภัณฑ์อามะรงค์บ้านเกิดของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ถนนคนเดินสงขลาแต่แรกนับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ชั้นดีของผู้สนใจ ณ จุดนี้มีพื้นที่กลางแจ้งจะเป็นลานแสดงมีดนตรี โนราห์ หนังตะลุง และการแสดงจากหน่วยงานต่าง ๆ หมุนเวียนกันมา

ก้าวแรก

โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา ตระหนักว่า ถนนคนเดินเป็นแหล่งบ่มเพาะศักยภาพของเด็ก ๆ จึงส่งเสริมให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม และเชื่อมโยงสู่การรับใช้สังคม ในช่วงแรกจึงส่งเด็ก ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่ถนนคนเดินหลายอย่างทั้งกีฬา กระโดดเชือก ดนตรีไทย ขับร้อง นาฏศิลป์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเด็กหลายส่วน เช่นความกล้าแสดงออก ความรับผิดชอบ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับคนอื่น การเห็นคุณค่าการทำงานเป็นทีม รู้จักวางแผน แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในทีม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะ

ก้าวต่อมา

ในปี 2566 โรงเรียนศิริพงษ์วิทยาได้เข้าร่วม “โครงการวิจัยศึกษาและพัฒนาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่จัดโดยสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (สกศ.) พบว่าในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนนั้นมียุทธศาสตร์สำคัญคือ “สมรรถนะจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการทำงาน การทำงานให้เกิดสมรรถนะ ต้องอาศัย ความรู้ (K) ทักษะ (S) เจตคติ (A) ในงานคือ K S A ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น ๆ” โรงเรียนจึงได้เชื่อมโยงถนนคนเดินกับการพัฒนาสมรรถนะนักเรียน โดยใช้**ถนนคนเดินเป็นสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ** เน้นการนำความรู้ (K) ทักษะ (S) เจตคติ (A) (KSA) ที่เรียนรู้แล้ว ในชั้นเรียนในโรงเรียนไป

ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับการจัดสถานการณ์ที่ถนนคนเดินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะพบว่า **สมรรถนะหลัก** ที่สามารถพัฒนาขึ้นอย่างน้อย 3 ด้าน **ผ่านกิจกรรมชุมนุมโดยใช้สถานการณ์การฝึกกระโดดเชือก ฝึกทำร้านนาฏศิลป์ ฝึกเล่นดนตรี ทั้งเป็นวงและเล่นเดี่ยว**คือ 1) ด้านการจัดการตนเอง : เห็นคุณค่าในตัวเองจากการรู้จักความสนใจ ความถนัด จุดเด่น ข้อจำกัด รู้จักตั้งเป้า พึ่งพาและกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายบริหารจัดการเวลาในการฝึกซ้อม การนัดหมาย 2) ด้านการรวมพลังทำงานทีม : ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานทีม เห็นคุณค่าสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีในทีม รู้บทบาทในฐานะสมาชิกของทีมพยายามทำงานด้วยความรับผิดชอบและใส่ใจ สนับสนุนช่วยเหลือกันอย่างเห็นคุณค่าการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการเป็นพลเมืองเข้มแข็ง : ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงอย่างเหมาะสม ช่วยเหลือให้เกียรติ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีอคติบนฐานความคิดของการพึ่งพาอาศัยกัน และฝึกการให้บริการสังคมตามโอกาสที่เหมาะสม

ในส่วนการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะนั้น มี 2 ส่วน ดังนี้ **1) การกระโดดเชือก** : เสริมสร้างสุขภาพดูแลรักษาร่างกายตนให้ทำงานตามปกติ ดูแลและป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุ เคลื่อนไหวร่างกายและกิจกรรมกีฬาตามกฎหมาย และข้อตกลงอย่างสนุกสนาน มีความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และ **2) ดนตรี นาฏศิลป์** : (ดนตรี) บรรเลงเพลงไทยเดิมไทยสากล ได้ถูกต้องตามจังหวะทำนองของเพลงตรงตามระดับเสียงและเลือกเพลงสื่ออารมณ์ได้เหมาะสมกับบรรยากาศ (นาฏศิลป์) ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์สื่อความหมายในการแสดงนาฏศิลป์ไทยถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านการแสดงสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์

ก้าวปัจจุบัน

ในปี 2567 โรงเรียนศิริพงษ์ศิวทยาได้เข้าร่วม “โครงการขยายผลการพัฒนาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ต่อเนื่องจาก “โครงการศึกษาและพัฒนาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ จึงได้ถอดบทเรียนที่ผ่านมาและพบหลักการประเมินฐานสมรรถนะที่กล่าวถึงความสำคัญของการประเมิน

เพื่อพัฒนาโดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงจากสิ่งที่เด็ก ๆ ได้ลงมือปฏิบัติจริง จึงเห็นว่าณคนเดิน นอกจากจะใช้เป็นสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะแล้วยังใช้เป็นสถานการณ์สำหรับการประเมินสมรรถนะของเด็ก ๆ ด้วยทั้งการประเมินระหว่างการเรียนรู้และประเมินเพื่อตัดสิน

ตัวอย่างเช่นการประเมินสมรรถนะหลัก ด้านการจัดการตนเอง ครูมีการสังเกตและตรวจสอบความใส่ใจ ความเอาใจจริงเอาใจในการเตรียมตัวเช่นการนัดหมาย การเตรียมอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องควบคุมกำกับใกล้ชิด ด้านการรวมพลังทำงานทีม ครูสังเกตพฤติกรรม การอยู่ร่วมกัน การนำเสนองานร่วมกัน ด้วยความสามัคคีกลมเกลียว มีการแบ่งหน้าที่กัน ทีม และแสดงบทบาทตามหน้าที่จนลุล่วงในการปฏิบัติงานก็ดูแลกันและกันในทีมจนงานสำเร็จลุล่วง ซึ่งรวมถึงการรวมกันจัดเก็บอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน ส่วนการประเมิน ด้านการเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ครูใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎกติกาหรือข้อตกลงของกลุ่ม/ของงานด้วยความเต็มใจ ไม่โยกย้าย และตักเตือนกันเมื่อพลั้งเผลอ รู้จักแบ่งปันอาหารขนมมเนยแก่กัน ไม่มีเพื่อนคนไหนอดเมื่อเพื่อนมีกิน เมื่อต้องปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกที่เหลือจะคอยสังเกตและเก็บข้อมูลสะท้อนกลับให้เพื่อนเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีงามสร้างการยอมรับกันในกลุ่ม

สำหรับการประเมินสมรรถนะเฉพาะนั้น ครูสามารถจะสังเกตพฤติกรรมเจาะจงแต่ละกิจกรรมไป เช่น การกระโดดเชือกในประเภทความเร็วต้องกระโดดได้จำนวนครั้งสูงสุดแต่ละกลุ่มอายุ แต่จากการสังเกตของครูของเด็ก ๆ พบว่า ยังไม่เร็วพอจะทำลายสถิติในการแข่งขัน ครั้งที่ผ่านมาได้จำเป็นต้องพัฒนาเทคนิคบางอย่างเพิ่มเติมจึงประสานกับสมาคม Jump Rope เครือข่ายสำคัญของกีฬากระโดดเชือกมาเติมเต็มให้เด็ก ๆ เช่น จะต้องเริ่มกระโดดด้วยเท้าขวาจะก้มตัวต่ำให้เชือกหมุนรอบตัวได้เร็วการจัดด้ามเชือกเพื่อสร้างความเร็ว ต้องจับโคนด้ามเชือกแต่หากกระโดดเชือกในประเภทลีลา (Free style) ต้องจับปลายด้ามเชือกจะทำให้คล่องตัวกว่า ส่วนการกระโดดเชือกประเภทลีลา เมื่อเด็กกระโดดในท่าเดิม ๆ ต่อยอดได้ยาก ครูจึงขอเข้าร่วมรับการอบรมกับสมาคม Jump Rope แห่งประเทศไทยซึ่งมี Coach จากเกาหลีมาฝึกให้ ตัวแทนที่ไปรับการพัฒนาจึงกลับมาศึกษาเพิ่มเติมใน instagram

ในส่วนดนตรีไทยนั้น เน้นการเล่นเป็นวง ครูผู้สอนจะเริ่มประเมินตั้งแต่การฝึก ทดลองเล่น ดนตรีแต่ละชนิดเป็นรายบุคคล เมื่อเด็ก ๆ เห็นความถนัด ความสามารถของแต่ละคน จึงฝึกเฉพาะทาง (โดยการสนับสนุนของครู) ครูสังเกตเห็นความพร้อมแล้วฝึกรวมกลุ่มเป็นวงบรรเลงเพลง การตั้งวง จะมีการประเมินเพื่อดูแลช่วยเหลือการใช้เครื่องดนตรีตั้งแต่ทำนั้งการจับวางเครื่องดนตรี การตั้งระดับเสียงและการเล่นที่ถูกจังหวะถูกทำนองเมื่อไปร่วมงานในโรงเรียนเช่นการเปิดบ้าน วิชาการ งานวันแม่ งานแข่งกีฬาภูมิปัญญาไทย งานไหว้ครู ฯลฯ ของโรงเรียนหรืองานบำเพ็ญกุศลศพ งานเข้าพรรษา/แห่เทียนพรรษา งานถนนคนเดินซึ่งเป็นกิจกรรมชุมชนเด็ก ๆ จะเลือกเพลงบรรเลง ให้เหมาะสมกับบรรยากาศความครึกครื้นหรือความสงบของงาน

นาฏศิลป์ เด็ก ๆ เรียนรู้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ไปพร้อมกับการฝึก เมื่อครูประเมินความพร้อมของเด็ก ๆ จึงเริ่มฝึกการแสดงนาฏศิลป์ทั้งร่าวงมาตรฐาน รำกลองยาว รวมทั้งฝึกการออกแบบท่าเพื่อเสริมความหมาย ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านการแสดงนำไปใช้กับการแสดงประยุกต์เช่นการออกแบบท่าแสดงประกอบเพลงเสน่ทสงขลา ออยุธยารำลึก เพลงเราชาวศิริพงศ์ นำเสนอนักกิจกรรมถนนคนเดิน ความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน น่าพอใจ คือการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านสีหน้าขณะแสดง จากเดิมที่แสดงออกอย่างเคร่งเครียด เดี่ยวนี้มีสีหน้าอารมณ์แสดงความสุข ความพอใจที่ได้นำเสนองาน

ในการประเมินสมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะข้างต้น นั้น มีการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) โดยดำเนินการทั้งครูเป็นผู้ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำแนะนำแก่ผู้เรียนให้ปรับปรุงตัวเป็นระยะ ๆ ที่เรียกว่า การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning: AfL) และการให้ผู้เรียนประเมินตัวเอง หรือเพื่อประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงตัวเองที่เรียกว่าการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning : A aL) และในช่วงท้ายของการพัฒนา ก็สามารถใช้กิจกรรมที่ทำในถนนคนเดินเป็นสถานการณ์ในการประเมินรวบยอดเพื่อตัดสินผลการพัฒนา (Summative Assessment) ได้ด้วย

มุมมองของเด็ก ๆ ที่ได้ร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน

“น้องฝึกกาด”

ด.ญ.พลอยลาภา จันทศร (น้องฝึกกาด)
เป็นสมาชิกในชุมนุมดนตรี “หนูภูมิใจ ดีใจมากค่ะ ที่ได้มีโอกาส ทำหน้าที่เหมือนนักข่าว โรงเรียน”
และได้เข้าร่วมวงบรรเลงดนตรีไทยของโรงเรียนค่ะ

ด.ช.สิรตณัย คำมาติ (น้องไผ่)

ผมรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งวงดนตรีไทยของโรงเรียน และได้ออกไปแสดงความสามารถในงานต่าง ๆ และได้สืบสานวัฒนธรรมต่อไป และผมคิดว่าผมจะฝึกฝนตนเองให้เก่งระนาดให้ดีกว่านี้ครับ

"น้องไผ่"

ด.ญ.มินรดา น้อยวิสัย (น้องมิน)

หนูรู้สึก ภูมิใจ และดีใจที่ได้รำนานาฏศิลป์ ในทุก ๆ งาน ช่วยสร้างวินัย ความอดทนในทุก ๆ เรื่องมากขึ้นค่ะ ขอขอบคุณโรงเรียนที่ให้โอกาสหนู

"น้องมิน"

ตอนที่ 4

หมวดความคิดปิดท้าย

จากข้อมูลประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะข้างต้น จะเห็นได้ว่าแต่ละโรงเรียน มีการเลือกแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ**แตกต่างกัน** และจากข้อมูล พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการพิจารณานำ**ต้นทุนแนวทางประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่**มาใช้ในการเลือกแนวทางพัฒนาสมรรถนะนักเรียน โดยมีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมกิจกรรม ให้มีความสอดคล้องกับแนวคิด แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ โดยเฉพาะการปรับเพิ่มเติมเสริมรายละเอียดให้ครบถ้วนตามเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency - based Instruction: CBI) การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency - based Assessment: CBA) 16 ประการดังนี้ (ทศนา เขมมณี , 2567)

1. มีการกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะที่เชื่อมโยงกันเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
2. มีการเสริมสร้าง (Attitude/attribute/value) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดฉันทะในการเรียนรู้ มีพลังและไฟในการเรียนรู้
3. มีการให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนด/เลือกวิถีการเรียนรู้ (Learning Pathway) ของตน เพื่อช่วยสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน (Ownership) อันเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. มีการช่วยให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจน (Visible Learning) และรู้ว่าตนจะต้องรู้ อะไร และทำอะไรได้ เมื่อจบบทเรียน รวมทั้งรู้เกณฑ์ความสำเร็จและรู้สึกท้าทายที่จะทำงานให้สำเร็จ
5. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำตนเองในการเรียนรู้ (Self - directed Learning) และกำกับตนเอง (Self - Regulation) จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย
6. มีสาระการเรียนรู้ (K S A) ที่ครอบคลุมข้อกำหนดของหลักสูตร เหมาะสมกับบริบทและตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
7. มีงาน/สถานการณ์/ปัญหา/ โจทย์ (Task/Job/Situation/Problem) ที่สามารถใช้สร้างสมรรถนะผู้เรียนตามที่ต้องการ และมีการคัดเลือกสาระ K S A / ชุดความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับผู้เรียน โรงเรียน และบริบท

8. มีกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ 3 ประเภท คือ

8.1 กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ K S A ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ในระดับนำไปใช้ได้ (Application)

8.2 กิจกรรมเพื่อสร้าง/พัฒนาสมรรถนะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

8.3 กิจกรรมเพื่อฝึกสมรรถนะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนนำ K S A ไปใช้ในงาน/สถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้นและซับซ้อนขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สูงขึ้นและชำนาญมากขึ้น

9. มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้อย่างตื่นตัว สนใจ ใส่ใจ และจดจ่อผูกพันกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

9.1 ด้านร่างกาย (Physically Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย เปลี่ยนอิริยาบถ ผ่านการทำกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างหลากหลาย สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระฉับกระเฉง รู้สึกสดชื่น และเกิดความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ได้ดี

9.2 ด้านสติปัญญา (Intellectually Active) คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ตนเอง ทำให้สิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตน

9.3 ด้านสังคม (Socially Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน อันเป็นการช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น

9.4 ด้านอารมณ์ (Emotionally Active) คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สิ่งที่เรียนมีความหมายและส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน

10. หากมีการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้จะต้องมีกระบวนการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน

11. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

11.1 การบูรณาการสาระจากศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) พหุวิทยาการ (Multidisciplinary) หรือการบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary)

11.2 การบูรณาการสมรรถนะหลายสมรรถนะตามความเหมาะสม

11.3 การบูรณาการวิธีสอนหลากหลายตามความเหมาะสม

11.4 การบูรณาการการประเมินในกระบวนการเรียนรู้

12. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) คือมีการปรับหรือจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ การนำเสนอ ผลงานการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้

13. มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันได้ (Self - paced Learning) ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด จะต้องมีการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ (Mastery Learning)

14. มีการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูทำหน้าที่ดูแลติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงพัฒนาจนผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ประเมินเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Assessment as Learning) เพื่อปรับปรุงวิธีเรียนรู้ของตนด้วย

15. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลมาใช้ในการจัด/ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และมีการประเมิน ผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เพื่อรายงานผลการเรียนรู้

16. มีการใช้วิธีประเมินผลหลากหลายตามความเหมาะสมกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน การทดสอบ การประเมินพฤติกรรมตามเกณฑ์

โดยเฉพาะเกณฑ์สำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ ข้อ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 14, 15 และ 16 นั้น ต้องนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในทุกแนวทาง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 10 แนวทาง จะเห็นได้ว่ามีมิติที่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนสามารถเลือกสรรแนวทางที่มีความเหมาะสมกับประสบการณ์ และจุดเน้นของโรงเรียน โดยโรงเรียนที่ริเริ่มทำงานจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอาจจะยังไม่ค่อยเคยก็อาจจะเลือกแนวทางที่ 1 - 2 แต่หากมีประสบการณ์มากขึ้นก็ควรเลือกแนวทางที่ 3 - 10 ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างเป็นองค์รวม เจาะจงที่การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเชื่อมโยงสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริงมากกว่า จึงมีความหมายต่อผู้เรียนมากกว่า

สำหรับการขับเคลื่อนงานในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องจัดระบบกลไกสนับสนุนตามบริบทและความต้องการ/ประสบการณ์ของครู

ในส่วนการนำสถานการณ์/เหตุการณ์/กิจกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ นั้น สามารถนำมาใช้ทั้งในเชิงการพัฒนาสมรรถนะและการประเมินสมรรถนะ ซึ่งเป็นการทำงานที่ได้กำไรหลายต่อ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านต่าง ๆ อย่างยั่งยืน

ชวนคิด ปิดท้าย

1) ต้นทุนเดิมที่โรงเรียนมีอยู่ เกี่ยวกับประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียน หากทบทวนปรับเปลี่ยน ขยับงานให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น โดยใช้หลักการ เกณฑ์และกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ และพัฒนาสมรรถนะมาเทียบเคียง ก็จะทำให้ก้าวเดินต่อไปอย่างมั่นใจและมั่นคง

2) การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน นั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องออกแบบและจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะต่าง ๆ แต่ครูจะทำงานอย่างเกิดผล เปี่ยมสุข และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้รับการหนุนเสริมเติมพลัง จากผู้บริหารและพี่เลี้ยง

3) การพัฒนาสมรรถนะจำเป็นต้องมีสถานการณ์สำหรับการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีอยู่ สถานการณ์อาจจะเกิดจากการจัดกระทำให้มีขึ้นโดยครูและผู้บริหาร หรืออาจจะใช้สถานการณ์ที่เกิดอยู่แล้ว ทั้งที่บ้าน ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน อาจจะเป็นงาน กิจกรรม หรือกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำเป็นประจำ ซึ่งการใช้สถานการณ์ที่มีอยู่แล้วจะเป็นประโยชน์ ทั้งเป็นสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ และเป็นสถานการณ์เพื่อการประเมินสมรรถนะก็ได้

ครูและผู้บริหารจึงควรสอดส่องและมองหาสถานการณ์ที่มีอยู่แล้วมาจัดระเบียบใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

คณะผู้จัดทำ

ตอนที่ 3 ประสพการณ์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1. นางจิราวรรณ หัตถกิจ	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
2. นางสาวสารีย์ ชนะหาญ	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
3. นางสาวรัตนภรณ์ จันทร์ดี	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
4. นางอัญชลี รินสบาย	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
5. นางจันทร์ภา พิมพ์กระโทก	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
6. นางธัญพร กรมแสง	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนจิก
7. นายธวัช เตียวเจริญ	โรงเรียนบ้านหนองแสง
8. นางเพชรปวีณ์ ธงชัย	โรงเรียนบ้านหนองแสง
9. นางสาววาสิฐิ์ ศรีตาदान	โรงเรียนบ้านหนองแสง
10. นางสาวนิตยา สังขม	โรงเรียนบ้านหนองแสง
11. นางอรรรณ ศรีสวัสดิ์	โรงเรียนบ้านนางาม
12. นางสาวสุนิสา สติมัน	โรงเรียนบ้านนางาม
13. นางสาวพัทตร์ศร เศษวงค์	โรงเรียนบ้านนางาม
14. นางสาววรรณภา เขินไพร	โรงเรียนบ้านนางาม
15. นางจิราวัฒน์ คุณเวียน	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
16. นางสาวอัจฉราวดี จันทร์ภักดี	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
17. นางสาวชนิกานต์ จิวราช	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
18. นางสาวเนตรนภิก รอดเงิน	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
19. นางกานดา อันสมบุรณ์	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
20. นางสาวหริณทิพย์ อินทรปลอด	โรงเรียนบ้านท่าเกวียน
21. นางสาวรจนา ตันติวิชิตเวช	โรงเรียนวัดปุณณาวาส
22. นางสาวประกาวเดือน แจ้งบ้าน	โรงเรียนวัดปุณณาวาส
23. นายธีระศักดิ์ แสนท้วม	โรงเรียนวัดปุณณาวาส
24. นางสาวสุภาวดี หลีอินทร์	โรงเรียนวัดปุณณาวาส
25. นางสาวสุภาภรณ์ อินธิเสน	โรงเรียนวัดปุณณาวาส
26. นายปกรณ์พิชญ์ ลาภจิตร	โรงเรียนวัดปุณณาวาส

27. ดร.วรรณพร ศิลาขาว	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
28. นางสาวพรรณรัตน์ทัตพร พัทธ์ธรายศ	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
29. นางสาวพอหทัย ภิรมย์ศรี	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
30. นางชนันภรณ์ วงษ์ไทย	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
31. สิบเอกหญิงวราภรณ์ ภิรมย์จิตร	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
32. นางสาวขวัญกมล ต่านลาพล	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
33. นายรักชัย วงษ์แซ	โรงเรียนเสนานิคม
34. นางสาวอุษณีย์ พลัง	โรงเรียนเสนานิคม
35. นางสาวธมนภัทร ทับบำรุง	โรงเรียนเสนานิคม
36. นางสาวกนิษฐา หมั่นกิจการ	โรงเรียนเสนานิคม
37. นางสาวอัญชลี หินเมืองเก่า	โรงเรียนเสนานิคม
38. นางสาววรรดา ลักแดง	โรงเรียนเสนานิคม
39. นางกชกร อุดมพงศ์	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
40. นางสาวยุพดี เป้ามั่ง	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
41. นางสาวโฉมฉาย เดชขุนทด	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
42. นางสาวนภาวดี ทองบุ	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
43. นางสาวพรรณวดี ปิ่นทอง	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
44. นายมนัสนันท์ พิมแก้ว	โรงเรียนพหลโยธิน (พ่วงเจริญอุปถัมภ์)
45. นายเสนอ แนมใส	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
46. นายมานพ สุแพง	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
47. นางสาวศิริวรรณ ป้องคำสิงห์	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
48. นางสาวภคภรณ์ บุ่งทอง	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
49. นางสาวจิระพันธ์ ป้องกัน	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
50. นางสาวช่อทิพย์ ตามวงษ์วาน	โรงเรียนวัดบางสะแกใน
51. นางสาวชำเรือง พัทธชนม์	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
52. นางอารี ปริศวงศ์	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
53. นางสาววิชุดา กาญจนะประโชติ	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
54. นางอุษณี คงช่วย	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
55. นางสาวเกตสิรา แซ่ก่อง	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
56. นางสาวเพ็ญนภา ขรัวทองเขียว	โรงเรียนศิริพงศ์วิทยา

57. นายบุญเจือ ทองประหวั่น
58. นางสาวจิราภรณ์ แก้วบริสุทธิ์
59. นางสาวศิริัญญา พรรณราย
60. นายมงคล สุวรรณเจริญ
61. นางสาวอุมาพร รักแก้ว
62. นางสาวณิศรา นาควงศ์
63. นายธีรวัฒน์ ทองเสนอ
64. นางสาวปฐมพร ปุณัน
65. นางสาวทัศนีย์ สังข์ทอง
66. นางสาวสุนนธา สุขแจ่ม
67. นางจิตราภรณ์ สุวรรณรัตน์

- โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา
- โรงเรียนวัดตาหลวงคง
- โรงเรียนวัดตาหลวงคง
- โรงเรียนวัดตาหลวงคง
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์
- โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อรรถพล สังขวาสี
 นายธฤติ ประสานสอน
 ดร.นิติ นาชิต
 นางอำภา พรหมวาทย
 ดร.ภูมิพิพัช เรื่องแหล
 ดร.ประวีณา อัสโย

เลขาธิการสภาการศึกษา
 รองเลขาธิการสภาการศึกษา
 รองเลขาธิการสภาการศึกษา
 ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
 ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
 ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

คณะบรรณาธิการกิจ

ศาสตราจารย์บังอร เสรีรัตน์
 ดร.นาฏฤติ จิตรรังสรรค์
 นายธีรศักดิ์ จิระตราชู
 ดร.รุ่งอรุณ วณิชนะชากร
 ดร.ศุภลักษณ์ มีปาน
 ดร.วีระชาติ ภาชีชา
 นายบุญเจือ ทองประหวัน
 นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 โรงเรียนสุจีปูลิ
 นักวิจัยอิสระ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
 ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนศิริพิงศ์วิทยา จังหวัดสงขลา
 นักวิชาการศึกษานำนาฎการ สกศ.

รวบรวม เรียบเรียง และศิลปกรรมภายใน

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา

นักวิชาการศึกษานำนาฎการ

ขอขอบคุณ

www.freepik.com
 www.canva.com

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร
 นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา
 นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต
 นางสาวรพิชา ไวสาหลง
 นายอริณุชย์ วรรณชาติ
 นางสาวบุศรา บุญเกิด

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
 นักวิชาการศึกษานำนาฎการ
 นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
 นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
 นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
 ผู้ช่วยนักวิชาการ

คณะทำงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โทร. 02 668 7123 ต่อ 2530

ประสบการณ์
การจัดระบบ
กลไกหนุนเสริม

การจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

